

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

realizarea
ritmică
a producției fizice,
la toate
sortimentele

*VIZITA
DE PRIETENIE
A TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU
ÎN REPUBLICA
POPULARĂ
BULGARIA*

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA LEGĂTURILOR DE PRIETENIE ȘI COOPERARE ROMÂNNO-BULGARE

Recenta vizită de prietenie în R.P. Bulgaria, efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, a prilejuit un nou și rodnic dialog la nivel înalt, ale cărui rezultate au fost primite cu profundă satisfacție de popoarele română și bulgar, de opinia publică internațională. Devenite tradiționale, întilnirile la nivel înalt dintre conducătorii de partid și de stat din cele două țări, convorbirile prietenești contribuie — după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dineul de la Voden — „nu numai la dezvoltarea solidarității și colaborării dintre partidele și popoarele noastre, dar și la impulsivarea conlucrării noastre pe plan internațional pentru realizarea unei politici de destindere, de pace și colaborare“.

În cursul convorbirilor a fost relevat cu satisfacție faptul că prietenia și colaborarea dintre cele două țări și partide se extinde și se aprofundează continuu, pe baza principiilor marxism-leninismului și solidarității internaționaliste, respectării stricte a independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești. Au fost subliniate, de asemenea eforturile depuse de Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar pentru dezvoltarea și în viitor a relațiilor multilaterale dintre cele două țări, în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 1970 și al Declarației româno-bulgare, semnată la Sofia în 1977.

După cum se evidențiază în Comunicatul privind vizita de prietenie, sarcinile fundamentale prevăzute în domeniul colaborării economice se îndeplinesc cu succes, fiind exprimată totodată convingerea că convorbirile purtate în cursul vizitei vor contribui la realizarea, în termenul prevăzut, a lucrărilor de construire în comun a Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele — Nicopole, a Întreprinderii constructoare de mașini grele Giurgiu — Ruse și a Complexului de olefine, la adâncirea în continuare a cooperării și specializării în producție, a schimburilor reciproce de mărfuri și a colaborării tehnice și științifice.

Un fapt elocvent pentru dinamica relațiilor economice româno-bulgare îl constituie creșterea de peste două ori în actualul cincinal a schimburilor comerciale reciproce, comparativ cu perioada precedentă de cinci ani, apreciindu-se că coordonarea planurilor economice pe anii 1981—1985, care se află în curs de desfășurare, va crea premisele pentru o importantă extindere pe mai departe a volumului relațiilor economice bilaterale după anul 1980. Concomitent, în cadrul legăturilor economice româno-bulgare sporește permanent importanța cooperării și specializării în producție, ponderea produselor realizate pe această cale reprezentând un sfert din totalul schimburilor în perioada 1976—1980, cu perspective de creștere în viitor. Se lărgeste, de asemenea, colaborarea în domeniul științei și tehnicii, instituții de specialitate românești și bulgare conlucrând în scopul soluționării unor probleme de cercetare-dezvoltare în sectoare de activitate, cum sint construcțiile de mașini, chimia, metalurgia, agricultura, economia forestieră ș.a.

Realizarea sarcinilor menționate mai sus — se arată în Comunicat — corespunde pe deplin intereselor celor două țări și popoare, constituind în același timp un aport substanțial la realizarea Programului complex al C.A.E.R., la creșterea forței și influenței socialismului, la cauza păcii, colaborării și progresului social în lume.

În cursul convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au fost examinate și unele probleme ale vieții internaționale, manifestându-se pregnant, odată în plus, preocuparea țărilor noastre pentru asigurarea destinderii și a păcii în lume. În acest cadru o atenție deosebită a fost acordată problemelor dezarmării. Subliniind că prin Declarația de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia (noiembrie 1978) a fost exprimată voința comună a statelor participante de a adânci procesul destinderii și a-l face ireversibil, cele două părți au afirmat necesitatea asigurării în cel mai scurt timp a unei cotituri hotărâtoare în tratativele pentru încetarea cursei înarmărilor.

În cadrul dialogului la nivel înalt româno-bulgar s-a accentuat asupra necesității de a se aplica prevederile Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, ca un tot unitar, în scopul dezvoltării în continuare a colaborării, al asigurării unei adevărate securități pe continent, subliniindu-se în acest sens importanța pregătirii corespunzătoare a reuniunii de la Madrid din 1980. S-a reafirmat hotărârea partidelor și guvernelor română și bulgar de a dezvolta relații de bună vecinătate și colaborare cu țările balcanice, de a acționa pentru transformarea Balcanilor într-o zonă trainică a păcii și bune vecinătăți, a securității și înțelegerii, ceea ce ar reprezenta o contribuție directă de mare însemnătate la securitatea europeană, la conlucrarea pașnică internațională. În același context, al preocupărilor pentru pace și securitate, cele două părți au apreciat contribuția pozitivă a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. și și-au exprimat sprijinul deplin față de convocarea Conferinței mondiale pentru dezarmare cu participarea tuturor statelor, s-au pronunțat pentru încheierea unei înțelegeri internaționale privind nerecurgerea la forță în relațiile dintre state.

Exprimându-și solidaritatea cu popoarele care luptă împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva rasismului și apartheidului, pentru independență națională și progres social, pentru respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a-și hotări singur destinele, fără nici un amestec din afară, cele două părți s-au pronunțat pentru stabilirea unor relații internaționale echitabile, a unei noi ordini economice, pentru asigurarea dreptului tuturor statelor de a dispune în mod suveran de bogățiile lor naturale, pentru lichidarea discriminării în comerțul internațional.

Expresie a dorinței comune de a dezvolta în continuare relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Bulgaria, recenta întilnire între conducătorii de partid și de stat din cele două țări, rezultatele fructuoase ale convorbirilor purtate cu acest prilej, primite cu satisfacție de opinia publică românească, vor da, fără îndoială, noi impulsuri lărgirii și adâncirii acestor relații în interesul atît al ambelor popoare cît și al cauzei generale a socialismului și a păcii în lume.

P. NICOLAE

REALIZAREA RITMICĂ A PRODUCȚIEI FIZICE, LA TOATE SORTIMENTELE

U NA DIN CONDIȚIILE principale ale asigurării economiei cu cantitățile de produse prevăzute prin planul unic de stat este realizarea ritmică, integrală a producției fizice de către fiecare întreprindere și centrală industrială. Orice abatere de la prevederile de plan, orice întârziere în realizarea și livrarea diferitelor sortimente atrage după sine perturbații în lanț în mecanismul aprovizionare-desfacere. „Este... necesar să luăm toate măsurile, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August“ din Capitală, pentru a asigura realizarea în cele mai bune condiții a planului, la toate produsele, pentru livrarea producției fizice, de cea mai bună calitate, de înaltă tehnicitate“.

Acestor cerințe le sînt subsumate și preocupările colectivului **Întreprinderii mecanice de utilaj chimic (I.M.U.C.)** din București. Dovadă în acest sens este faptul că atît în 1978, cît și în luna ianuarie din acest an, (cu o excepție), sarcinile la principalii indicatori de plan au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite (tabelul nr. 1). Realizările din ianuarie sînt cu atît mai notabile

Tabelul nr. 1

Nivelul unor indicatori de plan

Indicator	Realizări 1978 față de plan	Plan 1979 față de realizat 1978	Realizări față de plan în ianuarie 1979
Producția marfă	100,6	114,8	100,2
Producția fizică			
— utilaje tehnologice pentru industria chimică	100,2	137,7	101,1
Productivitatea muncii (la producția netă)	100,2	120,5	97,3
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă			
— totale	99,8	— 39,8 lei	—
— materiale	99,9	— 22,2 lei	—
Beneficii	102,5	135,5	—

dacă ținem seama că sarcinile de plan la principalii indicatori pe acest an cresc mult față de 1978 : cu 14,80% la producția marfă și cu 37,70% la utilajele tehnologice pentru industria chimică, iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă scad cu 39,8 lei, din care cele materiale cu 22,2 lei.

Creșterea gradului de utilizare a potențialului tehnic și uman

CREAREA condițiilor de realizare a sarcinilor de producție prevăzute, în ritmul și la termenele stabilite, a necesitat preocupări complexe, care s-au concretizat în stabilirea unui amplu program de măsuri adecvate unei mai bune utilizări a potențialului tehnic și uman, mobilizării mai intense a rezervelor disponibile. Principalele măsuri elaborate s-au axat pe **creșterea productivității muncii**.

La baza sporului de peste 20% față de anul anterior este pusă **promovarea largă a tehnicii și tehnologiilor avansate**. În acest scop s-a prevăzut organizarea de noi

linii tehnologice specializate în ateliere și sectoare de producție, echipate cu mașini cu grad înalt de mecanizare pentru fabricarea țevilor cu aripioare, bateriilor, reactoarelor, racordurilor.

Numai prin promovarea largă a tehnicii și tehnologiilor moderne se va obține un spor de productivitate de 5,50%, cu o economie relativă de 160 oameni și o eficiență de 5,7 mil. lei.

Pe de altă parte, pentru creșterea productivității muncii și realizarea producției fizice programate s-a trecut la **îmbunătățirea planificării, programării și lansării în fabricație a produselor**, la o nouă reamplasare a mașinilor-unelte în secțiile de prelucrări mecanice, la sporirea gradului de mecanizare în activitatea de transport intern, revizuirea seriilor de repere și ansamble de la principalele produse, în scopul tipizării, unificării și standardizării acestor etc.

Prin astfel de măsuri se apreciază posibilitatea creșterii în acest an cu 6,60% a productivității muncii. Totodată, indicele de utilizarea mașinilor-unelte va spori de la 86,70% în 1978, la 87,50%. De asemenea, prin reexaminarea unor norme de muncă și elaborarea de noi normative se obține o economie de 74 700 ore muncă

În scopul eliminării locurilor înguste s-a trecut recent la dezafectarea atelierului de autoutilare ; suprafața respectivă a fost afectată secției de mecanisme, pentru a putea face față mai bine sarcinilor de producție. Apoi, se reconsideră fluxul de producție din hala mecanicului-șef, eliberîndu-se o suprafață de 140 mp și se redistribuie forța de muncă aferentă atelierului de ejectoare.

Structura complexă a utilajelor ce urmează a fi produse pentru industria chimică necesită o manoperă specifică de prelucrare pe tonă de 180 ore față de 80-90 ore cît necesita structura producției în 1978. Dacă anul trecut un strungar de la secțiile prelucrătoare asigura piesele necesare la montaj pentru munca a 3 oameni, în 1979 acest raport s-a modificat : 1/1. În asemenea condiții, forța de muncă existentă în secțiile de prelucrare nu poate face față volumului mare de prelucrări. Pentru a se înlătura acest neajuns, s-a extins **polideservirea de către un muncitor de înaltă calificare a mai multor mașini**. Astfel, la secția de strunguri carusel și borwerkuri, 33 locuri de muncă sînt acoperite numai cu 24 oameni, la mașinile de alezat și frezat 27 locuri cu 13 oameni, iar la freze 12 locuri cu 5 oameni. Deservirea simultană a mai multor mașini de către un muncitor se extinde și la secția de sculărie, ajungîndu-se astfel la acoperirea unui necesar de 200 de oameni. **Tot pentru asigurarea efectivului de forță de muncă s-a hotărît trecerea a 120 de muncitori din activitatea auxiliară în cea direct productivă prin policalificarea lor.**

La măsurile inițiale prevăzute au fost adăugate recent și altele izvorîte din numeroasele propuneri făcute în adunările generale ale oamenilor muncii din secții și pe întreprindere. S-a ajuns astfel la un bogat program de măsuri tehnico-organizatorice

Exigențe sporite pe traseul : beneficiari—furnizori—producători

DEȘI REALIZĂRILE obținute în 1978, cit și în luna ianuarie au fost, în general, bune, întreprinderea a înregistrat restanțe în livrarea unor utilaje tehnologice față de prevederile din contractele economice — 270 tone în 1978 și 200 tone în luna ianuarie a.c. Din investigația făcută a reieșit că pentru recuperarea restanțelor, cit și pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor pe acest an la producția fizică, s-au întocmit **grafice pe faze de execuție** și se urmărește zilnic felul în care acestea se realizează. Ca urmare, pînă la 15 februarie a.c. s-a reușit să fie recuperate 122 de tone de utilaje restante.

Care au fost însă principalele cauze care au determinat aceste rămîineri în urmă ?

Atît în anul trecut, cit și în prima lună din 1979 nesincronizarea activității între secțiile primare (debitare, turnătorie și forjă) cu cele de prelucrare și montaj a constituit și constituie un impediment serios în realizarea ritmică a producției. Turnătoria proprie cit și forja nu acoperă nici pe departe piesele necesare realizării sarcinilor de plan, fapt pentru care se apelează mult la cooperări, care nu întotdeauna se realizează conform contractelor încheiate. Apoi, datorită defectiunilor mecanice și electrice, s-au înregistrat mii de ore de stagnare a utilajelor ; de asemenea, ca urmare a absențelor nemotivate, a învoirilor și concediilor fără plată au fost pierdute peste 31 000 ore (timpul de muncă fiind utilizat în proporție de numai 92,4%). Datorită în special acestor neajunsuri în luna ianuarie a.c., sarcinile de plan la utilajul chimic (care are o pondere de 95% la volumul total al producției), au fost realizate în proporție de 10% în decada I, 20% în decada a II-a și 70% în decada a III-a.

La nerealizarea unei ritmicități normale în desfășurarea producției, alături de deficiențele proprii, a contribuit și contribuie atît unii beneficiari, cit și unele unități colaboratoare sau furnizoare de materii prime. În ce constau de fapt acestea ?

1. Nepredarea la termen a documentației tehnice de execuție. Ca și în alți ani, și în 1978 unii beneficiari au întîrziat predarea, clarificarea și definitivarea documentației tehnice de execuție (tabelul nr. 2). De regulă, documentațiile sînt depuse la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării din care face parte și I.M.U.C., — și apoi, cînd ajung la întreprindere, se constată că unele sînt incomplete, neactualizate după standardele în vigoare etc. În asemenea situații încep tratativele cu proiectanții pentru clarificarea unor probleme, tergiversări în refacerea lor, toate fiind în detrimentul respectării programelor stabilite inițial pentru execuția și livrarea la timp a utilajului.

În scopul înlăturării unor astfel de neajunsuri, specialiștii întreprinderii opinează pentru cooptarea în colectivul de avizare al centralei și a unui reprezentant al lor, care cunoaște îndeaproape posibilitățile practice de realizare a utilajelor.

2. Nelivrarea la termen a subansamblelor din cooperare. La realizarea diferitelor utilaje fabricate de I.M.U.C. participă numeroși colaboratori. Din păcate o serie de întreprinderi colaboratoare continuă să nu livreze la termenele stabilite, piesele sau subansamblele comandate (tabelul nr. 2).

3. Neonorarea comenzilor de către furnizorii de materii prime. Mari neajunsuri întîmpină întreprinderea în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, în sensul

Tabelul nr. 2

Cauze principale care au influențat nerealizarea în termen a unor utilaje tehnologice pentru obiective cu termene de punere în funcțiune

	U.M.	Cantitatea	Timpul de întîrziere (luni)
Beneficiari restanțieri cu documentație			
— pentru 1978 :			
Centrala de fibre artificiale Brăila	tone	786	12
Întreprinderea „Viscofil“ - București	"	59	4
— pentru 1979 și 1980			
Combinatul de fibre artificiale Cimpulung-Muscel	"	50	7
Întreprinderea „Viscoza“ - Lupeni	"	166	4
Centrala industriei sticlei București	"	10	6—11
Colaboratori restanțieri de subansamble			
Întreprinderea „Precizia“ - București			
— piese turnate	buc.	175	ianuarie 1979
Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rm. Vilcea			
— inele laminate	"	140	"
Întreprinderea „Neptun“ - Cimpina			
— motoreductoare	"	150	"

că unele unități furnizoare nu respectă termenele de livrare. De pildă, principalul furnizor, Combinatul siderurgic Galați, a avut de livrat în ianuarie 890 tone și în februarie 850 metal în diferite sortotipodimensiuni. Din cantitățile respective n-a livrat însă decît 426 tone și, respectiv, 476 tone, deși are obligația să trimită întreaga cantitate pînă la jumătatea trimestrului. Nici întreprinderea „Republica“ din București n-a livrat anul trecut 44,5 tone țevi, la care s-au adăugat în luna ianuarie a.c. alte 22 tone.

Eliminarea unor astfel de neajunsuri ar avea, firește, darul de a contribui la creșterea eficienței măsurilor stabilite la nivelul întreprinderii analizate, la realizarea producției ritmice, la livrarea diferitelor utilaje la termenele înscrise în contractele economice. În același scop considerăm necesar ca eforturile specialiștilor întreprinderii să aibă în vedere și alte aspecte, cum ar fi :

● **programarea mai judicioasă a producției, asigurarea locurilor de muncă cu cele necesare îndeplinirii ritmice a planului, pe fiecare secție, sector și ansamblul întreprinderii.** Diferențele mari ce se înregistrează în primele două decade și „asaltul“ în cea de-a treia, constituie un real obstacol în folosirea rațională a potențialului tehnic și uman — lucru ce se cere mai îndeaproape analizat și, în consecință, stabilite măsuri care să conducă la o mai bună evaluare a sarcinilor cit și a realizărilor ;

● **centrala industrială din care face parte întreprinderea să acorde un sprijin mai mare atît în ce privește primirea la termen și de calitate a documentației de la beneficiar, cit și în direcția respectării întocmai a termenelor de livrare a comenzilor din cooperare.**

Prin aplicarea integrală a măsurilor stabilite întreprinderea va putea ca, paralel cu recuperarea totală a restanțelor, să realizeze în întregime producția fizică și să livreze șantierelor chimiei utilajele tehnologice la termenele programate.

**Gh. DRĂGHICI
L. ȚINTEA**

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE — componentă esențială a creșterii producției nete

REALIZAREA sarcinilor de plan de către fiecare unitate economică, de către fiecare colectiv, este o cerință fundamentală impusă de necesitatea dezvoltării economice a țării, a îndeplinirii programului de creștere a bunăstării populației. Accentuarea în același timp a laturilor calitative ale activității unităților, concretizată în obținerea unor rezultate superioare pe linia eficienței economice, constituie premise ale transpunerii în practică a cerințelor pe care le ridică perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Înscriindu-se în efortul întregului popor pentru traducerea în viață a obiectivelor politicii economice a partidului, oamenii muncii de la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie” au obținut în cursul anului trecut rezultate pozitive, concretizate înainte de toate în realizarea producției nete în proporție de 103,9% față de plan, în timp ce cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă s-au situat sub nivelul planificat. În anul 1978 cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă, în condiții comparabile cu planul cincinal, s-au situat sub nivelul planificat cu 7,3 lei, iar cele materiale cu 41,8 lei. Împreună cu alți indicatori care contribuie la determinarea producției nete, aceasta a favorizat creșterea producției nete peste nivelul planificat.

Micșorarea cheltuielilor de producție a fost posibilă prin aplicarea prevederilor înscrise în programele de măsuri ce au stat la baza fundamentării acestui indicator și care vizau: reducerea normelor de consum, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, micșorarea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere, creșterea gradului de valorificare a materiei prime și materialelor, îmbunătățirea uti-

lizării capacităților de producție, reducerea costurilor cu munca vie prin creșterea productivității muncii etc.

Termen optim de predare a documentației

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, în producția de utilaj tehnologic în regim de unicat producătorul nu are posibilitatea proiectării și reproiectării produselor pe care le execută pe bază de proiect, aceasta fiind de competența beneficiarului. Totuși, întreprinderea are în vedere acele măsuri care contribuie direct la diminuarea efortului material și de forță de muncă.

În cursul anului trecut colectivul din întreprindere a reușit să se încadreze în normele de consum și să îmbunătățească gradul de valorificare a materiei prime. În acest sens eforturile au fost îndreptate spre realizarea unui coeficient de scoatere (prin croire din metal) cât mai bun: 0,82 față de 0,81 planificat.

Preocuparea pentru o activitate cât mai eficientă prin diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă este reliefată și de creșterea rentabilității, cu 7,6% față de plan, la principalul sortiment din programul de fabricație — utilajul tehnologic. Acest rezultat este cu atât mai valoros cu cât s-a obținut pe seama creșterii într-un ritm superior a rentabilității producției destinate exportului. Totuși, trebuie să menționăm că **modificarea structurii producției** în faza de realizare a planului, comparativ cu cea avută în vedere la fundamentarea acestuia, a **diminuat** în parte efectele pozitive ale eforturilor depuse prin faptul că a determinat cheltuieli suplimentare care reprezintă 91,9% din economiile totale

obținute la 1 000 lei producție marfă și 94,6% din cele ce se regăsesc la partea de cheltuieli materiale. Acest fenomen are o serie de cauze care se localizează atât pe faza de fundamentare a indicatorilor — prin aceea că nu întotdeauna se cunoaște structura de fabricație, unitatea executând ceea ce cere beneficiarul pe baza proiectelor acestuia, cât și în faza de realizare, prin nesosirea la timp a gamei de materii prime și materiale din țară și import.

Predarea documentației cu un devans de un an de zile față de perioada de execuție ar elimina în mare măsură influențele din modificarea structurii, asigurând în același timp și intervalul de timp necesar pentru contractarea și aprovizionarea materiei prime.

Măsuri de frinare a tendinței de depășire a soldului planificat de producție neterminată

SOLDUL producției neterminate a crescut în anul 1978 cu 214,7% față de plan și a avut o serie de consecințe contradictorii în activitatea unității, pe care le vom releva în cele ce urmează. Creșterea producției neterminate s-a datorat în primul rând, adâncirii complexității utilajelor, fapt ce a determinat prelungirea ciclurilor de fabricație; nefinalizării tuturor comenzilor de producție, lucru reflectat și de nerealizarea producției fizice la sortimente importante, dintre care amintim nerealizarea producției la utilaj tehnologic pentru industria chimică. Lipsurile manifestate în aprovizionarea tehnico-materială, în asigurarea suban-

Realizarea unor indicatori de plan în 1978

— în % —

	Plan	Realizat
Producția globală aferentă producției finite pe seama :	100	104,4
— producției marfă	100	100,1
— creșterii sau descreșterii soldului de producție neterminată (N 2 — N 1)	100	214,7
Cheltuieli materiale aferente :	100	105,7
— producției marfă	100	99,9
— N 2 — N 1	100	261,6
Producția netă aferentă :	100	103,9
— producției marfă	100	100,2
— N 2 — N 1	100	173,7
Ponderele cheltuielilor materiale în :		
— producția globală	49,1	49,7
— producția marfă	49,2	49,1
— N 2 — N 1	47,1	57,2
Ponderele producției nete în :		
— producția globală	50,9	50,3
— producția marfă	50,8	50,9
— N 2 — N 1	52,9	42,8

sambelor din colaborare, nefolosirea în totalitate a timpului de lucru disponibil au constituit alte cauze care au determinat, în bună măsură, neîndeplinirea indicatorului producție fizică.

În ceea ce privește felul cum s-a reflectat creșterea soldului de producție neterminată asupra producției nete trebuie să arătăm că ea a determinat, pe de o parte, depășirea acestui indicator. Această influență, așa-zisă pozitivă, s-a datorat vechii metodologii de calcul a producției nete. Astfel, pentru „creșterea sau descreșterea soldului de producție neterminată“ se consideră ca valoare nou creată numai beneficiul aferent acestuia (soldului). Acest beneficiu rezultă din amplificarea soldului de producție neterminată cu un coeficient ce rezultă din raportarea producției marfă exprimată în prețuri de producție realizată pe ultimele 3 luni (sau mai multe) la aceeași producție marfă exprimată în cheltuieli de producție. Prin această metodă de evaluare se exclud din calcul celelalte elemente de cheltuieli ce reprezintă producția netă. În realitate acest fenomen a antrenat, pe de altă parte, o serie de **consecințe negative**, dintre care amintim : utilizarea unor fonduri sub formă de credite, superioare celor planificate, depășirea unor cicluri de fabricație, creșterea imobilizărilor și încetinirea vitezei de rotație cu 9,9% ; consecințe care au generat la rândul lor un volum de dobânzi bancare superioare prevederilor de plan.

Ținând cont de cele prezentate mai sus, **depășirea nivelului planificat al producției nete trebuie analizată prin prisma creșterii valorii nou create aferentă producției**

marfă, întrucât numai o asemenea analiză ne dezvăluie efortul real al colectivului de muncă pe linia creșterii valorii nou create, precum și implicațiile creșterii soldului de producție neterminată. Astfel, depășirea de producție netă de 0,2% înregistrată pe seama acestui indicator se explică prin depășirea producției marfă cu 0,1%, ceea ce a adus o contribuție de 77,5% din depășirea valorii nou create, în timp ce realizarea unor cheltuieli la 1 000 lei producție marfă sub nivelul planificat a adus diferențe de 22,5% din creșterea producției nete peste nivelul planificat.

Cum producția marfă exprimă în ultima analiză contribuția unității la satisfacerea necesităților economiei naționale, iar cheltuielile la 1 000 lei producția marfă exprimă eficiența cu care se materializează eforturile unității se poate aprecia că la „Grivița Roșie“ laturilor calitative ale activității economice li se acordă o importanță deosebită. Procentul de 77,5% deși include și influența creșterii soldului de producție neterminată, reliefează efortul propriu al colectivului de muncă pe linia creșterii valorii nou create. Deși metodologia de calcul a producției nete existentă în vigoare în acest an înlătură deficiențele celei vechi, totuși, pentru a frâna tendința de creștere a producției neterminate, pentru a se asigura îndeplinirea sarcinilor fizice planificate cât și recuperarea unor restanțe au fost luate o serie de măsuri, ce se regăsesc în programe (care stau la fundamentarea indicatorilor de plan pe anul 1979) și vizează asi-

gurarea în mai bune condiții a bazei materiale, utilizarea capacităților de producție, scurtarea ciclurilor de fabricație etc.

Realizarea integrală și eficientă a prevederilor acestor programe impune

un sprijin concret din partea beneficiarilor pe linia proiectării utilajelor tehnologice în funcție de dotarea tehnică și tehnologică a întreprinderii „Grivița Roșie“. Acest lucru este posibil prin devansarea momentului emiterii repartiției, pe baza temei de proiectare și nu așa cum se întâmplă în momentul de față pe baza proiectului de execuție.

Unul dintre efectele favorabile ar fi folosirea unor S.D.V.-uri la mai multe produse care se pot proiecta respectând anumite dimensiuni constructive și nu ca în prezent când pentru fiecare produs se realizează o gamă de S.D.V.-uri care ulterior nu se mai utilizează. Ținând cont că efortul cu S.D.V.-urile la „Grivița Roșie“ reprezintă 5,5% din volumul cheltuielilor de producție și că acestea în 1978 au crescut față de plan cu 16,3%, de faptul că pentru realizarea unor matrițe se blochează capacități de producție pe mașini de performanță cât și de gama foarte mare de colaborări pe care le generează, se poate aprecia utilitatea unei asemenea măsuri.

EFORTURILE pentru înnoirea producției, pentru îmbunătățirea, asimilarea de noi tehnologii și valorificarea întregului potențial de care dispune într-un mod cât mai eficient au făcut ca acestui colectiv să-i revină onoarea să lanseze chemarea la întrecere pe anul 1979 către toate unitățile din industria constructoare de mașini. Rezultatele obținute și angajamentele asumate reflectă preocuparea, angajarea colectivului de oameni ai muncii de a valorifica rezervele și posibilitățile interne, în vederea realizării integrale și ritmice a sarcinilor de plan pe anul 1979, în condiții de eficiență economică maximă.

Alexandru BRAN

Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic și rafinării

O tehnologie de înaltă productivitate în construcții

CASE DE LOCUIT DIN ELEMENTE SPAȚIALE

PENTRU realizarea integrală a prevederilor din planul de construcții de locuințe pe 1979, a celor din întregul cincinal, se cere acționat cu consecvență pe linia creșterii în ritm înalt a productivității muncii pe șantiere, a scurtării duratelor de execuție. O cerință esențială în această direcție o reprezintă PROMOVAREA DE TEHNOLOGII DE MARE RANDAMENT, care să permită deplasarea unui volum de muncă tot mai însemnat de pe șantiere în fabrici, unde elementele de construcții pot fi realizate industrial cu o productivitate net superioară, în condiții calitative ridicate și cu eforturi mai reduse. În acest fel activitatea constructorilor poate fi concentrată cu

o eficiență mai mare spre efectuarea unor operații mecanizate de montaj.

Transferul tehnologic al operațiunilor din șantier în fabrică, efectuat pe calea realizării unor sisteme constructive integral prefabricate, trebuie să reprezinte, sub multiplele sale aspecte, o preocupare mult mai consecventă a tuturor factorilor din sectorul de investiții-construcții, ca o cale sigură de creștere a productivității în execuție și a gradului de confort și de dotare cu diferite utilități a locuințelor. Între soluțiile constructive care asigură acest lucru, avantaje deosebit de însemnate oferă APLICAREA SISTEMULUI CONSTRUCTIV INTEGRAL PREFABRICAT DIN ELEMENTE SPAȚIALE.

Un argument pentru generalizare : durate de execuție substanțial reduse

PÎNĂ NU DE MULT unii specialiști considerau că limita superioară a industrializării o constituie clădirile executate din panouri mari. Faptul că montajul panourilor necesită însă îmbinări delicate, care se execută deseori de alte întreprinderi decât producătorul, iar lucrările de finisaje și instalații se efectuează pe șantiere în multe puncte de lucru cu mijloace nu întotdeauna adecvate, face ca acest sistem de construcții să piardă multe din avantajele inițial prevăzute. În aceste condiții

s-a constatat că sistemul de construcții din elemente spațiale de dimensiuni mari sau mijlocii, complet sau parțial finisate, cu instalații montate în întreprinderi specializate și care numai se assemblează pe șantiere, prezintă multe avantaje : comportare superioară la sarcini seismice, îmbinări și etanșezări mai sigure și mai simple decât la panouri mari, trecerea a peste 90% din operațiunile de pe șantiere în fabrică, în ritm de producție industrializată cu toate implicațiile favorabile care decurg din aceasta.

Esențial rămâne însă faptul că sistemul de construcții din elemente spațiale necesită un consum de manoperă mai mic față de cel clasic, care utilizează zidăria portantă și chiar față de tehnolo-

gia care folosește panourile mari, că permite scurtări importante ale duratei de execuție (tabelul nr. 1). Calculele economice de eficiență ale procedurii de construcție a locuințelor cu elemente spațiale comparativ cu sistemul actual de execuție cu panouri mari a pus în evidență avantajele noii tehnologii :

— consumul total de manoperă în fabrică și la șantiere se reduce cu circa 20—25% ;

— durata de execuție pe șantier a construcțiilor cu 4 nivele se reduce cu circa 70% ;

— costul apartamentelor în ambele procedee, este același ;

— calitatea lucrărilor de finisaj și instalații, este superioară în procedeele cu elemente spațiale, deoarece 86% din volumul total al lucrării se execută la fabrică, unde sînt condiții mai bune de lucru și se poate exercita o supraveghere mai atentă.

Dealtfel toate aceste avantaje au fost verificate în practică în diferite țări din întreaga lume, ceea ce confirmă cu argumente concrete că realizarea caselor de locuit din elemente spațiale re-

prezintă o tehnologie de înaltă productivitate, a cărei utilizare pe scară largă merită toată atenția și eforturile specialiștilor.

Modalități de perfecționare a tehnologiei utilizate

ÎN ȚARA noastră, executarea clădirilor de locuit din elemente

Tabelul nr. 1

Analiza comparativă a caracteristicilor unor sisteme constructive

Secțiunea	Consumul de manoperă pe șantiere pentru un apartament mediu (ore pe apart.)	Durata de execuție a unui bloc P+4 E cu 20 apartamente	Ponderea lucrărilor executate în fabrică (%)
Zidărie portantă	1 800	6 luni	5
Panouri mari	1 200	4,5 "	40
Elemente spațiale	320	1,5 "	80

spațiale a început în anul 1962, în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, unde s-au construit câteva clădiri experimentale. O altă acțiune de realizare a elementelor spațiale prefabricate a avut loc la Brașov în anul 1969, unde sistemul constructiv a constat din asamblare prin alăturare și suprapunerea unor elemente spațiale prefabricate înelare — cu efectuarea îmbinărilor de monolitizare dintre acestea. Construcția a 180 de apartamente în anul 1976 și a 300 de apartamente în 1977 în municipiul Craiova a evidențiat de asemenea, în practică avantajele deosebite ale acestui sistem (tabelul nr. 2).

Experiența acumulată în realizarea de blocuri de locuințe din

Exigențe sporite în participarea la diviziunea internațională a muncii

ANGAJAREA UNUI EFORT CREATIV MAXIM PENTRU CREȘTEREA INTENSIVĂ A EXPORTURILOR ROMÂNEȘTI [III]

CEA DE A DOUA GRUPĂ de mărfuri a exportului, pe care ne propunem să o analizăm prin prisma potențialului de creștere intensivă, o constituie produsele chimice. *)

Semnificația deosebită pe care o are creșterea intensivă a exportului la această grupă de mărfuri poate fi apreciată mai bine dacă avem în vedere, pe de o parte, obiectivul major pe care-l are în față — ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal să realizeze, împreună cu grupa construcțiilor de mașini, circa jumătate din exporturile țării, ceea ce înseamnă o creștere, la nivelul anului 1980, de pînă aproape de dublu a ponderii sale în structura exporturilor, iar pe de altă parte faptul că necesarul de țitei brut al țării — una din principalele materii prime ale industriei chimice — este acoperit, în ultimii ani, în proporție de peste o treime din import, impunînd odată mai mult necesitatea valorificării superioare a acestei resurse deficitare, pe zi ce trece tot mai scumpă. Cum apare acest obiectiv, raportat la evoluția pieței internaționale a produselor chimice ?

Ce arată unele analize raportate la evoluțiile pieței ?

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ contemporană a dat un puternic impuls dezvoltării industriei chimice, oferind noi și noi utilizări produselor chimice existente, creînd cerere pentru noi tipuri de produse chimice cu proprietăți deosebite (mase plastice și rășini sintetice ca înlocuitori ai metalului în industria construcțiilor de mașini, pentru industria de semiconductori, lubrifianti, vopsele și lacuri rezistente la condiții speciale etc.). Chimia mondială dispune azi de un nomenclator de peste 2 milioane de produse, din care circa 60—80% sînt destinate altor ramuri industriale. Această evoluție dinamică a cererii a permis ca în perioada 1960—1975, producția industriei chimice mondiale să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 8,2%, superior celui pe ansamblul industriei — de numai 6% ; în mod corespunzător s-a modificat ponderea sa în producția industrială mondială — de la 9% în 1960 la 12,3% în 1975, estimîndu-se ca pînă în 1980 ea să ajungă la 13,5%.

Integrîndu-se în orientările de ansamblu ale dezvoltării mondiale, industria chimică românească a cunoscut, în perioada 1960—1975, un ritm deosebit de alert de dezvoltare : 21% în medie pe an, superior ritmului mediu anual de creștere a producției globale industriale (13,8% în aceeași perioadă). În acest fel țara noastră a reușit să se înscrie în ultimii ani printre primii 10 producători mondiali de produse chimice, iar balanța import-export a chimiei noastre să devină pozitivă încă din anul 1970.

O a doua caracteristică a dezvoltării chimiei contemporane — reflectată și în dezvoltarea chimiei românești — o constituie ritmul rapid al procesului de înnoire, în decurs de 8—10 ani avînd loc o înnoire aproape integrală a nomenclatorului. Această caracteristică se regăsește pregnant în orientările imprimare dezvoltării industriei noastre chimice în actualul cincinal. Astfel, începînd cu alocarea fondurilor destinate cercetării-dezvoltării și noilor investiții se asigură dezvoltarea în continuare a chimiei într-un ritm mediu anual superior celui pe ansamblul industriei (17%, față de 11,5%). Prin cercetare-dezvoltare proprie se asigură 80% din tehnologiile utilizate în noile capacități de producție ce se vor realiza în actualul cincinal, 1900 de produse și sortimente noi, toate concepute și proiectate în unitățile Institutului Central de Chimie. Extinderea ramurii are loc și în profil teritorial, deschizîndu-se lucrări de investiții în 11 județe unde pînă în 1975 nu exista industrie chimică. Dintre marile obiective ale actualului cincinal trebuie amintite : Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, Combinatul de îngrășăminte chimice-Buzău, Fabrica de anvelope Zalău. Pe această bază solidă, producția industriei chimice urmează să crească în 1980 la mai mult decît dublul celei din 1975, concomitent cu o accentuată înnoire și diversificare sortimentală. Se va dezvolta puternic producția polimerilor de mic tonaj, în special copolimeri vinilici,

stirenici, acrilici și olefinici ; se va extinde gama de rășini sintetice pentru lacuri și vopsele, pentru turnătorii, schimbătorii de ioni, auxiliarii pentru industria textilă. Dezvoltarea producției de elastomeri se va îndrepta spre obținerea de sortimente moderne, cum sînt cauciucurile prolizoprenic și polibutadienic, permițînd extinderea gamei de anvelope de calitate superioară.

Gama de coloranți numărînd zeci de produse, lacuri cu peste 2 000 de produse și cerneluri circa 750 de produse se îmbogățește cu noi sortimente de vopsele și lacuri, pentru autovehicule și utilaje, cu bună aderență, rezistente la coroziune, la climat tropical etc. La cele 400 de sortimente de cosmetice și parfumuri se vor adăuga, în actualul cincinal, 300 de noi produse destinate consumului individual ca și noi tipuri de fibre chimice cu calități deosebite. Se realizează sinteza unor noi medicamente, erbicide etc.

Potențialul economic de care dispune azi România în această ramură și-a pus amprenta asupra participării țării noastre la comerțul mondial cu produse chimice, astfel că în prezent, exportul nostru de produse chimice deține o pondere de 1% în exporturile mondiale de produse chimice — cu mult peste ponderea țării noastre în totalul exporturilor mondiale, de 0,6%. Nomenclatorul de export cuprinde sute de grupe de produse, ce se comercializează în circa 110 țări.

Devansarea, în intervalul 1960—1975, a ritmului mediu de creștere a producției industriei chimice — de 21% —, de către ritmul mediu anual de creștere a exporturilor de profil — 26,6% (coeficient de devansare = 112,6) evidențiază „performanța externă” a producției din această ramură, orientarea către o structură modernă, competitivă a procesului de dezvoltare.

O resursă inepuizabilă : valorificarea superioară

SPORIREA, în continuare, pînă la 14—16% a ponderii exportului de produse chimice în totalul exporturilor românești desigur că are în vedere în primul rînd restructurări esențiale ale nomenclatorului de export, în favoarea produselor superior prelucrate. O primă direcție de acțiune o constituie creșterea gradului de valorificare a materiilor prime de bază, printre care țiteiul (cu o pondere valorică de peste 10% din totalul importurilor românești în 1976—1977) se distinge ca prioritate. Față de nivelul mediu mondial de utilizare a țiteiului ca materie primă în industria chimică de circa 7% în 1975 (prevăzîndu-se ca în 1980 să ajungă la 8,5%), se poate aprecia că în cazul țării noastre acest procent este mult mai ridicat. Însă, așa cum vom vedea în continuare, diferențele de prețuri pe piața mondială pentru produsele obținute în diferite stadii de prelucrare a țiteiului ; pledează pentru creșterea continuă a părții valorificate în industria chimică.

Actuala conjunctură internațională, caracterizată prin sporierea dificultăților de acces la resursele de materii prime și combustibili, impune și în cazul țării noastre analiza eficienței exportului prin prisma consumului de energie pe produs și de aici o a doua direcție de acțiune : reducerea exportului indirect de energie. Dacă avem în vedere că după indicatorul consumului de energie electrică pe muncitor, această ramură — cu 61 288 kWh/muncitor se află pe locul 2, după metalurgia neferoasă și înaintea metalurgiei feroase, putem sesiza importanța pe care o capătă unele mișcări de structură în producția chimică, destinată atît pieței interne cît și exportului.

Cele două criterii amintite operează deopotrivă atunci cînd este vorba de **optimizarea structurii pe grupe de mărfuri a exportului, ca și de optimizarea structurii pe subgrupe în cadrul grupei de produse chimice.**

În primul caz, optimizarea poate avea în vedere, de exemplu, posibilitatea transferului de resurse primare între grupe „combustibili, materii prime minerale și metale” și grupa „produse chimice”. Se știe, azi, că prin prelucrarea unei tone de țitei se obțin într-o primă etapă produse de 2—3 ori mai scumpe, într-o a doua etapă (ex. monomeri) de 4—5 ori mai scumpe, iar într-o a treia etapă (ex. polimeri) de 7—10 ori mai scumpe. Prin

*) Prima parte a articolului a fost publicată în R. E. nr. 6/1979.

prelucrarea în continuare a materiilor prime petrochimice se pot obține, de exemplu, coloranți, medicamente sau produse cosmetice care valorifică de 20—40 de ori mai scump țiteiul sau gazele naturale.

Chiar dacă în prezent, unghiul de deschidere al foarfecii prețurilor (produse de bază/produse manufacturate) are tendința să se reducă, decalajele de prețuri se mențin importante, iar variațiile conjuncturale de prețuri — destul de frecvente și de mare amplitudine — fac incertă piața produselor petroliere.

Pentru a putea adânci analiza în cadrul grupei de produse chimice, privind potențialul de creștere a gradului de valorificare a materiei prime, s-au făcut încercări de adaptare a indicatorilor de rentabilitate la specificul producției chimice organice, în sensul respectării corelațiilor tehnologice dintre sortimente. Astfel, în cazul chimiei de mic tonaj s-a propus utilizarea unui indicator specific: „lei-valută per kmol^{4*}”. Acest indicator se calculează prin ajustarea prețului de tranzacție, în lei-valută/kg, cu un coeficient reprezentând greutatea molară a produsului (g/kmol), coeficient caracteristic oricărui produs organic cu structură definită^{**}. Pornind de la premisa că s-ar obține un randament de 100%, în fiecare fază de prelucrare, pe baza acestui indicator s-a analizat gradul de valorificare al produselor chimice de bază prin transformarea lor în una sau mai multe din cele 6 clase de utilizare de mai jos. Adâncirea prelucrării duce la amplificarea vertiginosă a rentabilității fabricației și, respectiv, a exportului.

Clase de produse

Clase de produse	Grad de valorificare
I. Produse chimice de bază	1
II. Intermediari organici	64
III. Pesticide	270
IV. Substanțe pentru parfumerie și cosmetică	540
V. Coloranți organici	1 000
VI. Substanțe active farmaceutice	4 000

Utilizând coordonatele acestei structuri ascendente de valorificare, ce poate prezenta corelațiile între mii de sortimente, cu rentabilitățile respective, se pot depista mai ușor oportunitățile de orientare a producției și exportului spre produse cu eficiență economică ridicată, care includ mai multă inteligență și muncă de calificare superioară.

Tabelul nr. 1

Ponderele exportului în producția unor produse chimice

Produs	Țara	Franța*)	Italia*)	R.F.G. *)	România**)
Îngrășăminte cu azot		15,5	33,4	29,8	40,0
Carbid		8,5	0	3,1	54,0
Sodă caustică		34,7	31,5	32,5	42,3
Sodă calcinată		18,53	0,3	8,5	56,7
Negru de fum		28,8***)	24,5	30,4	46,0

*) 1976 ; **) 1977 ; ***) 1975

Criteriul consumului de energie în structurarea exportului

CEL de-al doilea criteriu pe care ne-am propus să-l considerăm în analiza resurselor de creștere intensivă a exportului de produse chimice este consumul de energie pe produs.

Datele tabelului nr. 1 arată existența unei evidente tendințe încă din anul 1976, în cele 3 țări vest-europene, de diminuare a exporturilor de produse chimice de bază energointensive. Creșterea intensivă a exporturilor în cazul țării noastre este necesar să se încadreze în aceleași tendințe ale pieței mondiale. Un argument suplimentar în acest sens îl poate furniza calculul propus în Revista economică de dr. Aurel Iancu și Rodica Miroiu (vezi nr. 8 și 47/78) privind evaluarea consumului energetic cumulat pe produs, pe baza unor indicatori ce deschid un nou capitol în aperearea eficienței economice — oferind în același timp o valoroasă metodologie de calcul a consumurilor directe și indirecte de energie, cu posibilități de aplicare în orice ramură a producției materiale. În tabelul nr. 2 se prezintă indicatorul de recuperare energetică la export, ca raport între prețul extern unitar și valoarea consumului energetic (energie și combustibil) pe unitatea de produs, exclusiv materia primă, consum exprimat în echivalent tone țitei.

*) P. Scritea, „Creșterea rentabilității prin adâncirea prelucrării”, Viața economică, nr. 5/1974

**) Spre exemplu, pentru a calcula rentabilitatea produsului acetat de butil (preț extern — 208 l.v./kmol), care se prepară din: 1 mol alcool butilic (118 l.v./kmol) și 1 mol acid acetic (72 l.v./kmol), se face calculul: 208 — (118 + 72) = 18.

Raportând diferența 18 la prețul de export 208 se obține rentabilitatea valorificării materialelor constituente de 9 %.

Tabelul nr. 2
Calculul indicatorului de recuperare energetică la export pentru câteva produse chimice

Produse	Preț (\$/t)	Consum total de energie combustibil (t.c.c./t. de produs)	Raport de recuperare energetică (echiv. țitei)
Produse cu grad redus de prelucrare			
Amoniac	135	2,420	0,77
Uree	160	0,220	10,67
Metanol	135	1,160	1,62
Sodă caustică	200	0,917	3,03
Produse cu grad ridicat de prelucrare			
Poliетенă hd	800	0,630	17,7
Polipropilenă	700	0,960	10,0
Poliester fibre	2 000	0,955	29,0

Sursa date: Prețurile în dolari pe piețele vest-europene, European Chemical News, dec. 1978 R. Manolache: „The Chemical Industry — Main Consumer of Power and Fuel in the National Economy” comunicare la Conferința internațională de energetică industrială, București, septembrie 1978.

Din datele tabelului se poate constata că raportul de recuperare variază între 0,77 și 10,67 în cazul produselor chimice de bază considerate, mult mai mici decât cele obținute în cazul produselor chimice de prelucrare medie și superioară (10—29).

Ținând seamă de faptul că energia (combustibilul) se poate valorifica fie direct la export, fie diminuând corespunzător importul, rezultă importanța restructurării pe grupe de produse a nomenclatorului de export, pentru creșterea intensivă a volumului valoric al acestuia.

Creșterile deosebit de mari ale sarcinilor de export pe ultimii 2 ani ai cincinalului impun mari exigențe pe linia asigurării fondului de marfă și a valorificării sale corespunzătoare la export.

În acest an, creșterea disponibilităților de export la produse mult apreciate și căutate de parteneri, cum sînt cauciucul sintetic (SBR și poliizoprenic), firele și fibrele chimice, materialele plastice, inclusiv cele prelucrate, ca și extinderea continuă a ariei geografice a schimburilor (spre exemplu, un curs ascendent au cunoscut în ultimul timp relațiile comerciale cu peste 20 de state din Africa și se intensifică relațiile comerciale cu America Latină, ca și cu o serie de parteneri tradiționali ca: țările socialiste sau țări ca S.U.A., R.F.G., Turcia, Anglia), creează premise favorabile pentru expansiunea în continuare a exporturilor românești de produse chimice.

Desigur că la o serie de produse, în special din domeniul chimiei de mic tonaj, exportatorii români întâmpină în lansarea de noi produse pe piața internațională o aspră concurență din partea firmelor din țările capitaliste dezvoltate, ce dețin peste 80% din totalul exporturilor mondiale de produse chimice. Iată de ce trebuie acordată o atenție deosebită diferitelor aspecte ce condiționează calitatea ireproșabilă — cum ar fi: alinierea la nivelul standardelor internaționale, la parametri cum sînt stabilitatea termică, granulația, puritatea, orientarea spre sortimente mult solicitate pe piața externă cum sînt masele plastice pentru ambalajele alimentare, discuri pentru înregistrare, profile industriale; extinderea sortimentelor de polietilenă hd. către utilizări speciale, cum sînt cele din industria de cabluri, a hîrtiei — restringînd concomitent oferta sortimentelor de uz general, extinderea sortimentelor de copolimeri, care sînt deosebit de solicitați în diferite ramuri ale industriei și construcțiilor, restringînd de asemenea oferta celor de uz general.

Ce înseamnă, în domeniul chimiei de mic tonaj, dezvoltare intensivă poate fi exemplificat prin produsul original „Lasex” realizat de firma Hoechst, din care în momentul lansării s-au produs numai 50 de tone, ce aduceau însă încasări egale cu 1,5 milioane tone de acid sulfuric.

Gradul actual de acoperire din producție proprie a necesarului de medicamente pe piața internă, de peste 95%, este semnificativ pentru oferta actuală în acest sector; problemele cele mai dificile le ridică însă găsirea celor mai adecvate forme de promovare a acestor produse pe piața externă, prin canalele de distribuție cele mai adecvate. Astfel, se poate avea în vedere, la aceste produse, cum sînt medicamentele, ca și la cosmetice, vopsele și coloranți, efectuarea de teste în vederea atestării parametrilor calitativi superiori în institute de specialitate de prestigiu din străinătate, lansarea prin intermediul societăților mixte de comercializare de profil etc.

dr. Ioan GEORGESCU

Consiliul unic agroindustrial

de stat și cooperatist

FACTOR DE POTENȚARE A ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE DIN UNITĂȚILE AGRICOLE

ORIENTĂRILE ȘI MĂSURILE recent adoptate de conducerea partidului, privind o mai bună adecvare a mijloacelor și metodelor de planificare din agricultură atît la realitățile existente, cît și la importante sarcini ce stau în fața acestei ramuri a economiei oferă un cadru nou, puternic stimulator pentru realizarea unei noi calități în întreaga activitate din agricultură. Agricultură noastră se află în fața unei noi faze ale evoluției sale continuu ascendente, cînd se pune problema conservării structurilor ce și-au dovedit viabilitatea și eliminarea unor factori ce împiedicau obținerea unor rezultate și mai bune, corespunzătoare condițiilor create. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., măsurile stabilite „...urmăresc, pe de o parte, generalizarea fenomenelor pozitive, iar, pe de altă parte, lichidarea celor negative, asigurarea, atît pe plan local, cît și pe plan județean și central, a conducerii unitare a activității de organizare, planificare și execuție a lucrărilor agricole“.

În acest mod au fost înțelese esența și scopul noilor măsuri de către toți lucrătorii din agricultura noastră, dovada adevărului lor depline constituind-o trecerea neîntîrziată la transpunerea lor în practică. Aceasta a fost și atmosfera în care a avut loc, zilele trecute, adunarea generală de constituire a Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Ploiești.

Din votul unanim al participanților, atît pentru constituirea consiliului cît și pentru planul de producție și de măsuri pe anul în curs, ca și din luările de cuvînt ale reprezentanților unităților reunite în cadrul consiliului au reieșit pregnant în evidență convingerea și hotărîrea de a se acționa cu toată priceperea și energia pentru a folosi acest cadru înnoitor cît mai bine cu putință, în scopul obținerii unor rezultate de producție și economico-financiare la cota cea mai de sus a exigențelor impuse de condițiile de care dispun. Consiliul integrează activitatea următoarelor unități agricole: S.M.A. Bărcănești; cooperativele agricole Bărcănești, Berceni, Blejoi, Brazi, Bucov, Păulești, Pleașa, Ploieștiori, Strejnic, Tătărani și Tîrșoru Vechi; I.A.S. Movila Vulpii; I.A.S. „Sere“ Tătărani; I.S.C.I.P. Stănceni; A.E.S.C. „Sere“ Bărcănești; A.E.I. „Baby-Beef“ Bărcănești; ferma Corlătești „vacii de lapte“ din cadrul I.A.S. Pucheni; Liceul agricol Bărcănești; A.E.I. „vacii de lapte“ Strejnic și A.E.I. „porcine“ Brazi, acestea două fiind în construcție.

Chiar numai simpla enumerare a unităților componente ne dă o imagine destul de clară despre dimensiunea, importanța și diversitatea activității de producție din cadrul consiliului.

Suprafața de teren agricol se ridică la 19 963 hectare

din care, mai mult de 88% (17 638 hectare) reprezintă terenul arabil — deci, un potențial deosebit de important pentru producția vegetală. Celelalte categorii de folosință sînt formate din: 1020 hectare de vii, 344 hectare de livezi și 960 hectare de pășuni și finețe.

De asemenea, consiliul deține un sector zootehnic puternic prin dimensiunile efectivelor de animale (aproape 17 000 capete de bovine, peste 44 000 capete de porcine, 430 mii de păsări și aproape 4 000 capete de ovine) și prin faptul că cea mai mare parte a animalelor (la porci și păsări aproape 100%), sînt crescute și îngrișate în întreprinderi moderne, pe bază de flux tehnologic de tip industrial.

Cele aproape 220 hectare de sere, constituite în două întreprinderi specializate, sînt cele mai moderne și mai importante din întregul județ.

Sectorul unic de mecanizare al consiliului este dotat cu 295 de tractoare fizice (revin 70 ha/tractor), 98 de grape cu discuri, 83 de combine C12, 65 de prese de balotat, 12 combine de recoltat furaje ș.a., asigurînd un grad ridicat al mecanizării lucrărilor agricole — fapt cu atît mai important cu cît unitățile respective, fiind plătate în apropierea unui mare centru industrial, resimt o anumită lipsă de forță de muncă.

Suprafața mare și calitatea bună a pămîntului, importante efective de animale, dotarea cu mijloace fixe cu volum și valoare ridicată, cei peste 100 de specialiști, calitatea forței de muncă, celelalte condiții existente în cadrul consiliului reprezintă un potențial uman, tehnic și de producție deosebit, ce se cere valorificat la maximum. Așa cum se arăta în cadrul adunării generale de constituire, consiliul are din toate punctele de vedere condiții superioare — cele mai bune din întregul județ, și nu numai că poate, dar are obligația să devină un consiliu model pe județ, cu rezultate comparabile cu ale celor mai bune consilii din țară.

Analizîndu-se gradul îndeplinirii planului la principalele produse în 1978, la nivelul fostului consiliu intercooperatist, s-a arătat că, pe lîngă o serie de realizări meritorii (de exemplu la producția de legume în sere, unde planul a fost substanțial depășit), au existat și însemnate nerealizări la unele produse (grîu, porumb, lapte). Cu toate că au existat și cauze obiective, participanții la adunare au arătat că unele neîndepliniri ale planului s-au datorat în cea mai mare parte unei necorespunzătoare organizări a producției și a muncii, unor deficiențe în conducere etc. — și tocmai aici trebuie acționat mai intens, noile măsuri venind în sprijinul eliminării deficiențelor din trecut.

Planul consiliului pe anul curent, rezultat din însumarea planurilor unităților componente, prevede, la producția vegetală, o structură complexă, cu producții

medii ridicate și niveluri sporite ale cantităților de produse ce trebuie livrate la fondul de stat (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Principalii indicatori ai planului producției vegetale pe 1979

Culturi	Suprafața cultivată (ha)	Producții medii (kg/ha)	Livrări la fondul de stat (tone)
Grâu	4080	3450	9394
Orz	3253	3665	1568
Porumb	4488	4065	4396
Soia	793	2015	—
Cartofi	490	14500	5608
Legume de câmp	760	21340	14226
Legume de seră	218	121400	26360

În afara indicatorilor prezentați în tabel, planul mai prevede cultivarea a 534 hectare cu plante tehnice, 210 hectare cu fasole și asigurarea celei mai mari părți a bazei furajere necesare prin cultivarea a peste 2 600 de hectare cu plante de nutreț.

Din cele spuse de participanții la adunarea generală a reieșit că, printr-o mai judicioasă utilizare a bazei materiale existente, aplicând aproape 200 kg de îngrășăminte chimice la hectar și însemnate cantități de îngrășăminte naturale, executînd udările necesare plantelor pe cele peste 3 100 hectare amenajate pentru irigat și executînd toate celelalte lucrări agricole așa cum prevăd tehnologiile, nu numai că producțiile medii, cele totale și livrările la fondul de stat vor fi îndeplinite, ci pot fi substanțial depășite, atît la nivelul unităților, cît și la nivelul consiliului.

Planul producției animale din consiliu (tabelul nr. 2), concentrează atenția factorilor de răspundere în mod

Tabelul nr. 2
Principalii indicatori ai planului producției animale pe 1979

Produse animaliere	Producții medii pe animal	Livrări la fondul de stat
Lapte de vacă	2215 l	99 164 hl
Ouă	230 buc.	103 997 mii buc.
Lînă	2,54 kg.	—
Greutatea medie la livrare a taurinelor	346 kg.	—
Carne în total (în viu)	—	21 627 t

special, îndeplinirea și depășirea sa garantînd o creștere mai accentuată a eficienței economice din acest sector (în special în ramura taurinelor și o sporire a ponderii producției sectorului în producția globală (nivelul actual al acestei ponderi este relativ scăzut : 30%).

Evaluînd rezervele existente în unități, și ca urmare a faptului că cifrele de plan la nivelul consiliului — rezultate din simple operații matematice de însumare a cifrelor de plan din unități — nu țin cont de implicațiile pozitive ale noii organizări, adunarea generală a apreciat că planul consiliului poate fi depășit și și-a luat în acest sens, angajamente precise : o producție globală suplimentară de 12 milioane de lei și economii la cheltuieli de 4 milioane de lei.

Pe baza măsurilor pentru sporirea producției medii la unele culturi și categorii de animale, a măsurilor de sporirea efectivelor față de cele planificate prin creșterea indicelui de natalitate și reducerea coeficientului de mortalități, ca și prin transformarea a 22 hectare din alte categorii de folosință în arabil, adunarea generală a aprobat angajamentul privind depășirea substanțială a producțiilor totale și a livrărilor la fondul de stat (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3
Angajamente de depășire a planului consiliului pe 1979

Produse	Depășiri ale producției medii	Depășiri ale producției totale	Livrări suplimentare la fondul de stat
Grâu	+ 100 kg/ha	410 t	300 t
Orz	+ 150 kg/ha	480 t	250 t
Porumb	+ 100 kg/ha	450 t	350 t
Cartofi	+ 1 000 kg/ha	490 t	300 t
Legume de câmp	+ 1 000 kg/ha	600 t	200 t
Legume de seră	—	800 t	800 t
Carne — total	—	200 t	200 t
Lapte vacă	—	500 hl	500 hl
Ouă	—	300 mii buc.	300 mii buc.

Pentru îndeplinirea și depășirea producțiilor planificate, reducerea costurilor și creșterea eficienței economice, pentru ridicarea întregii activități a consiliului pe o treaptă superioară, adunarea a stabilit un program detaliat de măsuri, cu responsabilități nominale și termene precise de îndeplinire.

● În ramura producției vegetale, măsurile preconizate au în vedere cu prioritate : urmărirea **folosirii integrale a pămîntului** ; respectarea strictă a **tehnologiilor** la culturi, executarea lucrărilor de **îmbunătățiri funciare** (ameliorarea terenurilor acide, afinarea celor impermeabile, etc.) pe suprafețele prevăzute ; **extinderea mecanizării** ; amplasarea mai judicioasă a **culturilor** ; găsirea unor **forme noi de cooperare** și intrajutorare între unitățile consiliului.

● În sectorul zootehnic, atenția va fi îndreptată cu precădere spre rezolvarea următoarelor probleme : obținerea unui **indice de natalitate** de 85% la vaci (față de 81% în prezent), a cel puțin 1 miel/an de la fiecare oaie și 15-16 purcei/an de la o scroafă ; asigurarea condițiilor pentru ca începînd cu 1980, **creșterea efectivelor** să se asigure exclusiv din prăsilă proprie ; generalizarea, pînă la 1 octombrie 1979, a **mecanizării lucrărilor** de muls, prepararea furajelor, alimentarea cu apă și eliminarea dejecțiilor ; asigurarea **bazei furajere** necesare, mai ales prin creșterea ponderii în cultură a furajelor cu valoare nutritivă deosebită (lucernă, sfeclă furajeră etc.).

În această perioadă, preocupările majore ale specialiștilor și lucrătorilor din unitățile consiliului se concentrează spre pregătirea exemplară a campaniei agricole de primăvară, ca prim pas, hotărîtor, pentru îndeplinirea planului și onorarea angajamentelor asumate.

Dezbateri „R.E.” privind o zonă de interferență comerț — industrie

PRODUSUL NOU DE LA IDEE LA BENEFICIAR (III)

■ Între „optimul” întreprinderii și interesul general

Prof. dr. EUGEN BARAT, Catedra de marketing — A.S.E.:

Nu se poate pune sub semnul întrebării acea părere a economiștilor, că nevoile de consum și cererea de mărfuri a populației trebuie să fie studiate printr-o activitate permanentă, științifică, de laborator, de către creatori, specialiști în domeniul cunoașterii trebuințelor și posibilităților tehnice de realizare a unor bunuri capabile să le satisfacă. Acest mod de studiere a cererii și de organizare a muncii de creație și de introducere a produselor noi trebuie să îndeplinească o sarcină multiplă: să contribuie la satisfacerea mai bună a trebuințelor, să vină în întâmpinarea unor cereri deja în curs de formare și — nu în ultima instanță — să determine apariția unor cereri cu totul noi, sub influența ofertei de noi mărfuri. Cunoscând riscul care este prezent în acest domeniu, al introducerii de noi mărfuri ca ofertă, apar evidente complexitatea și importanța muncii de creație.

În această ordine de idei trebuie să accentuăm încă o problemă, care ni se pare că devine tot mai importantă atât sub aspect economic, cât și sub aspect social și care se leagă în mod deosebit de activitatea de creație și de introducere de noi produse în fondul de mărfuri — și anume problema modei. Mult s-a discutat și se discută despre modă; după părerea noastră, soluționarea acestei probleme în economia și societatea noastră constă în stăpânirea și influențarea modei. Pentru acest lucru este nevoie să se țină seama de toate implicațiile economice și sociale ale modei și să se stabilească măsuri adecvate. Stăpânirea modei presupune o muncă

de studiere științifică a nevoilor și o muncă de creație. Moda creată trebuie să reflecte, pe lângă cerințele recunoscute și valabile la nivel mondial, trăsăturile particulare ale unei mode naționale și, eventual, chiar regionale. Această activitate trebuie să se desfășoare în mod permanent, să dispună de documentația necesară și să se caracterizeze printr-un grad înalt de organizare în întregul aparat economic de producție și comercializare. Nu excludem posibilitatea introducerii, în acest scop, de noi pirghii și procedee care să asigure o eficiență ridicată. Trebuie să amintim sau să accentuăm, în acest context, rolul magazinelor de prezentare, ca și prevederile din legea prețurilor cu privire la prețuri diferențiate la articole de primă apariție, articole de lux, de serie scurtă.

Amînarea soluționării acestui complex de probleme ar afecta gradul de satisfacție asigurat prin achiziționarea articolelor de modă, de bază și complementare, ar exercita o influență nedorită asupra ritmului de demodare la obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte. Proporția în care apar, în cadrul ofertei, mărfuri lent și greu vandabile este în strînsă legătură cu această problematică. Desigur, aici acționează un număr mare de factori, cu caracter obiectiv dar și subiectiv, care aparțin deopotrivă producției și comercializării. Deciziile economice cu privire la fondul de mărfuri, luate la nivelul întreprinderilor producătoare și comerciale, nu pot fi determinate și fundamentate numai din punctul de vedere al intereselor imediate ale acestora, interese care induc adeseori către o variantă optimă din punctul lor de

CONTINUĂM dezbateri organizată de revista noastră pe tema perfecționării conlucrării industrie-comerț în mai buna satisfacere a cerințelor consumatorilor, potrivit politicii partidului nostru de ridicare continuă a calității vieții poporului. În numerele anterioare (44, 46/1978) în care am publicat primele părți din dezbateri, au fost aduse în discuție aspecte vizînd: necesitatea unei legături mai directe între creatorii industriali și consumatori; rolul magazinelor de prezentare și desfacere a producătorilor în lansarea produselor noi; rezervele de perfecționare a procesului de înnoire și diversificare a producției de bunuri de consum prin antrenarea mai largă a consumatorilor în luarea deciziilor, prin utilizarea curentă a design-ului în producție, prin perfecționarea normelor și standardelor de fabricație și asigurarea conformității calitative în execuție și în recepția comercială.

În acest număr sînt abordate aspecte privind: raportul dintre optimul întreprinderii și interesul consumatorilor: semnificația reală a sortimentului pentru consumator: sinergia eforturilor industrie-comerț în eliminarea hiatusurilor în punctele de interferență; necesitatea perfecționării concepției de promovare. Din partea redacției la dezbateri a participat dr. Ioan Georgescu.

vedere față de reglementările economice în vigoare, sarcinile de plan proprii și de cerințele sistemului de co-interesare stabilit, fără însă a fi suficient corelate cu interesele generaie ale economiei naționale și ale societății. Un plan de producție aprobat la nivelul întreprinderii producătoare, care nu este perfect coordonat cu cerințele pieței interne (ne referim numai la această parte a producției), nu poate fi considerat corespunzător din punctul de vedere al intereselor generale ale societății. Se poate afirma același lucru despre un plan de aprovizionare cu mărfuri al întreprinderilor comerciale, care nu asigură folosirea completă a capacităților de producție din întreprinderile industriale. Colaborarea permanentă dintre producție și comerț în pregătirea contractării fondului de mărfuri, cu asistența permanentă a organelor centrale de specialitate și de sinteză, trebuie să urmărească stabilirea unei decizii optime în fiecare caz, la fiecare grupă de mărfuri, produs și sortiment de mărfuri.

Se poate ajunge, în unele situații, la neconcordanțe între un plan „optim” de producție al unei întreprinderi și o structură optimă a cererii adresate față de aceasta, de către întreprinderea comercială. Asemenea situații pot să se mențină, parțial, și după coordonarea de către organele ierarhice superioare și chiar de către organele de sinteză. După părerea noastră, ele nu trebuie rezolvate numai pentru moment, ci trebuie formulate decizii economice de fond, care să elimine în timp asemenea neconcordanțe. Orice altă decizie nu constituie o rezolvare eficientă nici pentru moment și cu atât mai puțin pentru perspectivă.

■ De ce trebuie să planificăm sortimente și nu produse?

FLORIN MĂLĂIEȘ, șeful catedrei de comerț, Școala interjudețeană de partid Oradea:

Cred că atunci cînd vorbim de perfecționarea satisfacerii cerințelor consumatorilor nu putem rămîne la analiza cadrului juridic-organizatoric al relațiilor industrie-comerț. Consider că un aspect important îl constituie atitudinea, responsabilitatea mai mare sau mai

mică cu care atît industria, cît și comerțul tratează problemele populației. Vom putea spune că avem o atitudine corespunzătoare față de consumatori, atunci cînd vom cunoaște ce simte cumpărătorul după ce a cumpărat produsul și a început să-l folosească, cîte satisfacții sau insatisfacții i-a procurat.

Spre exemplu, întreprinderea de confecții din Oradea are un magazin de

prezentare și desfacere, încadrat cu lucrători foarte buni, deci întrînd toate condițiile pentru a-și realiza funcțiile. Dar ce motivație aduce un număr mare de cumpărători în acest magazin? Ideea că vor găsi un produs deficitar în alte magazine. Și într-adevăr, magazinul se preocupă să aducă din țară produsele solicitate, dar în

dauna îndeplinirii funcțiilor sale programabile și de studiere a cererii.

În prezent noi vorbim de concepte ca suplete și solitudine față de cerințele populației, de accelerarea înnoirii, de satisfacția psihică și valoarea morală a produselor. Dar care sînt preocupările pentru studierea unor asemenea aspecte? Dacă ar fi să luăm sectorul articolelor vestimentare, vedem că industria produce, oamenii au bani să cumpere, dar nu mai vor să se îmbrace standard.

Un alt exemplu care ilustrează faptul că populația se adresează sortimentului, și nu produsului în sine, este cel al grisinelor. La un moment dat se susținea că piața nu mai absoarbe acest produs. Ulterior s-a dovedit că nu produsul, ci sortimentul grisine mari era greu vandabil. În schimb, grisinele mici (sticks) erau foarte solicitate.

Condițiile lumii actuale, caracterizate prin criza materiilor prime, a energiei, etc. trebuie să ducă la o restructurare în concepția de ansamblu a producătorilor noștri de bunuri de consum, la un mod de gândire mai angajat. Un produs — așa cum arăta secretarul general al partidului — nu trebuie fabricat dacă nu corespunde unei nevoi, unei cerințe reale a economiei. Dacă ar fi să luăm cazul producătorului tradițional de legume și fructe, care studiază și își orientează permanent producția după cerere, ne poate surprinde cum se poate ca mari întreprinderi industriale să arate indiferență față de studierea permanentă, responsabilă a cererii populației.

Într-o discuție avută la întreprinderea de industrializare a laptelui din Oradea s-a ridicat următoarea problemă: cum vom condiționa înghețata?

Logica raționamentului a fost următoarea: Cui adresăm în primul rînd acest produs? Copiilor. În ce porții este mai avantajos să fabrice pentru producător. În ambalaje de 3 lei. Dar dacă o familie are 4 copii, cu ce frecvență este dispusă să aloce 12 lei pentru înghețată? De aici, necesitatea de a crea ambalaje și pentru porții de 2 lei și 1 leu, pentru a nu frîna în mod artificial consumul produsului.

Nu cred că trebuie să absolutizăm în toate cazurile necesitatea utilizării unor forme sofisticate de investigare a cererii populației. Uneori pot fi generate idei valoroase prin simpla consultare a creatorilor din industrie cu specialiștii din comerțul cu ridicata și cu vinzătorii cu experiență din magazine, care vin în contact nemijlocit cu publicul consumator.

■ Sinergia capacităților creatoare

VICTOR IONILĂ, șeful serviciului confecții din Ministerul Comerțului Interior:

Din experiența unei confruntări permanente, în decurs de ani de zile, cu cerințele populației, pot spune că definiem unele, elemente interesante pentru dezbateră pe care ne-a propus-o revista. Aș începe prin a preciza că din punct de vedere comercial, adevăratul criteriu de nouitate a unui produs constă în diferențierea lui în raport cu concurenții săi. Astfel înțelegem, noutatea nu este numai și nici întotdeauna ceea ce este tehnic nou. Din punct de vedere comercial este important ca, structurată sau nu, noutatea să fie tangibilă, ca ea să poată fi recunoscută și apreciată de consumator. Nu orice noutate tehnică este însă, automat, și un element acceptat. Pe lista de realizări, rămîne într-adevăr numai ceea ce este decretat astfel de către consumator — și nu în mod necesar de către producător. Noutatea are, deci, un caracter subiectiv și relativ, în sensul că se definește în raport cu timpul. În funcție de momentul apariției pe piață, ceea ce este o noutate pentru producător, poate fi sau nu o noutate pentru consumator.

Calitatea noutății este, de asemenea, în strînsă legătură cu nivelul de trai al consumatorului; cu cît crește puterea de cumpărare, crește și sensibilitatea consumatorului la detalii secundare, care sînt suficiente pentru a diferenția produsele și a face față unor exigențe mai rafinate. Evident, în domeniul produselor textile și al industriei îmbrăcăminte există o preocupare serioasă pentru „dezvoltarea produselor noi”, dezvoltare care are în vedere alături de consumul intern, cît și valorificarea la export. Rămînînd în sfera pieței interne, se constată totuși unele neajunsuri, adevărate obstacole în calea înnoirii și diversificării.

Este vorba, în primul rînd, de o corelare defectuoasă între resursele disponibile de materii prime și materiale și activitatea de creație — ceea ce duce la prezentarea cu diferite prilejuri, cum ar fi târgurile anuale de mostre, a unei foarte largi și bogate colecții de modele din anumite produse, care din

păcate nu au suport material pentru o producție de masă.

Un alt aspect ce conduce la asemenea necorelări este faptul că elaborarea colecției și dezvoltarea unor produse se realizează de o anumită fabrică (de regulă mai bine dotată atît cu capacități creative, cît și din punct de vedere tehnic), iar producția se planifică unei alte unități, cu posibilități mai reduse de execuție și producție. Acest transfer se produce uneori în momentul încheierii contractelor, dar cel mai adesea pe parcursul derulării acestora, prin așa-numitele „dispoziții de transfer”. Asemenea anomalii se întîlnesc frecvent atît în industria de țesături, în special din bumbac și tip bumbac, cît și în cea a confecțiilor. Este, de altfel, singura explicație a faptului că o serie de modele și produse, atunci cînd apar în magazine, sînt foarte greu de recunoscut de înșii creatorii lor.

Încă un element asupra căruia aș dori să mă opresc este prețul care însoțește un produs de la stadiul de „noutate” pînă la declin. Ceea ce plătește sau ar trebui să plătească consumatorul nu este însă numai materialitatea unui obiect sau al unui serviciu, ci și toate elementele subiective care-l însoțesc: siguranță în funcționare, informație și în primul rînd, „noutatea”. Evidențiem în acest sens posibilitatea ca în anumite cazuri, prețul să urmeze aceeași curbă cu cea a vieții produsului, reducîndu-se pe măsură ce se saturează cererea și mai ales în momentul cînd începe declinul. În prezent, modul de stabilire a prețului unui produs și, mai ales, evoluția ulterioară a acestuia nu contribuie la stimularea întreprinderilor pentru „dezvoltarea produselor”. Un exemplu actual îl constituie jerseyul din poliesteri, a cărui cerere se află în declin total, prețul rămînînd însă același ca la lansare.

Asemenea aspecte ridică probleme deosebit de serioase în cazul articolelor destinate unor segmente foarte receptive la modă, cum ar fi tineretul. Aproape un sfert din populația țării o reprezintă categoria de vîrstă între 15 și 30 de ani. O mare parte din totalul îmbrăcăminte desfăcute este cumpărată de acest segment de consumatori, care știe exact ce vrea, se entuziasmează repede pentru tot ceea ce este

nou — dar și abandonează primii articolele intrate în obsolescență. Dinamica cererii pentru această categorie nu a fost suficient descifrată nici de industrie și nici de comerțul cu îmbrăcăminte, ofertele de mărfuri fiind încă deficitare la genurile de articole solicitate de tineret.

Un alt aspect mult discutat, dar în care am făcut puțini pași înainte, se referă la interdependența ce există în aval și amonte în fabricația produselor de îmbrăcăminte. După unele date, la fabricarea unui costum participă aproape 30 de întreprinderi, la realizarea lenjeriei de corp 25 de întreprinderi, a unui pulover 15 întreprinderi. Or, cum o trăsătură esențială a dezvoltării producției de bunuri de consum este, în concepția noastră, diversificarea, care implică folosirea unor materii prime noi, aplicarea de tehnologii noi, vedem că dezvoltarea produselor în industria îmbrăcăminte devine o sarcină tot mai complexă, comună mai multor ramuri. Există, într-adevăr, programe interdepartamentale care stabilesc etape precise în dezvoltarea unor produse (de exemplu programul privind dezvoltarea și valorificarea fibrelor liberiene indigene, sau cel de valorificare a blănurilor superioare și de vînat). Reacția rapidă a industriei de confecții față de cerințele modei nici nu poate fi imaginată azi fără o colaborare organizată cu industriei cum este cea textilă, cea producătoare de diferite accesorii etc. Spre exemplu, este cunoscut rolul accesorilor folosite în industria îmbrăcăminte — nasturi, cataramă, fermoare, dantele și broderii — în valorificarea superioară a materiilor prime de bază. Adeseori, materializarea creațiilor prezentate de industria de îmbrăcăminte suferă de lipsa unor programe de producție a accesorilor, programe care să permită elasticitatea și adaptabilitatea corespunzătoare a producției în acest sector.

În sfîrșit, un aspect nu de cea mică importanță, care trebuie considerat în totalitate, este acela al publicității

(Continuare în pag. 19)

Cincinalul revoluției tehnico-științifice

INDUSTRIA ARĂDEANĂ — CÎMP LARG DE PROMOVARE
A PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

Andrei CERVENCOVICI

prim secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune ca necesitate promovarea pe scară tot mai largă a progresului tehnic, a rezultatelor revoluției tehnico-științifice contemporane. Acest proces se desfășoară pe fondul creșterii aportului cercetării proprii la accelerarea dezvoltării multilaterale a economiei, modernizării continue a aparatului de producție, sporirii în ritm susținut a venitului național și avuției naționale.

În nici o epocă știința și tehnica n-au ocupat un loc atât de important în viața socială, în producția materială ca în timpul nostru. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia că „Trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice care modifică în mod radical condițiile producției materiale în folosul omului, asigură fabricarea pe scară industrială a unor noi și largi game de produse”, de unde decurge necesitatea de a folosi din plin aceste premise. De asemenea, nu trebuie pierdut din vedere nici un moment faptul că, în condițiile puternicului avînt al revoluției tehnico-științifice, ritmul înnoirii producției pe plan mondial este impresionant, antrenînd creșterea competitivității în diviziunea internațională a muncii, realitate de care nu se poate face abstracție în planul dezvoltării economico-sociale a țării. Sînt elemente care fundamentează preocupările mereu mai intense din întreaga economie, ale organelor și organizațiilor de partid pentru introducerea în toate compartimentele vieții economice a progresului tehnic, în vederea sporirii în mod substanțial a aportului științei, cercetării proprii la îmbunătățirea structurii sortimentelor, producției, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Locul factorului „organizare” în procesul de îmbunătățire a rezultatelor

CUM se materializează aceste orientări și preocupări în județul Arad, cu o economie industrial-agrară, cu unele tradiții industriale ce pot oferi condiții mai bune pentru receptarea și generalizarea progresului tehnico-științific? În perioada în care a trecut de la începutul actualului cincinal, Comitetul județean de partid Arad, în deplină concordanță cu orientările stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului și în lumina indicațiilor date nemijlocit de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor efectuate în județ, a acționat în direcția aplicării în practică a rezultatelor cercetării științifice, respectării termenelor de asimilare și punere în fabricație a produselor, în direcția sporirii eficienței economice a întregii activități. A existat o continuă preocupare pentru întărirea rolului organelor și organizațiilor de

partid în conducerea activității de cercetare și proiectare, desfășurîndu-se o intensă muncă politico-educativă în vederea stimulării receptivității față de nou, a creației originale, promovării cu mai multă îndrăzneală a cuceririlor științei și tehnicii. A fost combătut cu fermitate conservatorismul și imobilismul, închistarea comodă în vechi deprinderi. Pentru că este un lucru dovedit: acolo unde domnește setea din nou, unde se manifestă tinerețea spirituală, acțiunea energetică, sînt atacate cu curaj probleme importante din punct de vedere științific și tehnic, cu repercusiuni economice dintre cele mai fecunde. Este cunoscut că afirmarea revoluției tehnico-științifice, departe de a fi rezultatul unui grup restrîns de oameni, constituie rodul spiritului de creativitate al celor ce muncesc, rod în care aportul muncitorilor, al inginerilor și tehnicilor are un rol hotărîtor.

Pe baza acestor coordonate de acțiune, prin tot ceea ce se întreprinde pentru sporirea gradului de încorporare în producție a cuceririlor tehnicii noi se urmărește stimularea aceluși mod de a gîndi competitiv, care să determine, în fiecare întreprindere, participarea activă a colectivelor de oameni ai muncii la asimilarea de produse noi, re-proiectarea celor din fabricația curentă, introducerea tehnologiilor moderne, capabile să asigure perfecționarea parametrilor calitativi ai produselor, economisirea resurselor și utilizarea lor integrală, superioară.

În toate întreprinderile au fost astfel elaborate programe de măsuri care vizează modernizarea tehnologiilor și înnoirea produselor, ceea ce a făcut posibil ca, în primii trei ani ai actualului cincinal, peste 80% din sporul producției industriale să fie obținut pe seama creșterii productivității muncii. În acest cadru se remarcă și faptul că oamenii muncii arădeni au raportat îndeplinirea cu 50 de zile mai devreme a prevederilor planului producției industriale pe primii trei ani ai cincinalului actual.

Întreaga activitate economico-socială în județul nostru este pătrunsă de preocuparea de a pune larg și permanent în valoare toate resursele de care dispunem, de a găsi formele cele mai eficiente care să permită realizarea în practică a saltului de la cantitate la calitate — sarcină expresă trasată de secretarul general al partidului. O asemenea preocupare este ilustrată pe mai multe planuri: al îmbunătățirii permanente a structurii economiei județului, îndeosebi a structurilor industriale, și pe această bază al promovării ramurilor și tehnicilor de virf, al folosirii superioare a mijloacelor tehnice și forței de muncă; de asemenea, într-o puternică intercorelare cu mutațiile structurale, pe planul creșterii aportului cercetării științifice și inovării tehnologice, al îmbunătățirii continue a tuturor componentelor și indicatorilor care exprimă laturile calitative și

de eficiență ale producției, îndeosebi în ce privește calitatea resurselor umane și a muncii desfășurate. În procesul îmbunătățirii randamentelor de utilizare a potențialului și a rezultatelor activității, un loc important îl ocupă dezvoltarea conștiinței politice și economice, creșterea gradului de responsabilitate și inițiativă, cerințe cărora actualul mecanism economico-financiar le asigură condiții superioare de împlinire.

Efectele economice ale mutațiilor structurale

DINAMISMUL ce se realizează în etapa actuală, ca urmare a noilor capacități puse în funcțiune, a extinderii și modernizării întreprinderilor existente, a asimilării și reproiectării produselor fabricate se reflectă în însemnate mutații calitative în structura industriei și a ramurilor sale, pe primul loc aflându-se sectoarele ce **incorporează activități complex prelucrătoare** (vezi tabelul). Deplasările care se produc în structura indus-

Structura producție industriale din județul Arad
— în procente —

	Ritmul mediu anual de creștere 1966—1978	Pondere în struc- tura producției	
		1965	1978
Industrie total	9,1	100,0	100,0
din care :			
— construcții de mașini și prelucrarea metalelor	10,9	36,4	41,0
— chimie	22,4	0,8	3,2
— materiale de construcții	10,7	1,8	1,9
— exploatare și prelucrarea lemnului	9,4	8,7	7,5
— textilă	6,9	12,7	13,6
— confecții textile	13,5	3,8	4,9
— alimentară	5,5	32,5	22,3

triei, pe ramuri, evidențiază creșterea ponderii ramurilor construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor și chimiei, cu un aport hotărâtor la producția industrială totală a județului. Nivelul ridicat de dezvoltare și specializare a unor ramuri este ilustrat de contribuția județului în realizarea unor produse industriale. De exemplu, în județul Arad se realizează **întreaga** producție a țării de vagoane călători, de ceasuri deșteptătoare, 66,7% din producția de strunguri, peste 10% din producția de țesături din bumbac și tip bumbac, 11% din producția de tricotaje, întreaga producție de păpuși și altele.

O dovadă elocventă a progreselor înregistrate în creșterea și modernizarea structurii producției, în diversificarea și înnoirea produselor o constituie participarea tot mai activă a județului Arad la activitatea de comerț exterior. Față de anul 1971, volumul exportului era în 1978 de peste 4,5 ori mai mare, ajungând ca o treime din produsele realizate să fie destinate pieței externe; în acest cadru o pondere de peste 60% o reprezintă ramura construcțiilor de mașini, 10% prelucrarea lemnului, iar industria ușoară aproape 15%. Volumul și structura exportului arădean ilustrează preocuparea colectivelor de muncă pentru a realiza produse de calitate înaltă, în condiții de eficiență economică sporită, creșterea competitivității produselor pe piața externă, nivelul tehnic, economic și funcțional mereu mai ridicat.

Înnoirea producției — expresie a capacității competitive

UN DOMENIU hotărâtor al preocupărilor pentru introducerea progresului tehnic îl reprezintă modernizarea și asimilarea unor noi sortimente, cu parametri tehnico-funcționali superiori, care să răspundă cât mai bine solicitărilor pieței interne și externe. Pornind de la sensul social și economic al activității de înnoire accelerată a produselor, prin măsurile de proiectare și reproiectare a unor produse s-a ajuns ca ponderea sortimentelor noi în valoarea producției industriale să depășească 45%, aceasta reprezentând în industria construcțiilor de mașini mai mult de 66%. Referindu-ne, de exemplu, la Întreprinderea de vagoane, aceasta realizează produse într-o structură sortimentală diversificată, începând cu vagoanele pe 2 osii și terminând cu cele pe 26 osii, atît vagoane pentru mărfuri universale cît și vagoane pentru transporturi specifice. La vagoanele de călători se realizează toată gama de vagoane utilizate în traficul de călători și la toate gradele de confort solicitate; preocupările actuale sînt îndreptate spre realizarea vagoanelor de metrou, a vagoanelor etajate, a vagoanelor agabaritice și afundate pentru siderurgie etc. An de an se asimilează în medie 16 tipuri de vagoane marfă și 23 tipuri de vagoane clasă. Asimilarea vagoanelor agabaritice și a vagoanelor restaurant, dormitor, care înainte se importau, asigură economii de fonduri valutare de 13 mil. lei valută.

În ce privește vagoanele de marfă, menționăm că au fost asimilate vagoane cu caracteristici tehnico-funcționale noi, la care coeficientul de tară este cu 35% mai mic decît la vagoanele de tip european. Aceste vagoane au fost dotate cu boghiuri din oțel turnat de tip DIAMOND, a căror greutate la o sarcină pe osie de 20 tone s-a redus cu peste 20% față de cea a boghiurilor standard europene. De asemenea, au fost asimilate vagoane de călători a căror greutate s-a redus de la 480-600 kg/loc. la 350 kg/loc. În condițiile acestei intense acțiuni creative, și în baza programelor de măsuri vizînd modernizarea unităților și cu ajutorul fondurilor de investiții alocate, productivitatea muncii urmează să sporească de 2—3 ori, consumul de metal se va reduce cu 25—30%, concomitent cu creșterea gradului de folosire al metalului la cel puțin 91%.

La Întreprinderea de strunguri, prin organizarea fluxurilor tehnologice, extinderea mecanizării, automatizării și modernizării proceselor tehnologice, s-au creat condiții de asimilare în fabricație a unor strunguri noi de mare productivitate, înzestrate cu comenzi automatizate sau program. Întreprinderea realizează strunguri revolver cu ciclu automat, într-o gamă de trei tipodimensiuni noi, strunguri normale de precizie, strunguri frontale cu ciclu automat.

Sînt noi tipuri de strunguri care au o productivitate sporită cu peste 200% față de strungurile normale, permit poliservirea, contribuie la reducerea cheltuielilor de investiții prin micșorarea suprafețelor construite. De asemenea, nu de mult au fost asimilate strunguri speciale de copiat osii și crestat lingouri pentru I.O.B. Balș, strungul paralel înzestrat cu comandă numerică — de fapt primul strung românesc de acest tip și este în curs de finalizare strungul greu SN 1250. Toate acestea vor atrage după sine reducerea consumurilor de metal, a importurilor, precum și sporirea considerabilă a potențialului productiv al țării.

Înnoirea permanentă a sortimentelor de mobilier cu caracteristici estetice și funcționale la nivelul tehnicii mondiale este o primă preocupare a colectivului de la

Combinatul de prelucrare a lemnului. Astfel, dacă în anul 1977 ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției realizate era de 29%, în anul 1979 a ajuns la peste 40%. În privința îmbunătățirii structurii producției s-a mers pe linia introducerii în fabricație a mobilei stil, care valorifică superior masa lemnoasă, astfel că dintr-un mc masă lemnoasă se realizează mobilă în valoare de 14 350 lei/mc, față de 9 090 lei/mc în 1978.

Pe aceeași linie a înnoirii sortimentului producției la întreprinderea textilă „U.T.A.” în anul 1978 s-au asimilat 23 articole noi și reproiectate, 384 desene noi în cca. 1 900 poziții coloristice. În prezent ponderea produselor noi și reproiectate la această întreprindere reprezintă 32%, iar rentabilitatea medie realizată prin reproiectare la unele articole este de 20%. Produsele ușoare (sub 100 gr./mp) reprezintă în prezent, în total producție, peste 20%. Pentru anul curent se preconizează să se realizeze 28 articole noi și reproiectate, reducându-se consumul specific cu 20 de tone materii prime.

Concomitent cu preocupările pentru modernizarea producției, a asimilării de produse noi și reproiectarea celor existente, organizațiile de partid, organele colective de conducere din întreprinderi și ale unităților și compartimentelor de cercetare-proiectare au luat măsuri de promovare a unor tehnologii moderne care să asigure îmbunătățirea calității produselor, economisirea materiilor prime și a manoperei specifice. În sectoarele calde ale întreprinderilor de vagoane, de strunguri și de mecanizare a agriculturii și industriei alimentare, extinderea folosirii rășinilor furanice, turnării de precizie, forjării în matrițe și altele asigură o economie anuală de circa 560 tone metal. La aceste întreprinderi, ca și la întreprinderile „Victoria” și IAMMBA, agregatizarea unor procese tehnologice cu volum mare de manoperă, introducerea presajului greu, extinderea sudării automate (Întreprinderea de vagoane), a mașinilor-unelte cu comenzi numerice și a tehnologiilor de grup (Întreprinderea de strunguri, IAMMBA, IMAIA), mecanizarea unor faze de transport interoperațional și altele conduc la reducerea manoperei specifice cu pînă la 30%.

La întreprinderea textilă „UTA”, introducerea tehnologiei de filare, țesere și finisare a noului tip de fibră poliesterică, cu grad redus de scămoșare, asigură la 1 mil. ml de țesături o economie valutară de 700 mii lei valută, tehnologia de imprimare cu petrol redus cu 50% — o economie de 600 tone petrol/an; de crepare a țesăturilor din fibre chimice — o economie de 125 tone bumbac la un mil. ml. țesături etc. La „Tricol Roșu”, perfecționarea tehnologiei de vopsit a articolelor din poliester în amestec cu bumbac conduce la economisirea cu cca. 20% a coloranților, iar la Combinatul de prelucrare a lemnului, prin utilizarea tehnologiilor de îmbinare cu fir fuzibil, realizarea ornamentelor din lemn prin presare și frezare se înregistrează importante economii de manoperă, care duc la creșterea productivității muncii la aceste operații cu 30—40%.

Aceste rezultate economice sînt determinate în mare măsură și de activitatea de propagandă tehnică, prin care se impulsionează creația științifică a oamenilor muncii, se popularizează experiența înaintată, ideile valoroase, urmărindu-se generalizările acestora. La nivelul județului, municipiului, orașelor și unităților economice, sînt organizate simpozioane, consfătuiri, schimburi de experiență, sesiuni de comunicări, lecturate tehnice, conferințe. Tot mai valoroase sînt rezul-

tatele concursului de creație științifică și tehnică organizat în cadrul festivalului național „Cîntarea României” ediția a II-a, unde pînă în prezent au fost atrași peste 25 mii participanți din toate unitățile județului, fiind abordate cca. 3 350 teme, din care au fost soluționate peste 2 700 și s-a obținut o eficiență economică totală de 800 milioane lei, din care 314 milioane lei reprezintă spor de producție globală, 147 milioane lei reducerea cheltuielilor de producție și 197 milioane lei spor de beneficii.

Articularea prezentului cu exigențele perspectivei

MENTIONÎND succesele obținute în înnoirea și modernizarea produselor sîntem conștienți că această preocupare nu a devenit peste tot o componentă de bază a activității colectivelor de muncă, cu toate că întreprinderile dispun de potențialul și capacitatea tehnico-organizatorică necesare. De aceea, în unele întreprinderi se mai realizează produse cu parametri tehnico-funcționali depășiți, care nu mai corespund cerințelor actuale de pe piața internă și externă. Încă nu s-a reușit ca peste tot colectivele din întreprinderi să acționeze cu consecvență pentru rezolvarea unor probleme mari ale tehnicii moderne, preocupările fiind în bună parte limitate la soluționarea unor probleme curente, de moment, într-adevăr utile, dar de mai mică perspectivă. Aceasta impune organelor și organizațiilor de partid să acorde un sprijin concret consiliilor oamenilor muncii în materializarea programului de introducere a progresului tehnic, asigurînd atragerea oamenilor muncii, a inginerilor și tehnicienilor în acțiunea de înnoire a producției, întărirea compartimentelor de concepție și inginerie tehnologică, pentru perfecționarea tehnologiilor și organizarea unor noi fluxuri de fabricație, prin stimularea autodotării.

În acest an, precum și în perspectiva anului 1980 — ale căror prevederi sînt deja elaborate — județului Arad îi revin sarcini de cea mai mare însemnătate, a căror realizare constituie, deopotrivă, temelia cit și legătura cu sarcinile de amploare care se configurează pentru cincinalul următor. Așa, de pildă, producția globală industrială a județului crește în 1980 față de 1975 cu 96%, ceea ce va asigura obținerea unei valori de peste 21 miliarde lei. Sporirea productivității muncii, în aceeași perioadă, cu aproape 75% va asigura ca cca. 80% din sporul de producție să se obțină pe această cale. Concomitent cu creșterea cantitativă a producției are loc un proces permanent de înnoire a acesteia prin asimilarea de noi produse și modernizare, prin reproiectare, ceea ce asigură, ca, de fapt, în 1980 întreaga gamă a produselor ce se vor realiza să fie noi sau reproiectate. Pe aceste baze exportul va crește pînă la finele cincinalului față de anul 1975 de 2,3 ori pe total și de 4,5 ori pe relația devizelor libere.

Experiența și maturitatea organizațiilor noastre de partid, pricepera și entuziasmul comuniștilor, al muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și tuturor celorlalte cadre ne dau convingerea fermă că toți cei care trăiesc și muncesc în această parte a țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — vor acționa în deplină angajare pentru realizarea mărețelor sarcini ce ne revin, pentru aplicarea ansamblului de măsuri adoptate de conducerea partidului în scopul creșterii eficienței întregii activități, al sporirii venitului național, al îmbunătățirii substanțiale a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

URMĂRIREA PRODUCTIVITĂȚII FIZICE A MUNCII PE SORTIMENTE ȘI TIPURI DE UTILAJ

Un set de indici care permit să se evalueze influența structurii sortimentale a planului de fabricație

ÎN CONDIȚIILE în care activitatea unităților economice este reflectată de doi indicatori de importanță deosebită — producția netă și productivitatea muncii raportată la producția netă, este strict necesar să se găsească mijloace de măsurare a nivelului cantitativ și calitativ de desfășurare a activității pînă la fiecare secție (atelier) de producție, fiecare loc de muncă, utilaj, pentru fiecare sortiment produs. Indicatorul care permite să se efectueze într-un mod foarte concludent o astfel de comensurare este **productivitatea fizică a muncii**.

În cele ce urmează prezentăm o metodologie de urmărire și analiză a nivelului productivității fizice a muncii pe articole, grupe de articole, tip de utilaj; elaborată pentru filaturile de lină cardată (operația filat), ea poate fi extinsă și în alte domenii de activitate din industria ușoară, precum și în cazul unor procese similare din alte ramuri.

În filaturi, nivelul indicatorilor de plan fizic într-o perioadă dată este influențat de **structura sortimentală a planului de fabricație**; cînd, în cadrul acesteia, firele groase au o pondere mare, se realizează indicatori de producție fizică — respectiv de productivitate — ridicați, iar cînd crește ponderea firelor subțiri, scade nivelul indicatorilor de plan fizic și productivitate fizică. O astfel de alternare, influențată de modificările survenite în structura sortimentală a producției, face să nu se poată evidenția întotdeauna efortul propriu al secției pentru realizarea indicatorilor de plan fizic la un înalt nivel de eficiență economică.

Pentru o evaluare corectă, propunem un mod de analiză a evoluției nivelului productivității muncii fizice de la o perioadă la alta pe baza metodei indicilor în lanț, corectată cu influența modificării numărului metric mediu al firelor produse (creșterea sau scăderea ponderii firelor groase sau subțiri). Indicii cu care se operează sînt prezentați alăturat.

INDICELE de creștere (scădere) a productivității muncii ce trebuie realizată, în conformitate cu normele de muncă, față de perioada de bază (9) reflectă influența modificării structurii producției de la o perioadă la alta (o structură de producție mai complexă sau mai puțin complexă necesită, pentru realizarea ei, un număr mai mare sau mai mic de ore-om, în conformitate cu normele de muncă stabilite). Știut fiind că normele de muncă au un caracter relativ constant, evoluția în sens pozitiv sau negativ a numărului de ore-om necesare de la o perioadă la alta reflectă creșterea sau scăderea nivelului de complexitate a producției fizice realizate.

Îndeplinirea și depășirea în mod constant a normelor de muncă nu reflectă nivelul realizării indicatorilor de productivitate fizică, respectiv nivelul calitativ al activității unei secții de producție. Făcînd o analiză la nivelul unei secții, pe o perioadă în care normele de muncă au fost depășite lună de lună, am constatat că nu în toate lunile s-au realizat creșteri ale productivității fizice a muncii recalculată pe baza metodei indicilor în lanț. În unele luni s-au înregistrat chiar nerealizări la acest indicator, care au dus la o producție fizică mai mică decît cea recalculată.

Producția fizică recalculată se determină după relația:

$$(12) \quad Q_{rec} = H_{cl} \times W_{rec}$$

Rezultă, deci, importanța realizării **indicatorilor de productivitate fizică recalculați** și influența lor asupra realizării indicatorilor de plan fizic ai secțiilor de fabricație.

UTILITATE deosebită prezintă și urmărirea productivității fizice pe sortiment și pe tip de utilaj, întrucît ea facilitează descoperirea cauzelor.

Cauzele nerealizării productivității fizice cel puțin la nivelul recalculat al lunii anterioare, pentru care se face analiza, pot fi descoperite numai prin urmărirea realizării **productivității fizice pe sortiment, grupă de sortimente sau tip de utilaj**. În acest

sens propunem, în vederea analizei, introducerea indicatorului **zonă de deservire medie** (număr mediu de muncitori folosiți pe mașină):

$$(13) \quad Z_d = \frac{H_z}{H_m}, \text{ în care: } H_m \text{ ore-mașină (efective + tehnologice)}$$

realizate de secție în perioada analizată; H_z = ore-om efectiv lucrate în perioada analizată, pe total secție.

Pe baza zonei de deservire medii aplicate, se pot afla, pe fiecare tip de utilaj sau sortiment:

$$\begin{aligned} (1) \quad W_{n_0} &= \frac{Q_{r_0}}{H_{n_0}} & (2) \quad W_{e_0} &= \frac{Q_{r_0}}{H_{e_0}} & (3) \quad I_{n_0} &= \frac{W_{e_0}}{W_{n_0}} \times 100 \\ (4) \quad W_{n_1} &= \frac{Q_{r_1}}{H_{n_1}} & (5) \quad W_{e_1} &= \frac{Q_{r_1}}{H_{e_1}} & (6) \quad I_{n_1} &= \frac{W_{e_1}}{W_{n_1}} \times 100 \\ (7) \quad \bar{N}_{m_0} &= \frac{Q_{kn_0}}{W_{r_0}} & (8) \quad \bar{N}_{m_1} &= \frac{Q_{kn_1}}{W_{r_1}} & (9) \quad I_{W_n} &= \frac{W_{n_1}}{W_{n_0}} \times 100 \\ (10) \quad I_{W_r} &= \frac{W_{r_1}}{W_{r_0}} \times 100 & (11) \quad W_{rec.} &= W_{r_0} \times I_{W_n} \end{aligned}$$

Semnificații:

- $W_{n_0(1)}$ - productivitatea fizică a muncii ce trebuie realizată în conformitate cu normele de muncă în perioada de bază (curentă)
- $W_{e_0(1)}$ - productivitatea fizică a muncii efectiv realizată în perioada de bază (curentă)
- $I_{n_0(1)}$ - indice de îndeplinire a normelor de muncă în perioada de bază (curentă)
- $Q_{r_0(1)}$ - producția fizică realizată în perioada de bază (curentă)
- $H_{n_0(1)}$ - ore-om necesare în conformitate cu normele de muncă în perioada de bază (curentă)
- $H_{e_0(1)}$ - ore-om efectiv lucrate în perioada de bază (curentă)
- $N_{m_0(1)}$ - numărul metric al firelor la producția realizată în perioada de bază (curentă)
- $Q_{kn_0(1)}$ - producția fizică, exprimată în kilonumere, realizată în perioada de bază (curentă)
- $Q_{k_0(1)}$ - producția fizică, exprimată în kilograme, realizată în perioada de bază (curentă)
- I_{W_n} - indice de creștere (scădere) a productivității fizice a muncii ce trebuie realizată în conformitate cu normele de muncă, față de perioada de bază
- I_{W_r} - indice de creștere (scădere) a productivității fizice a muncii efectiv realizat, față de perioada de bază
- $W_{rec.}$ - productivitatea fizică a muncii ce trebuie realizată, recalculată în funcție de influența modificării structurii producției, în condițiile menținerii nivelului productivității fizice a muncii realizat în perioada de bază

— câte ore-om s-au lucrat efectiv pentru realizarea producției respective :

$$(14) H_{es(u)} = H_{ms(u)} \times \bar{Z}d, \text{ în care:}$$

$H_{es(u)}$ — ore — om efectiv lucrate pe sortiment (utilaj);

$H_{ms(u)}$ — ore — mașină (efective + tehnologico) înregistrate de secție pe fiecare sortiment (utilaj) ;

— nivelul productivității fizice realizate :

$$(15) W_{s(u)} = \frac{Q_{s(u)}}{H_{es(u)}}, \text{ în care: } W_{s(u)} = \text{productivitatea fizică}$$

a muncii pe sortiment (utilaj); $Q_{s(u)}$ — producția fizică realizată din sortimentul respectiv, totală sau pe utilaj.

Am considerat indicat ca orele de întreruperi tehnologice să fie luate în calcul la stabilirea zonei de deservire medii și a nivelului productivității fizice pe sortiment sau tip de utilaj, deoarece aceste ore sînt retribuite la nivel de 100% din categoria de încadrare a muncitorului care execută lucrarea respectivă, întrucît sînt determinate de cauze cu caracter tehnologic, independente de executant.

Efectuîndu-se o analiză de felul celei amintite anterior, ea poate fi adîncită pentru lunile în care nu s-a realizat nivelul productivității fizice a muncii recalculat pe baza metodei indicilor în lanț, identificîndu-se sortimentele și grupele de utilaje la care nu s-au realizat nivelurile de productivitate din luna anterioară și localizîndu-se, deci, terenul intervenției necesare.

DE ASEMENEA propunem, ca un indicator foarte important pentru analiză : **ponderea din totalul producției a articolelor la care nu s-au realizat nivelurile productivității fizice din luna anterioară.**

În acest sens, se trec datele într-un tabel avînd următoarele coloane : 0 — grupa de mașini ; 1, 2 — cantitatea produsă în fiecare din cele două luni ce se compară ; 3 — unitatea de măsură (kg) ; 4, 5 — ore-mașină (efective + tehnologie) pe fiecare din cele două luni ; 6, 7 — zona de deservire medie pe lunile respective ; 8, 9 — ore-om efectiv lucrate (col. 4x6, respectiv 5x7) ; 10, 11 — productivitatea fizică (col. 1:8, respectiv 2:9) ; 12 — %.

Din datele tabelului se pot observa : sortimentele la care nu s-au realizat nivelurile productivității fizice față de luna luată pentru comparație ; grupele de mașini pe care au fost programate sortimentele respective ; nivelurile productivității fizice realizate pe sortiment, ca și pe fiecare grupă de mașini în parte. Analizîndu-se aceste date, se pot desprinde concluzii referitoare la **cauzele care au dus la nerealizarea nivelului productivității fizice a muncii** pe sortimente și pe grupe de mașini și care au determinat, în final, nerealizarea nivelului recalculat al productivității fizice față de luna anterioară. Aceste cauze pot fi generate de :

— defecțiuni tehnologice și în organizarea producției (pre-gătirea defecutoasă a amestecului, calitatea mai slabă sau lipsa unor materii prime care intră în compoziția acestuia, reducerea coeficientului utilajelor în funcțiune, datorită întreținerii lor mai defectuoase față de perioada de comparație) ;

— defecțiuni în programarea producției (introducerea în fabricație a unor sortimente pe grupe de mașini inadecvate, care pentru sortimentele respective nu au un randament corespunzător) ;

— creșterea sau descreșterea ponderii unor articole în totalul producției lunii respective, față de luna cu care se face comparația (putînd determina folosirea cu randamente mai scăzute a unor capacități de producție, care, pe ansamblu, influențează negativ productivitatea fizică a muncii pe sortiment) ;

— modificarea structurii producției, în sensul restrîngerii sau diversificării gamei sortimentale (putînd determina creșterea sau scăderea numărului de ore de întreruperi, legate de schimbările sortimentelor produse pe diferite tipuri de utilaje).

Astfel se pot obține elemente foarte importante pentru **fundamentarea deciziilor privind stabilirea unei structuri cît mai adecvate a planului de fabricație, eliminarea defecțiunilor organizatorice, tehnologice și de programare a producției**, metoda constituînd deci un instrument valoros în sprijinul eforturilor pentru sporirea productivității fizice a muncii, pentru creșterea eficienței economice de ansamblu a activității secțiilor de fabricație.

Silviu COLEMBERG

Întreprinderea de postav Buhuși

PRODUSUL NOU

(Urmare din pag. 14)

ții comerciale în jurul produselor „noi”. Atît în rețeaua așa-numitelor magazine de prezentare cît și în restul re-

țelei de desfacere „noutățile” — chiar cele reale —, se pierd în noianul produselor curente. Este nevoie de o publicitate comercială la obiect, de o lansare științifică a oricărui produs nou.

În aceste condiții, pornind de la capacitatea industriei noastre de confecții de a satisface cererile din ce în ce mai pretențioase ale populației cu produse de calitate bună, într-o gamă sortimentală bogată, se va asigura și creșterea nivelului calitativ al ofertei pe piața internă.

■ Există o concepție de promovare?

VICTOR NICOLAE, cercetător șt. principal în I.E.C.I.T. : Urmărirea produselor în vânzare, a modului în care sînt distribuite în teritoriul constituie, de asemenea, o misiune ce revine în egală măsură atît industriei, cît și comerțului. În cadrul dialogurilor industrie-comerț-consumatori, realizate pentru diferite grupe de mărfuri în cadrul ultimului tîrg de mostre, s-a relevat că introducerea greoaie a unor produse noi, cu calități deosebite — cum sînt țesăturile tip bumbac — se datorează în primul rînd informării insuficiente a consumatorilor privind caracteristicile funcționale, superioare ale acestor materiale. Industria noastră a realizat o serie de produse sintetice cu un tușeu și o prezentare coloristică excepționale, ce oferă multiple avantaje (inclusiv de preț) pe care populația nu le cunoaște. Efortul important făcut de industrie pentru realizarea tehnică a unor astfel de produse nu este însoțit, deci, de un efort comparabil și nici satisfăcător de realizare comercială. Ca să nu mai spunem că lipsa informației conduce, în unele cazuri, la situații cu totul neplăcute — cum ar fi degradarea țesăturilor sintetice spălate în condiții impropii, cumpărătorul acuzînd în astfel de cazuri materialul în sine, și nu lipsa de

grijă în comercializare, lipsa de instrucțiuni de folosire. Un alt factor de promovare a vânzării noilor produse, la confecții și tricotaje, spre exemplu, ar fi actualizarea măsurătorilor antropometrice, astfel încît mărimile furnizate de industrie să se apropie cît mai mult de structura reală a cererii. (am în vedere, de pildă, modificările substanțiale pe grupe de vîrstă la articolele pentru tineret).

Lansarea în bune condiții a noilor produse este condiționată și de menținerea calității materiilor prime și a tehnologiei de fabricație prevăzute în normative și normele interne. Se poate întîmpla ca un produs, inițial acceptat de consumatori, să-și piardă apoi piața datorită nerespectării calității inițiale.

În sfîrșit, existența unor rabaturi comerciale diferențiate pe grupe de mărfuri, fără o justificare teoretică sau practică, face ca la o serie întregă de produse interesul de a le comercializa să fie scăzut. În acest fel se produce o frînare artificială a consumului, nu pentru că nu ar exista produsul, ci pentru că nu este rentabil, producînd pierderi întreprinderii comerciale. Revizuirea în aceste cazuri, a cotelor respective de rabat ar putea conduce la promovarea vânzării.

AL. SOBARU : Lipsa unei concepții asupra promovării în general și a noului în special, este evidentă atît în cazul magazinelor de prezentare, cît și la restul comerțului.

În practica comercială internațională, lansarea noilor produse de sezon nu poate fi concepută înainte de formarea întregului sortiment comercial, de la A la Z : îmbrăcăminte, încălțăminte, articole de marochinărie, galanterie, poadoabe etc., asortate ca modele, colorit și care se lansează toate odată. De multe ori, în magazinele noastre produsele noi se amestecă cu cele vechi într-o masă, în care produsul nou îl concurează și-l face lent vandabil pe cel vechi — ceea ce nu este recomandat pentru nici unul din cele două tipuri de produse. **Cred că studierea unor aspecte privind concepția de promovare** trebuie să capete pe viitor o mai mare atenție atît în preocupările industriei, cît și ale comerțului, corespunzător exigențelor sporite ale consumatorilor, ținînd seama ca promovarea noului constituie un demers important din multe puncte de vedere : economico-financiar, al competitivității, social, al creșterii nivelului de trai etc.

FUNCȚIILE, LOCUL ȘI EFICIENȚA PÎRGHIILOR ECONOMICO-FINANCIARE

STABILIND direcțiile de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru înaintarea României spre comunism, Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea, menționează în mod deosebit ca o direcție prioritară „creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cât mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă”¹⁾.

Realizarea acestui obiectiv implică necesitatea perfecționării continue a **mecanismului economic** în ansamblul său, asigurarea funcționării sale armonioase cu maximum de eficiență printr-o judicioasă articulare a componentelor sale, corespunzător stadiului atins în dezvoltarea economico-socială.

„Legitățile obiective și **pirghiile economico-financiare** — se precizează în Programul Partidului Comunist Român — vor trebui folosite în mod conștient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii” și acțiunea „diferitelor pirghii economico-financiare își va găsi oglindirea în cadrul politicii generale a partidului și statului”²⁾.

Descifrarea conținutului conceptului de pirghii economico-financiare s-a bucurat, după cunoștințele noastre, de o atenție relativ modestă în literatura noastră de specialitate, eforturile fiind direcționate spre argumentarea necesității și modalităților de folosire a acestora în conducerea planificată a economiei naționale. După opinia noastră, o clarificare a conceptului se impune cu necesitate.

Pirghiile economice și financiare, în opinia profesorului Ștefan Arsene, sînt „categorii economice rezultate ca urmare a acțiunii diferitelor legi și în primul rînd a legii valorii și a legii repartiției după muncă”³⁾. După opinia noastră, pirghiile economico-financiare **nu pot fi identificate pur și simplu** cu categoriile economice. Ele reprezintă **categorii economice activate și transformate în instrumente de politică economică**. Ele exprimă nu pur și simplu acțiunea, ci **folosirea conștientă** a acțiunii legilor economice obiective în organizarea și conducerea cu maximum de eficiență a economiei socialiste.

În spiritul prevederilor Programului Partidului Comunist Român, a Hotărîrilor Conferinței Naționale din decembrie 1977, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a elaborat un sistem complex de măsuri, puse în prezent în practică, pentru perfecționarea conducerii și planificării mecanismului economico-financiar, în vederea ridicării pe o treaptă calitativ superioară a eficienței activității economico-sociale la nivelul tuturor verigilor economiei naționale, în cadrul cărora un rol major se acordă sporirii rolului pirghiilor economico-financiare.

Funcțiile pirghiilor economico-financiare

FOLOSIREA pirghiilor economico-financiare este determinată în mod obiectiv de specificul intereselor economice prezente în socialism, de faptul că în sistemul acestora alături de interesul social-general există și interesul de grup și cel personal.

În condițiile în care interesul general nu se impune în mod direct și nemijlocit, ci numai prin intermediul interesului de grup și personal, în condițiile în care pe fondul unei identități depline a intereselor **fundamentale** ale societății, ale diferitelor grupuri, unități economice și indivizi, între aceștia apar și deosebiri, sau chiar contradicții cu caracter neantagonist, pirghiile economico-financiare dobîndesc o importantă **funcție generală** și **multiple funcții specifice**.

Funcția generală îndeplinită de pirghiile economico-financiare în cadrul mecanismului economic, independență de forma lor concretă sau de domeniul în care acționează, constă în **îmbinarea celor trei mari categorii de interese prezente în socialism, în alinierea interesului economic personal la cel de grup, iar a acestuia din urmă la interesul social-general**.

Funcția economică specifică a pirghiilor economico-financiare constă în faptul că, ele **acționează asupra unei anumite categorii de interese, asupra celor de grup sau celor personale, imprimă o anumită direcție activității lor**.

Funcțiile specifice ale pirghiilor economico-financiare sînt multiple, de mare varietate și complexitate, fapt care îngreunează enumerarea lor exhaustivă. Concretizarea unora dintre aceste funcții, cu titlu exemplificativ, presupune analiza și gruparea lor după mai multe criterii, dintre care hotărîtoare ni se par următoarele:

a) Criteriul fundamental de clasificare a funcțiilor specifice ale pirghiilor economico-financiare îl constituie **domeniul în care ele acționează**.

În strînsă concordanță cu cerințele specifice, cu particularitățile domeniului vizat, **funcția specifică** a pirghiilor economico-financiare poate fi impulsivitatea activității în domeniul industriei, agriculturii, în cel al reproducției sau folosirii forței de muncă, al valorificării resurselor naturale, al utilizării fondurilor în general sau a fondurilor fixe etc.

b) Funcțiile specifice ale pirghiilor economico-financiare derivă, în al doilea rînd, din **scopul urmărit prin punerea lor în funcțiune, din efectele obținute cu ajutorul lor**. Deși sînt strîns legate între ele, funcțiile care derivă din scopul urmărit se detașează clar de funcțiile determinate de domeniul de acțiune a pirghiilor economico-financiare.

Astfel, funcțiile specifice ale pirghiilor economico-financiare puse în funcțiune în domeniul utilizării forței de muncă vor fi determinate de **scopul propus, adică de utilizarea deplină și utilizarea eficientă a capacității creatoare umane**. În timp ce pentru stimularea **utilizării depline** vor fi necesare **anumite pirghii, cu anumite funcții, utilizarea eficientă** a forței de muncă va necesita **alte, menite să stimuleze utilizarea forței de muncă nu numai sub raport cantitativ, ci și utilizarea ei sub raport calitativ, din punct de vedere al eficienței obținute**.

Detașarea funcțiilor specifice, determinate de domeniul de acțiune a pirghiilor economico-financiare, de acelea care derivă din scopul urmărit, poate fi foarte bine observată și prin prisma pirghiilor folosite în domeniul valorificării cu **eficiență superioară a resurselor naturale**.

Funcția specifică a unora dintre categoriile economice puse în acțiune în acest domeniu, de exemplu a **retribuției**, constă în stimularea lucrătorului în vederea îmbunătățirii calitative a produselor pe care le execută și, în felul acesta, a **valorificării eficiente a resurselor naturale, prin prelucrarea lor superioară**. Spre deosebire de aceasta, funcția specifică a **prețului**, sau a **premiilor acordate** constă, în primul caz, în **reducerea cererii și a consumului unor materii prime deficitare, reorientarea cererii în direcția înlocuitorilor, iar în cazul al doilea în stimularea lucrătorului în vederea economisirii materiilor prime, materialelor, energiei etc.**

c) Funcțiile specifice ale pirghiilor economico-financiare sînt determinate și de **categoria de interese la nivelul cărora acționează**.

Funcția retribuției, de pildă, în forma **retribuției individuale** constă în stimularea sporirii cantității și calității muncii prestate de lucrător. Funcția specifică a **fondului de retribuție a unităților economice** constă în stimularea lor în direcția utilizării depline și eficiente a resurselor umane de care dispun, a îmbunătățirii structurii forței de muncă folosite pe categorii de personal etc. În consecință, deși se are în vedere în ambele situații aceeași pirghie economico-financiară, funcțiile acesteia sînt diferite în dependență de categoria de interese asupra căreia este direcționată acțiunea sa.

Particularizarea funcțiilor pirghiilor economico-financiare în legătură cu categoria de interese asupra căreia acționează poate fi bine observată și în legătură cu **beneficiul**, pirghie economică care, alături de producția netă, a fost pusă la temelie a conducerii economiei. Așa cum rezultă din prevederile Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor **funcția specifică a beneficiului** constă în **stimularea unităților economice** în direcția sporirii eficienței activității desfășurate, a asigurării resurselor necesare pentru funcționarea lor și pentru extinderea activității lor.

Măsurile întreprinse în lumina Hotărîrilor Plenei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 au amplificat funcțiile beneficiului, printre altele și prin introducerea sistemului participării oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii. **Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiul întreprinderii** este conceput ca o pirghie deosebit de importantă, a cărei funcție constă în asigurarea unei legături mai strînse între rezultatele obținute de unitatea economică în ansamblul său și veniturile lucrătorilor, în mobilizarea lucrătorilor în direcția participării lor mai active și mai eficiente la conducerea întreprinderii, la rezolvarea unor probleme care depășesc orizontul, obiectiv limitat, al secției sau locului lor de muncă. Fondul de participare la beneficii influențează în sens pozitiv și stabilitatea lucrătorilor, datorită faptului că printre criteriile determinării părții cuvenite fiecărui lucrător figurează și vechimea în întreprindere.

Funcțiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare sînt determinate, de asemenea, de sfera reproducției sociale în care acționează.

În același domeniu, realizarea aceluiași scop, poate fi rezultatul acțiunii unor pîrghii economico-financiare, care se diferențiază în funcție de faza determinată a reproducției sociale. Astfel, gospodărirea rațională a resurselor naturale, a materiilor prime în procesul producției va fi stimulată cu ajutorul normelor specifice de consum, științific determinate, cu norme de valorificare a acestora; în procesul de schimb, urmărind același efect, se acționează prin preț; în procesul repartiției — prin diverse forme de stimulare acordate pentru economii de materii prime, materiale etc.

Înțelegerea justă a funcțiilor specifice îndeplinite de pîrghiile economico-financiare presupune luarea în considerare a faptului că, alături de pîrghia economico-financiară folosită în anumite domenii și sfere, pentru stimularea unei anumite categorii de interese și prin folosirea cărora se urmărește satisfacerea unui anumit scop, există pîrghii care îndeplinesc în același timp mai multe funcții specifice, acționează în mai multe domenii și sfere de activitate satisfăcînd nu o singură categorie de interese. O asemenea pîrghie economico-financiară, cu multiple semnificații, cu acțiune multidirecțională — „multifuncțională“ este, de pildă, indicatorul „producția netă“.

Eficiența pîrghiilor economico-financiare

ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ cu funcțiile pîrghiilor economico-financiare în cadrul mecanismului economic apare și problema eficienței folosirii acestora. Deși mai puțin cercetată, aceasta este, deopotrivă, o problemă a teoriei și în același timp a practicii nemijlocite. Se poate aprecia că eficiența folosirii pîrghiilor economico-financiare depinde în principal de următoarele:

- a) de **determinările calitative** ale pîrghiilor economice respective;
- b) de **determinările cantitative**, adică mărimea, volumul lor;
- c) de **raporturile calitative** statornicite între pîrghia economică respectivă și alte pîrghii folosite în același scop, în aceeași direcție;
- d) de **raporturile cantitative** stabilite între diferitele pîrghii puse în funcțiune în același domeniu, în același scop;
- e) de **condițiile care determină formarea, sporirea, diminuarea, acordarea lor**;
- f) de **veriga organizatorică a economiei** la nivelul căreia se constituie;
- g) de **concordanța dintre natura categoriei economice folosite și soluția adoptată pentru activizarea și transformarea ei** în pîrghie economico-financiară.

Prin **determinările calitative** înțelegem natura pîrghiei economico-financiare, concordanța ce se asigură între aceasta și scopul urmărit.

Concordanța asigurată, de pildă, între retribuția individuală, în calitate de categorie și pîrghie economică și scopul urmărit prin folosirea ei — cointeresarea lucrătorului în efectuarea unei munci de o anumită cantitate și calitate —, faptul că retribuția, prin natura sa, este pîrghia economică cea mai potrivită pentru soluționarea problemelor legate de repartitia după muncă, nu trebuie demonstrată.

Cu toate acestea în noile condiții ale dezvoltării economiei ea nu mai poate soluționa toate problemele legate de repartitia după muncă în modul cel mai eficient. Introducerea în anul 1971 a „venitului lunar garantat“ în C.A.P., iar în 1979, pe baza Hotărîrii Plenare C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a participării oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii, demonstrează că în noile condiții natura problemelor ce trebuiau soluționate cerea punerea în funcțiune a unor noi pîrghii cu eficiență corespunzătoare.

Nu este greu de demonstrat nici legătura existentă între eficiența unor pîrghii și **determinările lor cantitative**. Creșterea capacității de influențare a retribuției pe măsura sporirii ei, sau a sporirii eficienței „venitului minim garantat“ în zootehnie, în aceeași condiții, este evidentă.

În ceea ce privește dependența eficienței unor pîrghii economico-financiare de **raporturile calitative** în care ele se află cu

¹⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 67.

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 98 și 101.

³⁾ Ștefan Arsene, „Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale“, Revista economică, 1978, nr. 35, p. 19.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 23 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 17—18.

alte categorii economice, aceasta se poate ușor observa în cazul fondului de retribuire a unităților economice. Eficiența acestei pîrghii, capacitatea ei de mobilizare în procesul utilizării raționale a resurselor umane ale întreprinderii este mult sporită în urma măsurilor luate de Plenara din martie cînd constituirea și folosirea acestui fond sînt puse în legătură cu durata, cu „valoarea producției nete“ creată în întreprindere.

Legătura dintre **eficiența pîrghiilor economico-financiare, pe de o parte, și condițiile care determină formarea, sporirea, diminuarea, acordarea lor**, pe de altă parte, poate fi observată și în cazul fondului de participare a oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii. Capacitatea mobilizatoare a acestei pîrghii este în cea mai strînsă legătură cu condițiile stabilite pentru formarea fondului de participare la beneficii și de modalitățile de repartizare a lui către personalul muncitor din unitățile respective.

Dependența eficienței pîrghiilor economico-financiare de **veriga organizatorică a economiei** la nivelul căreia sînt folosite poate fi pusă în evidență în cazul fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social. În condițiile în care acesta se formează la nivel de întreprindere, el va contribui și la reducerea fluctuației forței de muncă, cu efecte pozitive asupra productivității muncii, sporirii producției nete, va contribui la asigurarea condițiilor pentru desfășurarea ritmică și eficientă a producției.

Cea mai importantă premisă a eficienței pîrghiilor economico-financiare o constituie **concordanța dintre natura categoriei economice folosite și soluția adoptată pentru activitatea ei**.

ÎN CADRUL sistemului pîrghiilor economico-financiare proprii mecanismului economiei noastre socialiste un loc aparte revine **beneficiului unităților economice**.

Formă **specială** de manifestare a unei părți din valoarea nou creată în unitățile economice, ca pîrghie economico-financiară, beneficiul este investit cu funcții deosebit de importante în cadrul noului mecanism economico-financiar. Conform legii, mărimea beneficiului unităților economice este pusă în raport de **proporționalitatea directă** cu mărimea valorii nou create și de **proporționalitatea inversă** cu volumul cheltuielilor legate de retribuirea forței de muncă folosite (retribuțiile personalului muncitor, impozitul pe fondul total de retribuire, contribuția pentru asigurări sociale, alte cheltuieli cu munca vie).

Aceasta stimulează unitățile economice să folosească toate mijloacele pentru creșterea volumului valorii nou create — reducerea cheltuielilor materiale, sporirea volumului producției, ridicarea calității produselor, încorporarea muncii prestate de personalul muncitor în produse de complexitate tot mai mare etc., pe de o parte, să utilizeze cu maximum de eficiență forța de muncă în vederea reducerii relative a cheltuielilor legate de retribuirea muncii, pe de altă parte.

Un rol deosebit de important îl are în realizarea funcțiilor beneficiului structura destinațiilor beneficiilor obținute și raporturile cantitative dintre ele. În această ordine de idei, îndeplinirea funcției de cointeresare materială colectivă și individuală ca și a celei de sursă de înfăptuire a reproducției largite la nivelul unităților economice este condiționată de mărimea părții din beneficiile obținute lăsată la dispoziția unităților economice pentru constituirea diferitelor fonduri, precum și raporturilor cantitative dintre părțile destinate constituirii acestora.

Stabilirea judicioasă a mărimii acestei părți, diferențierea ei în funcție de condițiile concrete de desfășurare a activităților economice, de contribuția proprie a colectivelor respective la creșterea valorii nou create și la reducerea costurilor, ce se suportă din această valoare, condiționează gradul de eficiență al folosirii beneficiului ca pîrghie economico-financiară în conducerea economiei naționale.

Funcțiile atribuite, locul asigurat în cadrul mecanismului economic și condițiile create pentru sporirea eficienței lor prin măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 au menirea să transforme folosirea pîrghiilor economico-financiare într-un instrument esențial pentru ridicarea pe o treaptă calitativă superioară a întregii activități economico-sociale. „Adoptarea acestor măsuri — se subliniază în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 22—23 martie — trebuie să ducă la îmbunătățirea întregii activități economice, la realizarea în viață a sarcinilor trasate de Conferința Națională cu privire la trecerea la o nouă calitate în toate domeniile, inclusiv în conducerea și planificarea economico-socială. Este de înțeles, că toate acestea trebuie să se reflecte în ridicarea într-un ritm înalt a eficienței economice, a venitului național, baza întregii dezvoltări a societății noastre socialiste, a creșterii bunăstării întregului popor“.

conf. dr. Gh. DIJU
lector univ. A. M. LUPAN
economist L. PROHAMMER
Cluj-Napoca

Potrivit părerii doctrinarului peruan A. S. Bondy, criza structurilor economice și politice a majorității țărilor latino-americane „rezultă din implantarea aici a unor sisteme de putere și de relații internaționale de dependență care duc la supunerea vieții economice naționale de către alte țări ori grupări de state. Comunitatea, grupurile populației ce trăiesc în interiorul frontierelor noastre, ele însele contrapuse și subordonate unele altora, sint împreună controlate de forțe străine. Aceasta se întâmplă și altor națiuni și, în bună măsură, celor din lumea a treia care, ca urmare a acestei subordonări, au fost smulse din unitatea și fecunditatea culturii”.

La origine este vorba, în esență, de o **dominație economică** asupra resurselor și mijloacelor de producție, din care, ca aspecte subordonate, derivate, s-a dezvoltat dominația **politică, militară, socială**. „Reversul economic și social al acestei condiții de dominat în care se găsește Peru — arată același autor investigând resorturile și mecanismul dominației — este, firește, subdezvoltarea, absența dezvoltării și folosirii resurselor noastre capabile să asigure statutul uman al întregului popor. Subdezvoltarea este, deci, efect și nu cauză. Rolul fundamental (în geneza și manifestarea ei, n. n.) îl îndeplinesc legăturile de dependență și de dominație ... acestea condiționează imposibilitatea de a dispune de natura noastră pentru a depăși limitele de educație, sănătate, libertate socială în țară, limite din care derivă neputința de a realiza o activitate creatoare înaltă în domeniul industrial, științific, artistic. Și aceasta este cert nu numai pentru un sector redus și, în final înstrăinat, ci... pentru întreaga populație în general, pentru toate sectoarele sale. Ceea ce există aici în loc de o societate integrată este un sistem de obstacole și factori inertiali, în mare parte rămășițe ale structurilor tradiționale dezarticulate (subl. n.) care conspiră contra dezvoltării

REPERE ALE CRITICII „CAPITALISMULUI DEPENDENT” ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN AMERICA LATINĂ (II)

țării facilitind acțiunea de penetrare și dominare de către puterile străine⁽¹⁾.

Impactul dominației imperialiste asupra structurii sociale și dinamicii acesteia în țările latino-americane, în condițiile ultimelor decenii, constituie obiectul unor largi preocupări ale economiștilor latino-americani. Interpretând acest tablou și tendințele respective la nivelul general, Theotónio dos Santos ajunge la concluzia incapacității condiției capitalismului dependent de a rezolva problemele esențiale ale progresului economico-social; se relevă lipsa posibilităților unei opoziții categorice față de agresivitatea și forța de penetrare a capitalului internațional, acesta subordonind, sub o formă sau alta, componente esențiale ale organismului național. „Burgheziile agricole sau miniere exportatoare au fost complet debilitate, economic și politic, și pierd expectativa unei lovituri finale contra lor. Burgheziile industriale ale diferitelor țări, care au impulsionat industrializarea, participarea statului la dezvoltare și mobilizarea națională a maselor nu au putut să ajungă la o confruntare radicală cu capitalul străin, fiind obligate a se supune acestuia. Apare astfel figura socială a unei burocrații internaționale a marelui

capital, care împreună cu asociații sau funcționarii naționali administrează interesele marelui capital internațional; în perimetrul respectiv se înscrie și burocrația civilă și militară legată de capitalismul de stat care reprezintă o mare forță economică, de mare pondere în economiile dependente industrializate⁽²⁾.

Se apreciază, deci, că în condițiile capitalismului dependent, în sinul claselor dominante nici un sector nu apare interesat global într-un conflict radical cu capitalul internațional. Singurul în conflict cu acesta, dar într-un mod limitat, este capitalismul de stat, care încearcă să influențeze și uneori chiar să oblige marele capital să respecte anumite reguli, să orienteze investițiile sale într-o direcție favorabilă dezvoltării naționale, fără ca asemenea acțiuni să aibă însă întotdeauna efectul scontat. Unele forțe sociale ce intră în contradicție radicală cu modul de dezvoltare pe care capitalismul dependent îl aplică în țările slab dezvoltate sint acele care „surprind, se confruntă direct cu exploatarea marelui capital, viitorul lor și al fiilor lor fiind puternic amenințat de incapacitatea claselor social-economice exploatoare de a asigura creșterea economică necesară absorbirii majorității populației în producție, îmbunătățirii consumului”. Aceștia sint „muncitorii urbani și rurali precum și numeroasa țărănime”. Ei sint „factorii productivi fundamentali care creează necesarul și excedentele economice permițind supraviețuirea restului populației”. Ca urmare a exploatării lor bivalente, naționale și internaționale, „condițiile lor de viață sint dintre cele mai scăzute, nesiguranța este constantă vieții lor iar incertitudinea privind încorporarea fiilor lor în muncă completează tabloul unei populații în totală contradicție cu însemnătatea și caracterul activității sale productive...⁽³⁾”.

Alături de această populație, uneori confundindu-se cu ea, demarcându-se printr-o linie foarte fragilă, se găsește un

muncii, în context mondial și național. În iunie 1978, Ministerul Muncii, C.S.P. și D.C.S. au stabilit, pentru țara noastră, o metodologie de calcul a productivității muncii în construcții-montaj pe baza valorii producției nete și a productivității muncii în unități fizice și a fondului total de timp al întreprinderii. Principalii factori de creștere sint progresul tehnic, progresul organizatoric, cointeresearea morală și materială a oamenilor muncii. Factorii de influență, calculul și planificarea productivității, metodele statistico-matematice de analiză, determinarea economiei de muncă, durata de execuție — sint examinate în lucrare, în cadrul problemelor de metodologie. În partea consacrată progresului tehnic, se integrează folosirea prefabricatelor, mecanizarea, extinderea tehnologiilor avansate, folosirea materialelor noi, tipizarea în construcții. Organizatoric, consideră autorii, noii indicatori ai mecanismului economico-financiar permit o comensurare mai fidelă decât indicatorii ante-

riori, iar extinderea acordului global în construcții-montaj facilitează atât posibilitatea executării în termen, cât și lășarea responsabilității colective pe o sarcină globală.

Mediul ambiant sub acțiunea economiei

● Evg. Mateev semnează în revista IKONOMICESKA MISL (nr. 8/78), a Academiei Bulgare de științe, articolul Ekonomika i obrkjavščia sreda (Economia și mediul ambiant). Conform definiției, spune E. M., producția reprezintă o modificare a mediului natural și deci problema nu e cum să-l „ocrotim”, ci dacă sensul schimbărilor sale este sau nu favorabil. În prezent, deosebirea cantitativă și calitativă față de alte crize prin care a trecut omenirea în decursul istoriei sale, constă în faptul că asistăm la o acțiune a economiei asupra planetei noastre ca un tot, în sensul unui sistem de procese interconectate. Dezvoltarea forțelor productive, consideră E. M., se caracterizează în prezent prin complicarea drumului de la însușirea

nemijlocită a materialelor și energiei din natură pînă la transformarea lor în produse finite. Această împrejurare dă întregii economii posibilitatea să se dezvolte în ritmuri mai rapide decît ale ramurilor ei extractive. Soluționarea principală a problemei ecologice nu presupune subaprecierea problemelor care stau în fața omenirii, ci în punerea lor corectă. Autorul consideră că premisele evitării unei crize ecologice la nivel planetar și ale dezvoltării mai departe a civilizației trebuie să fie obiectul unor cercetări științifice, precum și ale unor măsuri economice și socio-politice.

Inflația și „supraviețuirea” economilor occidentali

● Revista ECONOMIC IMPACT nr. 1/1979 reproduce după „American Economic Review” articolul lui Gardner Ackley The Costs of Inflation (Costurile inflației). După autor, costurile inflației sint de două feluri: 1) redistribuirii de venit și averi; 2) reduceri în nivelul sau rata creșterii producției. Aceste cos-

● În lucrarea Productivitatea muncii în construcții (212 p.), conf. ing. E. Han și conf. dr. ing. Șt. Gheorghîță prezintă specificul construcțiilor-montaj, în domeniul creșterii productivității

subproletariat urban și rural. Acesta, amplu sector al populației, cel mai adesea constituie o pătură socială în proces de tranziție, spre o categorie marginală de lumpenproletariat sau avind perspectiva de a fi absorbită de sistemul productiv. Această ultimă perspectivă este însă stabilă numai în condițiile unei transformări radicale a structurii productive a societății, care prin planificare să permită absorbirea forței de muncă neocupată. Dar pentru aceasta, subliniază dos Santos, va trebui să se schimbe profund orientarea dezvoltării, deoarece caracterul său capitalist, dependent, cu greu permite integrarea în activitatea productivă a acestei populații.

Potrivit aprecierilor, tabloul social al capitalismului dependent mai circumscrie un amplu sector care, sub mai multe aspecte, intră și el în conflict cu sistemul economico-social în vigoare. Este vorba de clasele medii salariale și micii proprietari, mai ales fiii acestora amenințați de concentrarea monopolică a economiei; pregătiți, cei mai mulți, pentru activități tehnice și profesionale aceștia din urmă simt limitele dezvoltării dependente, sub aspectul incapacității integrării lor în sistemul de producție. Avându-se în vedere acțiunea subordonativă a capitalului străin, o asemenea configurație a unor componente sociale, problema dezvoltării economice se manifestă în prezent nu numai prin conținutul tehnic cu care încearcă să o îmbrace aproape exclusiv clasele dominante și tehnocrația, ci tot mai clar prin conținutul său politic – arată dos Santos. „Nu este vorba pur și simplu de a obține o creștere economică, nici cel puțin de a o dirija prin intermediul capitalismului național față de piețele create de capitalul străin; problema este că în atari condiții, dezvoltarea capitalistă funciarmente nu poate depăși subdezvoltarea economică (fie ea privită și relativ, n.n.), adâncind dependența, creind noi contradicții și accentuându-le

pe cele vechi fără a le putea rezolva. Se pune astfel pe primul plan chestiunea dezvoltării socialiste și independente ca o unică alternativă a dezvoltării capitaliste dependente” 4).

La o concluzie similară ajunge dos Santos analizând un alt aspect al dominației marelui capital internațional și anume **monopolul tehnologic, creșterea decalajului tehnologic**, cu toate consecințele sale pentru țările mai puțin dezvoltate. Cercetarea atentă a acestui proces, care limitează sensibil efectele beneficătoare ale revoluției tehnico-științifice asupra țărilor în curs de dezvoltare, dezvoltă străduințele capitalului străin de a încerca integrarea economiilor naționale decalate într-o nouă diviziune internațională a muncii în care actualele centre hegemonice urmează să se ocupe, practic exclusiv, de producerea acelor bunuri ce promovează tehnologia cea mai avansată, dezvoltarea puternică a cercetării științifice și tehnice. Se asigură astfel acestor centre controlul și monopolul tehnologic și prin aceasta și dominația economică efectivă asupra țărilor rămase în urmă în procesul dezvoltării.

După părerea doctrinarului amintit, pentru aceste din urmă țări o asemenea perspectivă, chiar dacă contactul cu centrele hegemonice le permite, în unele privințe, o anumită încorporare de tehnici cu randament mai ridicat, nu rezolvă nici una din problemele lor fundamentale. Dimpotrivă, adâncește efectele economice, sociale și politice ale dependenței, scoaterea de sub incidența intereselor naționale a unei însemnate părți a produsului – proces ce afectează considerabil resursele destinate dezvoltării economico-sociale, indigene, adâncește penuria unor măsuri menite să asigure condițiile necesare receptării tehnicii moderne, îndepărtată funciar de economiile rămase în urmă.

Se apreciază că prezența capitalismului de stat ca un sector mai mult sau mai

puțin puternic în unele țări în curs de dezvoltare constituie neîndoielnic o posibilitate de a folosi capitalul străin pentru dezvoltarea și modernizarea industriei naționale, sectorul de stat înscriindu-se ca un reprezentant al intereselor naționale, controlor și orientator în sprijinul acestora. Nu este deci vorba de a rupe cu marele capital străin, ci de a orienta pătrunderea sa în economie. Theotonio dos Santos atrage însă atenția că uneori pe termen lung, în măsura în care capitalul străin pătrunde în noile sectoare, el devine mai puternic pentru ca ulterior să subordoneze complet sectorul capitalist de stat. Aceasta nu face decât să grăbească procesul de expansiune a marelui capital internațional „în numele... antiimperialismului” 5).

Iată de ce unica alternativă viabilă la cele două împrejurări fundamentale, care uneori se prezintă separat dar care pe termen lung determină rezultate similare, este dezvoltarea independentă, socialistă. Acestea – menționează dos Santos, „oferă o formă de apropiere mai rațională, mult superioară a excedentului economic și presupune o orientare a investițiilor către sectoarele de mare necesitate majorității populației și de importanță crucială pentru creșterea unui sector productiv amplu și rațional. Permite, de asemenea, planificarea folosirii raționale a forței de muncă, sporind calificarea sa, cu consecințele pozitive ce decurg de aici, asigurând amplificarea producției și a excedentului reinvestibil, îmbunătățirea condițiilor de viață” 6).

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

4) A. S. Bondy, Entre Eoselia y Caribdis, Lima, 1973, p. 50.

5) Theotonio dos Santos, La crisis nord-americana y America Latina, Buenos Aires, 1972, p. 116.

6) Theotonio dos Santos op. cit. p. 117.

7) Theotonio dos Santos op. cit. p. 118.

8) Ib. p. 119.

9) Ibidem.

turi sînt cu atît mai semnificative cu cît inflația are un caracter mai neașteptat, dar ele se produc chiar cînd inflația este prevăzută. În articol se combate teza larg răspîndită printre economiștii occidentali că o inflație (sau o deflație) pe deplin anticipată nu are vreun efect semnificativ asupra nivelului repartiției venitului real. Se demonstrează că efectele sînt semnificative chiar în cazul unei inflații anticipate, deși niciodată nu a existat în vreo țară o rată constantă a inflației într-o perioadă de timp cît de cît mai lungă și nici o evidență că vreo inflație a fost riguros anticipată – măcar în medie – în timp ce există deplină evidență asupra faptului că inflațiile particulare au fost cu totul neprevăzute. După G. A., deși unele țări au reușit să o ducă cu rate de inflație ridicate timp de decenii, „economiiile Incomparabil mai complexe și mai complet orientate spre piață ale majorității țărilor din Occident, cu dependențele lor mai mari de contracte pe termen lung și cu vasele

lor piețe financiare mai incurcate și mai intermediare, nu vor putea supraviețui în astfel de condiții”.

Creștere economică și competitivitate

● Trei cercetători francezi, Yves Barout, Christian Gabet și Erwin Wartenberg își propun, în studiul Croissance interne et competitivité internationale, publicat în ECONOMIE ET STATISTIQUE nr. 105/1978, să stabilească relația dintre creșterea economică și competitivitate internațională, luînd în analiză trei țări dezvoltate – Franța, R.F.G. și Marea Britanie. Autorii constată „trei drumuri de creștere”, corelații specifice fiecărei țări între creșterea internă și competitivitatea internațională. Se constată și rolul novator, diferențiat însă de la țară la țară, al sectorului „bunurilor de echipament”. Semnificativ din punct de vedere metodologic apar indicatorii de competitivitate luați în considerare, între care se numără „rata penetrației pe piața internă”, „balanța comercială”, „indicele

de specializare al țării la export” etc. După opinia celor trei cercetători, vigoarea și calitățile creșterii interne a unei țări avantează competitivitatea sa internațională. În condițiile crizei economice, consideră autorii, relația creștere-competitivitate s-a restructurat la un nivel inferior, rămînd însă diferențiată de la o țară la alta, în funcție de inlexiunile macroeconomice corespunzătoare.

● A apărut nr. 1/1979 al revistei tehnice și comerciale trimestriale ROMANIAN ENGINEERING. Revista, editată de Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., în cooperare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, se află la nr. 53, în al 14-lea an de la apariția ei. Apare în limbile engleză, franceză, germană și spaniolă.

Numărul de față conține prezentări ale mașinilor și utilajelor cu performanțe deosebite produse de către industria noastră în domeniile: mașini și utilaje, mecanică fină; echipament de automatizare; aparate electrice, echipament electric; mașini agri-

FIȘE

cole; utilaj de transport (locomotive de diferite tipuri și vagoane); utilaje pentru con-

MACHINES ET EQUIPEMENTS ROUMAINS

strucții; echipament pentru țări și extracție; motoare electrice, transformatoare și aparate de medie și înaltă tensiune.

ISTORIA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ECONOMIC ROMÂNESC

ÎN LUMINA UNOR NOI CERCETĂRI

INDISOLUBIL legat de mișcarea de ansamblu și structurală a societății, de evoluția economiei și gândirii economico-sociale, învățămîntul economic este, fără îndoială, unul dintre cele mai interesante domenii pentru cercetătorul științific care se apleacă cu atenție și minuțioasă asupra istoriei emancipării și progresului poporului nostru în ultimele veacuri. De aceea, nu-i de mirare că, în timp, deși de obicei fragmentar, numeroși îndrăgostiți de acest domeniu i-au consacrat eforturi și inteligență. Aceste preocupări îndelungate aveau să pregătească terenul pentru lucrări sistematice și ample. Este meritul academicianului profesor doctor docent Vasile Malinschi, ca unul din cei mai buni cunoșcători „pe viu” al unei lungi perioade din istoria învățămîntului nostru economic, de a fi consacrat câteva studii ample, cu deosebire învățămîntului economic superior¹⁾, și de a pune acum la îndemina cititorilor, sub titlul „**Din trecutul învățămîntului economic**”²⁾ o amplă contribuție la istoria învățămîntului românesc de la 1800 pînă în august 1944.

Desfășurată pe o perioadă de un secol și jumătate, istoria învățămîntului economic românesc înfățișată de academicianul Vasile Malinschi rac meritul de a releva premisele generale ale apariției acestui învățămînt, cit și de a analiza diferențele lui forme și trepte în apariția și dezvoltarea lor, în structura pe care au dobîndit-o, precum și fondul de cunoștințe pe care le transmiteau. La rîndul lor, toate acestea sînt puse față în față cu învățămîntul economic din alte țări în aceeași perioadă, pentru ca studiul comparativ să servească unei mai bune înțelegeri a nivelului atins de România pe acest tărîm.

Neîndoios, prin varietatea informației provenind din cele trei mari regiuni istorice ale țării, capitolul „Precursori și cititori ai învățămîntului economic”, prezintă un interes deosebit. Acesta este spus de faptul că, alături de condițiile interne, autorul aduce în discuție legăturile cu învățămîntul de peste hotare, schimbul internațional de idei și de informații care, nu o dată, aruncă lumini noi asupra unor aspecte. Pe baza analizei sale autorul ajunge la o concluzie deosebit de importantă, pe care o formulează în felul următor: „În istoriografia noastră a subzistat mult timp ideea greșită că învățămîntul nostru, îndeosebi cel superior, ar fi fost tributary străinătății. Această teză destul de răspîndită și periodic reacreditată nu corespunde realității, iar în ceea ce privește învățămîntul economic este aproape surprinzător că pînă și la începuturile sale se pot desprinde unele aspecte caracteristice și anume legarea disciplinelor economice nu numai de filozofie, etică sau diferite ramuri ale dreptului, ca în Occident, dar și

de științele naturii: de geologie, de pedologie, de agronomie etc., cu dese referiri la realitățile naționale. Această constatare nu exclude, desigur, unele prelevări de structură, conținut și metode didactice din practica țărilor mai avansate, la care se mai adaugă și anumite influențe ideologice transmise, în primul rînd, de cei ce și-au făcut studiile în aceste țări”. (P. 18—19).

Un substanțial capitol este dedicat învățămîntului economic secundar, la început în fiecare din marile regiuni istorice, iar apoi în cadrul României unite.

Un alt capitol este consacrat analizei critice a situației și predării disciplinelor economice în învățămîntul superior politehnic și agronomic. „O apreciere de ansamblu a evoluției învățămîntului tehnic superior — subliniază autorul — duce la concluzia că, dacă în ceea ce privește disciplinele propriu-zis tehnice, în perioada 1864—1944 s-au înregistrat o seamă de realizări incontestabile, iar în unele direcții chiar remarcabile, ce și-au găsit expresia atît în cercetare cit și în aplicații practice, contribuind la pregătirea unor specialiști de înaltă calificare profesională, apreciată și valorificată pe scară largă în activitatea practică, predarea disciplinelor economice, după primele începuturi promițătoare și unele corective parțiale și tardive, a lăsat mult de dorit, constituind o lacună destul de serioasă a acestui învățămînt”. (p. 120).

În ce privește situația din universități, reține atenția constatarea că, deși unele cunoștințe fragmentare referitoare la istoria economiei sau a gândirii economice naționale ori internaționale erau uneori predate la facultățile de litere (ulterior litere și filozofie), în cadrul cursurilor de istorie universală sau națională, iar apoi și în cursul de sociologie, economie politică și la alte discipline economice, totuși ele nu s-au predat continuu în învățămîntul universitar în afara, aproape exclusivă, a facultăților de drept. Analiza făcută de autor cursurilor de economie politică expuse de-a lungul anilor la universitățile din București și Iași prezintă un real interes și din punctul de vedere al istoriei gândirii economice a timpului.

Cum era și firesc, academicianul Malinschi acordă o atenție deosebită învățămîntului economic superior. Inevitabil, în centrul atenției este pusă Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, înființată în 1913, primul institut specializat de învățămînt economic superior al țării. Folosind și de această dată analiza factorilor interni și externi, autorul relevă că la baza concepției de organizare a noii instituții au stat nevoile economiei românești, pe de o parte, iar pe de altă parte, valorificarea experienței unor instituții similare mai vechi din Occident, în special din Germania, Franța și Belgia. Pentru ecoul pozitiv stîrnit de Academie în țară și peste hotare este semnificativ faptul că primul efectiv de studenți înscriși număra aproape 600, din care 107 studenți străini. Analiza evoluției acestui lăcaș de cultură

economică, a activității lui, a celor mai importante cursuri predate, a finutei științifice a multora dintre profesori, ca și comentariile critice pătrunzătoare făcute cu aceste prilejuri, oferă cititorului o imagine cuprinzătoare și veridică a evoluției învățămîntului nostru economic superior pînă în 1944. Numeroase informații interesante sînt, de asemenea, puse la dispoziție atunci cînd se face istoricul Academiei Comerciale din Cluj, creată după modelul celei de la București.

Făcînd un bilanț al constatărilor cu privire la Academii Comerciale, autorul relevă că ele aveau „un program de învățămînt economic mai dezvoltat care, alături de disciplinele teoretice, cuprindea o seamă de materii de cultură generală și de specializare, mai toate beneficiind de cadre didactice cu o temeinică pregătire și, deseori, cu reale calități pedagogice. Cu tot caracterul eclectic al multora dintre prelegerile care s-au ținut, aici erau expuse, mai cu seamă la cursul de economie politică sau la cel de istoria doctrinelor economice și unele teze ale teoriei economice marxiste” (p. 276).

Lucrarea cuprinde, de asemenea, informații și comentarii semnificative cu privire la rolul economistului în societatea perioadei examinate, la asociația generală a economiștilor, la asociația licențiatilor academicienilor comerciale, ca și la rolul jucat de învățămîntul economic superior în promovarea cercetării științifice, inclusiv în cadrul Academiei Române. Desigur, ar fi fost de mare interes — și lucrul este realizabil cu ocazia unei noi ediții — care este dorit — și o examinare cuprinzătoare a situației și activității studenților. Am putea aștepta de la autor și o istorie a activității studenților și doctoranzilor comunisti de la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, unde exista o celulă comunistă.

Ultimul capitol, „Aspecte ale învățămîntului economic în alte țări”, prezintă o sinteză instructivă, care ne lipsa complet, a unui domeniu de primă însemnătate pentru înțelegerea locului învățămîntului economic românesc în contextul internațional al perioadei examinate.

Concluziile lucrării expuse în „Încheiere” aduc interesante considerații privind periodizarea învățămîntului economic din România sub capitalism, evidențierea a ceea ce a fost progresist, a lipsurilor și erorilor, a peceții pe care, inevitabil, orînduirea social-economică și politică și-a pus-o asupra școlii de toate gradele.

Avînd caracter de analiză istorico-economică a unei perioade de un secol și jumătate, lucrarea academicianului V. Malinschi „Din trecutul învățămîntului economic” aduce o contribuție de seamă la istoria școlii românești și creează, totodată, prin retrospectiva oferită, posibilități de înțelegere mai profundă a progresului uriaș înregistrat de școala noastră economică de toate gradele în anii socialismului.

prof. dr. doc.
N. N. CONSTANTINESCU

¹⁾ A se vedea, de ex., volumul Profesorul Virgil Madgearu, Ed. Academiei R.S.R., 1975.

²⁾ Acad. V. Malinschi, Din trecutul învățămîntului economic. Contribuții la istoria învățămîntului românesc (1800—1944), Edit. Academiei R.S.R., 1978, 300 pag. În continuare trimiterile se vor referi la acest volum.

O opțiune de bază pentru viitorul și progresul omenirii: orientarea și utilizarea potențialului științific și tehnic

„TRĂIM într-o epocă de mari cuceriri revoluționare ale cunoașterii, ale științelor tehnice, ca și ale științelor sociale. Din păcate, trebuie să spunem că aceste minunate cuceriri nu sînt folosite numai în scopul bunăstării și fericirii popoarelor. O bună parte din ele — citeodată chiar cele mai noi și importante cuceriri — servesc fabricării de armament, mijloacelor de distrugere în masă a oamenilor, primejduind viața și perspectiva dezvoltării fiecărei națiuni, a întregii civilizații umane”.

Străbătute de înaltă răspundere față de interesele poporului român, ale cauzei păcii și civilizației omenirii, de un autentic umanism, și reflectînd o filozofie politică nobilă, care plasează știința printre factorii menii să servească omului și propășirii sale permanente, aceste cuvinte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostite cu prilejul primirii prestigioasei Medalii de aur „Norbert Wiener“ a Organizației Mondiale pentru Sisteme Generale și Cibernetică au, între altele, meritul de a releva sugestiv cele două orientări de bază pe care le-au urmat aplicațiile cuceririlor cu adevărat epocale ale revoluției tehnico-științifice în etapa postbelică. Este vorba, pe de o parte, de utilizarea largă a înfăptuirilor impresionante ale acestei uriașe forțe care este știința și tehnologia modernă, „producția de cunoștințe“ pentru stimularea și accelerarea progresului și bunăstării oamenilor, pentru dinamizarea înaintării omenirii pe treptele civilizației, iar pe de altă parte, de fenomenul negativ, costisitor și periculos al deturnării cunoștințelor științifice de la menirea lor firească și folosirii lor în scopuri distructive, pentru perfecționarea armamentelor de toate genurile și punerea la punct a unor tipuri și sisteme de arme tot mai sofisticate și mai nimicitoare.

Scopul firesc al „producției de cunoștințe“ : crearea unei lumi mai bune și mai drepte

AVANTAJELE uriașe pentru întreaga umanitate ale canalizării cuceririlor științifice spre scopuri pașnice, economice, constructive sînt binecunoscute, au pătruns adînc în conștiința oamenilor din zilele noastre. A devenit, sub acest raport, un fapt larg recunoscut că edificarea unei noi ordini economice internaționale presupune ca o componentă esențială — așa cum susține România, alături de numeroase alte state, în primul rînd țările în curs de dezvoltare și nealiniate — asigurarea accesului plener, liber de orice bariere și îngrădiri, al tuturor națiunilor, în special al celor rămase în urmă din punct de vedere economic, la cele mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane.

Întemeindu-se pe aceste realizări, popoarele, oamenii de pretutindeni își fac planuri cutezătoare de folosire a cuceririlor tehnico-științifice pentru a-și făuri un viitor mai luminos, pașnic, o lume mai dreaptă și mai bună. În legătură cu binefacerile ce se așteaptă de la cuceririle științei și tehnologiei în anii ce vin se cuvin inserate concluziile unui studiu realizat de un grup de specialiști americani în domeniul prospectivei, publicate de revista „Le Nouvel Observateur“, sub titlul sugestiv „Lumea anului 2000“. Potrivit acestui studiu, pînă la finele acestui secol vor deveni realități desalinizarea apei de mare, controlul simplu, eficient și puțin costisitor al fertilității solului, realizarea unor noi materiale sintetice pentru construcții ușoare, a unor mașini de tradus automate, obținerea de previziuni meteorologice sigure, stocarea centralizată a informațiilor, cu posibilități de acces la acestea, aplicarea laserilor la razele X și gamma, reconstituirea în eprubetă a unor forme primare de viață, exploatarea minieră a bogățiilor sub-solului mărilor și oceanelor, producerea economică a proteinelor sintetice, imunizarea biochimică generală împotriva bolilor provocate de bacterii și virusuri, posibilitatea de a se acționa asupra genelor în vederea controlului unor deficiențe ereditare, posibilitatea folosirii substanțelor chimice pentru creșterea coeficientului de inteligență, controlul chimic asupra îmbătăririi, cu posibilitatea de prelungire cu încă 50 de ani a duratei medii a vieții, comunicarea cu eventualele civilizații extraterestre, controlarea gravitației prin modificarea cîmpului gravitațional, posibilitatea educației prin înregistrarea automată a informațiilor pe scoarța cerebrală, folosirea telepatiei în comunicații, crearea unor soluri de mare randament de plante și animale etc. Sînt proiecte temerare, la a căror realizare s-a

trecut deja, cu rezultate remarcabile, care demonstrează marile beneficii ce decurg pentru întreaga omenire din aplicarea științei în scopurile sale firești, pașnice, ca pirghie importantă pentru soluționarea marilor probleme social-economice ce confruntă omenirea, pentru concretizarea aspirațiilor de mai bine ale popoarelor de pretutindeni.

Împotriva „deturnării“ potențialului științific

ÎN DEZACORD flagrant cu nevoile de dezvoltare, progres și prosperitate ale tuturor națiunilor lumii, în întreaga perioadă postbelică, mai accentuat decît în orice altă etapă anterioară a istoriei, o parte considerabilă a cercetărilor științifice, în primul rînd în domeniul tehnologiilor de vîrf, a fost orientată în scopuri militare, distructive, cu toate consecințele grave ce decurg de aici atît pe planul stimulării masive a cercului vicios al cursei înarmărilor, al creării unor tipuri și sisteme de arme tot mai sofisticate, cît și pe acela al sustragerii unui uriaș potențial de energii umane de cea mai înaltă calificare din sfera economică, productivă. Ca rezultat al aplicării masive, uneori precumpănitoare, a invențiilor și cuceririlor științifice și tehnologice în sectorul militar se desfășoară un proces neîntrerupt de perfecționări atît ale armelor nucleare, cît și ale celor convenționale, precum și, în ultima perioadă, angajarea unei acerbe și periculoase competiții pentru punerea la punct a unor tipuri și sisteme de arme noi, așa-numite arme ale „viitorului“, dintre care unele se află în stare avansată de realizare ori chiar în fază operațională.

Referindu-se la amploarea efortului de cercetare-dezvoltare în domeniul militar, experții SIPRI precizează că „aproximativ 500 000 de fizicieni și tehnicieni, reprezentînd circa 40 la sută din numărul lor total în lume, lucrează în mod permanent pentru industria de armament. La acest număr trebuie adăugați toți acei experți în domeniul științelor aplicate, care lucrează numai „ocazional“ pentru industria de armament“. Apreciînd, la rîndul lor, că numărul celor care lucrează în sfera cercetărilor militare este „impresionant“, experții care au alăturat cea de-a doua ediție (1977) a raportului secretarului general al O.N.U. privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor — elaborat în baza unei valoroase inițiative a României, arată că, „din suma de 60 miliarde dolari la cît este evaluat totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare efectuate în lume, circa 25 miliarde dolari sînt destinați cercetării și dezvoltării în interes militar“. Unii experți în problemele dezarmării estimează că, în realitate, sumele cheltuite pentru cercetări privind dezvoltarea și perfecționarea armamentelor ar fi cu mult mai mari reprezentînd circa 10 la sută din bugetul militar global, dar situația reală este dificil de evaluat, ca urmare a secretului strict care înconjoară activitățile în aceste domenii.

Alături de amploarea energiilor intelectuale și resurselor financiare sustrate nevoilor pașnice și dirijate spre scopuri distructive, un aspect important al problematicei în discuție îl reprezintă marea pericolozitate a cercetărilor cu caracter militar, procesul neîntrerupt de perfecționare a armamentelor, nocivitatea competiției primejdioase din acest domeniu pentru destinderea, înțelegerea și pacea mondială. În legătură cu evoluțiile calitative din sfera cursei înarmărilor datorate cercetărilor cu caracter militar, raportul amintit al O.N.U. menționează că „armele nucleare deținute în arsenalele lor de cîteva mari puteri s-au diversificat, iar multiplicarea lor s-a tradus în acumularea unei puteri distructive mai mult decît suficientă pentru a distruge întreaga viață de pe Pămînt; grație punerii la punct a rachetelor balistice și perfecționării sistemelor lor de ghidare și de control a devenit posibil ca ogivele nucleare să atingă cu precizie orice punct de pe glob; în sfîrșit, tehnicile spațiale au conferit o dimensiune nouă supravegherii și comunicațiilor militare“.

Deși în ultimii ani au cunoscut perfecționări importante toate categoriile de armamente, domeniul cel mai periculos al competiției militare actuale rămîne în continuare cel al înarmărilor nucleare — fapt care subliniază puternic și pregnant imperativul arzător — pentru a cărui materializare militează ferm și consecvent România — al adoptării unor măsuri practice și urgente de dezarmare nucleară.

Procesul de „gigantizare“ a armelor nucleare a dus la si-

tuția în care cele două bombe aruncate în 1945 deasupra orașelor Hiroșima și Nagasaki s'apar „mici” în raport cu colozii nucleari produși în ultimii ani, care sînt de 1 000 de ori mai mari sau chiar mai mult. Informații demne de toată încrederea arată că actualele cercetări în domeniul fizicii subnucleare pot duce la crearea unor generații de arme nucleare noi. Cu alte cuvinte, particulele și antiparticulele nucleare pot deveni o bază pentru crearea unor arme nucleare pe lingă care cele de azi — deși extrem de ucigătoare — vor fi considerate de o forță explozivă... redusă. Astfel, unii specialiști din S.U.A. apreciază că nu este exclus să se poată crea o armă nucleară cu o putere explozivă de un miliard tone TNT; puterea unui atare „monstru nuclear” ar depăși de circa 1 000 de ori forța distructivă a tuturor bombelor folosite în al doilea război mondial. S-a calculat că dacă o asemenea „superincărcătură” nucleară ar exploda la o altitudine de circa 150 km, teritoriile unor țări întregi s-ar transforma în cimitire radioactive. Cercetătorii americani H. Kahn și B. Bruce-Brigge, de la Institutul Hudson, consideră că o astfel de armă va putea fi realizată în anul '80. Se știe, de asemenea, că al doilea proces tehnologic — „miniaturizarea” armelor nucleare — a dus la o adevărată revoluție în strategia și tactica nucleară. Au apărut și s-au înmulțit în arsenalele principalelor puteri nucleare obuzele de artilerie și minele atomice, torpilele cu încărcături atomice; a fost declanșat și se desfășoară intens procesul așa-numit de „MIRV”-izare (de la inițialele engleze MIRV — Multiple Independently Targeted Re-entry Vehicles — rachete cu focoașe multiple teleghidate independent) și de producere a rachetelor de tip MARV (cu focoașe manevrabile, a căror traiectorie poate fi modificată la apropierea de țintă, pentru străpungerea apărării inamice) — fenomene calitativ noi în cursa tehnologică a înarmărilor. În cadrul procesului de „miniaturizare” a armelor nucleare, cea mai recentă și tristă creație a laboratoarelor de cercetări militare o reprezintă mult discutata bombă cu neutroni — pătrunsă de curînd în panoplia deja supraîncărcată a armelor atomice. Bomba „N” adaugă o nouă dimensiune calitativă cursei periculoase a înarmărilor nucleare, ea făcînd parte din categoria armelor așa-numite cu „efect dirijat” — care maximalizează distrugerea țintei (în acest caz — a persoanelor, deorece bomba „N” este o armă cu predilecție „antipersonal”) și minimalizează avariile colaterale (clădiri și mediu). Specialiștii în materie, referindu-se la puterea ei distructivă, precizează că bomba cu neutroni ar fi de 10 ori mai eficientă decît un dispozitiv nuclear „obișnuit”; o singură bombă cu neutroni, cu o putere explozivă echivalentă cu o kilotonă (1 000 tone TNT), ar avea aceleași efecte distructive asupra oamenilor ca un focos nuclear „standard” de 10 kilotone.

Precum se cunoaște, aspectul cel mai important și spectaculos al competiției înarmărilor din ultimii ani l-a constituit perfecționarea rachetelor de toate tipurile. În acest domeniu, o „noutate” în materie o reprezintă rachetele de croazieră, puse la punct relativ recent. Datorită unui sistem de ghidare ultramodern, ele își reajustează traiectoria la intervale regulate, în funcție de configurația terenului, distingîndu-se printr-o foarte mare precizie și forță de penetrabilitate. Bazată pe utilizarea progreselor științifice în domeniul microelectronicii, această rachetă a declanșat o activă competiție militară în sectorul strategice.

Pentru a completa acest tablou sumar al evoluțiilor principale din sfera cursei înarmărilor, se cer menționate și dezvoltările periculoase în domeniul utilizării spațiului extraatmosferic în scopuri militare, în special ca urmare a punerii la punct și dezvoltării masive a sateliților cu caracter militar. Rezultat al îmbinării factorului nuclear — în cazul sateliților cu motoare cu propulsie nucleară — cu cel electronic și cibernetic, sateliții militari de ultimul tip reprezintă un domeniu de vîrf al competiției militare. Amploarea activităților de acest gen este ilustrată atît de varietatea sateliților cu caracter militar (pentru culegerea de informații, de navigație, comunicații strategice și tactice, geodezici, de alertă timpurie, meteo și mai recent sateliții antisatelit), cît și de faptul că, potrivit statisticilor, din numărul total de circa 2 000 sateliți aflați pe orbite circumterestre, 75 la sută au destinații militare. Departe de a fi doar „nocivi”, așa cum încearcă unii să-i prezinte, ei reprezintă un mare pericol pentru pacea și securitatea mondială, pentru independența și suveranitatea statelor, atît prin culegerea de informații din cele mai variate, în special de ordin militar, cît și prin rolul pe care îl au în cadrul doctrinelor militar-strategice și în stimularea cursei înarmărilor. Ultimele „creații” în acest domeniu sînt armele antisatelit, între care și sateliții antisatelit. Sîntem martori nu numai ai pătrunderii unor termeni noi în vocabularul cursei înarmărilor, ci și al unei noi, periculoase și costisitoare concepții, rezervată doar cîtorva protagoniști, într-un spațiu pe care, în mod firesc, popoarele îl doresc rezervat în exclusivitate unor scopuri pașnice. În sfîrșit, de o mare pericolozitate sînt cercetările pentru

punerea la punct a unor arme chimice, bacteriologice, biologice — prohibite de dreptul internațional, ca făcînd parte din categoria armelor de nimicire în masă — precum și eforturile științifice și tehnice considerabile vizînd stăpînirea așa-numitelor arme ale viitorului — armele meteorologice, geofizice, genetice, stroboscopice, bazate pe ultrasunete, psihotropice, aplicațiile militare ale laserilor etc., etc.

Știința — generator de progres

SERIOZITATEA acestei problematice a determinat ca în ultimii ani să se contureze un efort internațional, concentrat în special în cadrul O.N.U., urmîrind încetarea producerii și interzicerea creării unor noi tipuri și sisteme de arme, care ar fi de natură să amplifice competiția militară, să genereze noi și din ce în ce mai grave pericole pentru omenire, și convertirea, măcar și parțială, a cheltuielilor militare în scopul propășirii economice a țărilor rămase în urmă. Nocivitatea cercetărilor consacrate punerii la punct a unor mijloace de distrugere tot mai perfecționate, cu uriașele cheltuieli pe care acestea le implică, este subliniată de faptul că acestea au loc în condițiile în care majoritatea covîrșitoare a statelor lumii sînt confruntate cu mari dificultăți economice și sociale, cu starea de subdezvoltare și decalajele economice, în a căror soluționare tocmai știința și tehnica modernă sînt chemate să joci un rol de prim ordin.

Prin reducerea inițială cu numai 10% a bugetelor militare s-ar putea pune anual la dispoziția Fondului de dezvoltare prin dezarmare a cărui creare a fost propusă de România și care ar urma să fie administrat de O.N.U., o sumă de circa 20 miliarde dolari. Această sumă, sporind cu 12-14% fondul de investiții în economia țărilor „lumii a treia”, ar duce la accelerarea ritmului de creștere a producției în aceste state cu 1-1,5%, suficientă ca țările rămase în urmă să realizeze obiectivul fixat de O.N.U. în cadrul actualului „Deceniu al dezvoltării”, de creștere a producției globale în medie cu 6% pe an. Atîngerea acestui obiectiv este condiția minimă pentru reducerea la jumătate, pînă la sfîrșitul secolului, a decalajelor dintre țările avansate și cele rămase în urmă, care în prezent se adîncesc continuu.

Marea risipă de talente umane și de fonduri în scopuri distructive apare în adevărata ei lumină dacă ne gîndim la gravele decalaje dintre statele industrializate și țările în curs de dezvoltare în domeniul științific și tehnologic. Apare cu totul anormal de pildă ca un imens potențial de cercetare, laboratoare și poligoane de testare modernă să fie utilizat în scopuri militare, neproductive, în condițiile în care un număr de 7 țări industrializate dețin 92 la sută din numărul total al acceleratoarelor de protoni din lume, 85 la sută din calculatoarele electronice, 83 la sută, din centralele atomice, în timp ce țărilor în curs de dezvoltare, în care trăiesc două treimi din populația planetei, le revine restul din aceste cifre, respectiv o cantitate infimă din tehnologia cea mai avansată. În timp ce sume imense sînt irosite pentru finanțarea cercetărilor cu caracter militar, volumul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare pașnică în țările din lumea a treia este de circa 100 de ori mai scăzut decît în statele capitaliste dezvoltate.

Un avantaj nemijlocit care ar decurge din sistarea cercetărilor cu caracter militar, pe calea înfăptuirii unor măsuri de dezarmare reală, este ilustrat, de pildă, de faptul că numai prin încetarea cursei înarmărilor nucleare s-ar elibera circa 20 000 de savanți, fizicieni și atomiști, care ar putea să-și pună cunoștințele imediat, fără nici o pregătire suplimentară, la realizarea unor proiecte și obiective pașnice.

Sînt rațiunile pentru care țara noastră a militat și militează cu fermitate și consecvență pentru stăvilirea procesului de perfecționare și dezvoltare a armamentului, în primul rînd a armamentului nuclear, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea cît nu este prea tîrziu, la transpunerea în viață a unui program concret de dezarmare, menit să ofere tuturor popoarelor perspectiva unei vieți pașnice. „Trebuie făcut totul — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru a împiedica folosirea științei în scopul distrugerii și războiului al înălbirii și dominației popoarelor, pentru ca minunatele realizări ale genului uman să servească exclusiv păcii și civilizației — bunăstării, libertății, independenței și fericirii tuturor națiunilor”.

Nicolae CHILIE

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna ianuarie 1979

PRINCIPALII factori care au determinat, în luna ianuarie 1979, creșterea prețurilor la majoritatea produselor de bază au fost interesul sezonier sporit pentru achiziții, diminuarea ofertelor din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile și prelungirea crizei politice din Iran. Astfel, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România au crescut, în medie, cu 4,1%.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale au înregistrat o creștere de 1,4%, în special la piei (+6,6%), datorită menținerii nivelului scăzut al sacrificărilor și a cererii deosebit de susținute, mai ales din partea unor țări din Europa și Orientul Îndepărtat, precum și la metale (+2,0%), în condițiile unei oferte reduse. La cupru și plumb, prețurile au atins cele mai ridicate niveluri din ultimii ani. Creșteri au mai fost înregistrate la minereuri (+1,3%), precum și la lemn și produse din lemn (+1,3%). Prețurile au scăzut la fibre animale și vegetale (-2,6%), precum și la cauciuc (-1,1%), sub influența unui interes limitat pentru achiziții.

Prețurile produselor agroalimentare au crescut (+0,5%), cu o evoluție diferențiată în cadrul grupei. Astfel, ele au crescut la animale, carne și produse animaliere (+3,4%), și la cereale (+0,6%), la acestea din urmă, datorită interesului sporit pentru achiziții din S.U.A., precum și dificultăților în transportul cerealelor din Canada.

Nivelul ridicat al disponibilităților și interesul redus din partea firmelor cumpărătoare au dus la scăderea accentuată a prețurilor la cafea și cacao, determinând diminuarea (-4,5%) a prețurilor pe ansamblul grupei zahăr și produse tropicale. Activitatea tranzacțională moderată a influențat scăderea ușoară (-0,3%) a prețurilor semin-

INDICELE SIMBOLIC I.E.M. ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN IANUARIE 1979

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	dec.	ian.
INDICE GENERAL	1977	230,1	231,0 ^{a)}	233,5 ^{a)}
	1978	236,0	201,0 ^{a)}	233,6 ^{a)}
	1979			292,5 ^{a)}
1. Produse alimentare	1977	180,7	179,9	184,6
	1978	191,8	202,4	180,1 ^{a)}
	1979			203,5 ^{a)}
- cereale	1977	161,6	166,9	181,1
	1978	187,7	200,1	169,4
	1979			201,4
- semințe oleag. și produse animale	1977	169,1	173,3	189,2
	1978	201,6	221,0	171,0
	1979			220,3
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	171,3	158,3
	1978	175,5	183,1	171,9 ^{a)}
	1979			183,4 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	238,1	256,1
	1978	228,8	230,3	236,2 ^{a)}
	1979			219,9 ^{a)}
2. Combustibili	1977	398,4 ^{a)}	410,4	396,6
	1978	442,0 ^{a)}	491,0 ^{a)}	416,9 ^{a)}
	1979			543,7 ^{a)}
- cărbuni și coals	1977	289,1	312,6	280,7
	1978	356,2 ^{a)}	380,4 ^{a)}	339,0 ^{a)}
	1979			386,9 ^{a)}
- țiței	1977	553,9	557,2	550,7
	1978	548,0	577,0	551,1
	1979			576,8
- produse petroliere	1977	439,1	444,2	443,5
	1978	479,6	567,4	433,7
	1979			668,2
3. Materii prime industriale	1977	199,2	197,4	203,8
	1978	225,2 ^{a)}	248,5 ^{a)}	200,3 ^{a)}
	1979			251,1 ^{a)}
- minereuri	1977	149,4	147,9	153,6
	1978	140,1 ^{a)}	135,0 ^{a)}	148,3 ^{a)}
	1979			148,3 ^{a)}
- metale	1977	192,1	193,0	195,7
	1978	227,7 ^{a)}	254,2 ^{a)}	190,9 ^{a)}
	1979			259,3 ^{a)}
- cauciuc	1977	231,0	235,0	232,5
	1978	279,2	305,4	240,1
	1979			301,9
4. Lemn și produse din lemn	1977	227,9	233,8	225,7
	1978	250,0 ^{a)}	269,4 ^{a)}	232,1 ^{a)}
	1979			273,0 ^{a)}
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	180,9	233,9
	1978	215,1	234,6	198,0 ^{a)}
	1979			228,5 ^{a)}
- piei	1977	186,6	191,7	195,7
	1978	247,7	298,8	208,8
	1979			318,4

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miera, hâilă, cea de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferossilic, oțel comercial, tablă grosă, tablă subțire lucantă la rece, sârma neagră recoaptă, țevi din oțel, lamină de cupru, chereștea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

țelor oleaginoase, produselor derivate, grăsimilor animale și vegetale.

Prețurile grupei combustibili au crescut (+10,7%) datorită sporirii prețurilor la produsele petroliere (+17,8%) sub influența ofertei tot mai reduse de țiței ușor. Ca urmare a hotărârii luate de țările membre ale O.P.E.C., în luna decembrie 1978, prețurile oficiale ale țițeiului au crescut (+5,4%) în ianuarie a.c.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Sierra Leone: rol sporit al industriei în economie

TARĂ în curs de dezvoltare, cu o suprafață de 71 740 km² și o populație de 3,47 mil. locuitori, Sierra Leone — fostă colonie britanică pînă în 1961 — cunoaște în prezent un proces de înnoiri structurale, caracterizat în special prin: creșterea controlului statului — concomitent cu reducerea prezenței străine — în economie; crearea unei industrii prelucrătoare și îmbunătățirea situației din agricultură; reducerea dependenței de capitalurile particulare străine, prin obținerea de asistență din partea Băncii Mondiale și a F.M.I.

În perioada 1976—1978, ritmul mediu anual de creștere al P.N.B. a fost de 2,4%. Agricultură, care contribuie cu 30% la formarea P.N.B. și în care lucrează 70% din populația activă a înregistrat în ultimii ani ritmuri inferioare celui al P.N.B. Aceasta a determinat lansarea unor planuri naționale de dezvoltare vizind mai ales extinderea culturilor destinate exportului — cafea, cacao, cauciuc, trestie de zahăr, ulei de palmier, statul urmînd să asigure utilaje moderne, credite și facilități de livrare la export (prin compensarea veniturilor fermierilor în perioadele de declin al prețurilor internaționale la produsele agricole). Se speră astfel ca producția de cafea să ajungă în următorii ani la 13 200 t de la 8 400 în 1978, iar la cacao — 13 000 t față de 8 500 t.

În industrie, preocuparea prioritară o va constitui dezvoltarea, în special prin forțe proprii, a mineiului dată fiind existența unor bogate zăcăminte — diamante, bauxită, rutil, kimberlită ș.a. — deși în prezent numai două treimi din suprafața țării este prospectată geologic. Se preconizează intensificarea extracției de diamante, prin identificarea de noi zone, precum și extinderea exploatărilor de bauxită — 725 mii tone în 1977 — în noi sectoare din nordul țării, la Port Loko urmînd a fi dată în funcțiune, în 1983, și o fabrică de alumina. Industria prelucrătoare va fi orientată — în funcție de necesitățile și posibilitățile existente — către rafinarea petrolului, prelucrarea materiilor prime agricole, a diamantelor și lemnului. În Sierra Leone este apreciată ca o acțiune utilă ambelor țări cooperarea economică cu Liberia, inițiată în 1976, prin care se prevede realizarea în comun de fabrici de prelucrare a produselor vegetale, construcția de șosele și hidrocentrale.

În ceea ce privește comerțul exterior, guvernul este preocupat de diversificarea exporturilor, acestea fiind, în prezent, reprezentate în proporție de 73,4% de materii prime, în timp ce diamantele dețin 62% din total.

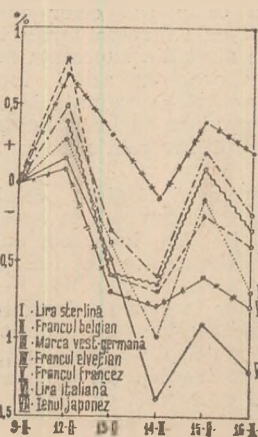
Între R. S. România și Republica Sierra Leone în 1974 au fost încheiate, la nivel înalt, o serie de documente privind colaborarea generală a celor două state, colaborarea în domeniul forestier, al cercetărilor geologice, minier și al explorării și exploatării petroliere.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a înregistrat în perioada 12—16.II.1979 o ușoară redresare față de majoritatea valurilor occidentale. În sprijinul afirmațiilor făcute anterior în legătură cu luarea unor măsuri concrete de apărare a cursului dolarului, autoritățile americane au anunțat o nouă emisiune de obligațiuni pe piețele străine, respectiv o sumă de 1,85 miliarde dolari pe piața vest-germană, contravaloarea în mărci vest-germane urmînd a fi utilizată pentru eventualele intervenții pe piețele valutare.

Yenul japonez, sub impactul publicării deficitelor în balanța comercială și de plăți pe luna ianuarie, față de decembrie trecut, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată — 1,2% — terminînd intervalul la circa 200,50 yen/1 dolar, față de 198 yen/1 dolar cu o săptămîină în urmă. Lira italiană, influențată și de problemele politice interne a evoluat descendent, pînă la cea 840,50 lire/1 dolar pe 16.II.1979 respectiv cu 0,8% sub nivelul din 9.II.1979. După publicarea cifrelor excedentului comercial pe luna ianuarie a.c., mult redus față de cel al lunii anterioare, francul francez a fost tranzacționat la sfîrșitul perioadei la 4,28 franci/1 dolar, cu 0,7% sub închiderea precedentă de 4,2475 franci/1 dolar. Publicarea deficitului comercial al Elveției pe luna ianuarie a.c., a afectat nefavorabil cursul francului elvețian pe piață, cotația de la sfîrșitul săptămînii — 1,6725 franci/1 dolar — fiind cu 0,4% sub cea din 9.II.1979, de 1,6650 franci/1 dolar. Marca vest-germană și francul belgian au evoluat pe o linie apropiată ușor

descendentă față de dolar, închiderile perioadei analizate reprezentînd o depreciere de 0,3% (1.8550 mărci/1 dolar față de 1.8490 mărci/1 dolar anterior) și respectiv 0,2% (29,25 franci/1 dolar, comparativ cu 29,20 franci/1 dolar). Lira sterlină, spre deosebire de celelalte valute occidentale a înregistrat pe ansamblul perioadei o depreciere față de dolar de 0,2% (2,0035 dolari/1 liră pe 16.II.1979, față de 1.9990 dolari/1 liră pe 9.II.1979, mai ales sub influența favorabilă a ridicării de către principalele bănci britanice a nivelului dobinzilor de bază de la 12,5% la 13,5%).

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la circa 11,25% la cele în eurodolari, 4,1875% la cele în euromărci vest-germane și 0,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat fluctuații de peste 10 dolari/uncie, pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing de pe 16.II.1979, de 247,05 dolari/uncie fiind însă foarte apropiat de cel anterior de 246,75 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16.II. lîndu-se ca bază cursurile din 9.II.1979

Diversitate in participarea la comerțul mondial

ÎN CONDIȚIILE actuale țările lumii se angajează tot mai activ în circuitul economic mondial, situație care se reflectă în tendința de creștere a ponderii părții din producția națională destinată exportului. O privire asupra graficului de mai jos relevă totuși că mărimea relativă a acestei participări variază foarte mult de la o țară la alta, putându-se însă consemna obser-

vația că ponderea exportului în produsul social este sensibil mai mare în țările mici, ca de pildă Olanda sau Belgia. În schimb, în țări ca S.U.A. sau Japonia, cu o vastă piață internă, ponderea exportului este mai redusă, chiar dacă aceste țări se numără printre principalele puteri comerciale ale lumii. Situația prezentată în grafic conduce și la concluzia că țările care depind mai mult de export sunt mai sensibile față de oscilațiile cursurilor valutare, ca și față de adoptarea de măsuri protecționiste în țări care reprezintă principalii lor parteneri comerciali.

Un nou raport: consum de energie / creștere

DACĂ în trecut în rândurile specialiștilor era larg răspândită concepția că între ritmul creșterii economice și cel al creșterii consumului de energie trebuie să existe o corelație directă (de regulă, un raport unitar), în prezent — în urma „crizei“ energetice — își face tot mai mult loc opinia că este posibil și necesar ca în viitor dezvoltarea economică să aibă loc în condițiile reducerii considerabile a valorii așa-numitului coeficient de elasticitate (raportul dintre creșterea consumului de energie în cursul unui an și sporul produsului național brut în țara respectivă).

De fapt, după cum arată revista *Wirtschaftsdienst*, în cazul R.F.G., în perioada 1950—1977 coeficientul de elasticitate a fost supraunitar în decurs de 12 ani, a avut valori subunitare sau nule în alți 15 ani. Analiza acestei ample variații a valorii coeficientului a relevat existența unui număr mult mai mare de factori care influențează — într-un sens sau altul — asupra formării P.N.B. în raport cu creșterea consumului de energie, decât cei de care se ține seama în prezent în elaborarea prognozelor. De aceea, luându-se în considerare și asemenea factori, ca influența majorării prețurilor la energie asupra comportamentului consumatorilor, atingerea — în unele sectoare și domenii de consum — a plafonului de saturare cu energie, introducerea în industrie și agricultură a unor tehnologii mai puțin avide de energie ș. a., se apreciază că — în cazul economiei vest-germane — coefi-

cientul de elasticitate amintit ar urma să descrească (în medie anuală) la 0,79 în perioada 1976—1985 și la 0,49 între anii 1985—2000.

Agricultura iugoslavă — accent pe export

DUPĂ cum relatează revista *Ekonomija proizvodnje hrane*, în Iugoslavia se elaborează, în mai multe variante, prognoze ale dezvoltării agriculturii și producției de alimente până în anii 1990 și 2000. Ele prevăd un ritm minimal de creștere a producției agricole de 4% pe an (în medie) și pornesc de la necesitatea unei dezvoltări mai raționale a agriculturii, pentru a se depăși situația în care importul iugoslav de produse agricole depășește exportul acestora. Se apreciază că circa 2,7 mil. ha de terenuri agricole suficient de fertile pot fi destinate efectuării de noi culturi sau extinderii celor existente, concomitent cu ridicarea fertilității solului pe-un sfert din suprafața agricolă cultivată în prezent, astfel încât în următorii ani să se renunțe la importul acelor produse agricole, pentru care există condiții favorabile de producție în țară.

Se preconizează lărgirea colaborării și cooperării Iugoslaviei în acest domeniu cu alte țări, îndeosebi cu țările în curs de dezvoltare, în direcții cum sint: construirea de obiective în agricultura țărilor în curs de dezvoltare, livrarea către acestea (sau schimbul) de tehnologii, material de reproducție, metode agro-zootehnice (acțiuni realizate și pe calea cooperării cu țările industriale), dezvoltarea comerțului cu produse agricole ș.a.

Factorul „educațional“ și eficiența muncii științifice

DUPĂ opinia unor specialiști americani, pregătirea în cadrul diferitelor instituții a viitorilor oameni de știință nu se poate limita doar la profilul lor strict profesional, ci trebuie să urmărească educarea lor în spiritul eticii profesionale, a responsabilității față de societate. Printre scopurile urmărite în acest sens figurează:

- educarea la oamenii de știință a atitudinii progresiste față de schimbările care intervin în sinul societății (conștiința necesității schimbărilor sociale, capacitate de abordare critică a realităților ș.a.);

- dezvoltarea capacității de a prevedea consecințele acestor schimbări (priceperea de a modela viitorul pe baza prezentului, de a formula alternative ale strategiei dezvoltării, de a elabora prognoze etc.);

- cultivarea îndemnării de a rezolva problemele ce se ridică (inclusiv cele formulate de alții);

- dezvoltarea deprinderilor de a gândi deductiv și inductiv (de a efectua analiza tipologică a problemelor sociale, de a evidenția structura lor după principii cauză-efect ș.a.);

- formarea capacității de a reevalua — în condițiile progresului științifico-tehnic — ierarhia valorilor etice și morale, atît proprii cît și sociale.

Se apreciază că educarea unor asemenea însușiri la oamenii de știință determină ridicarea nivelului muncii lor, sporirea eficienței sociale a introducerii progresului tehnic.

În vizor: absențele

LUÎND în considerare impactul economic al absențelor din producție (în Franța, de pildă, pierderile anuale cauzate economiei naționale de absențe sint evaluate în jur de 25 miliarde franci), revista *Problemes économiques* arată că studierea fenomenului, a cauzelor care-l generează, în vederea adoptării unor măsuri de îmbunătățire a situației, trebuie făcută în mod diferențiat ținîndu-se seama de următorii factori: zona, ramura de producție (pentru bărbați absențele au o pondere mai mare în metalurgie și construcția de automobile, iar pentru femei — în industria textilă și cea a prelucrării cauciucului), nivelul calificării (absențele scad, corespunzător cu ridicarea gradului de calificare a personalului), anotimpul anului, dimensiunile întreprinderii (volumul absențelor evoluînd în raport direct cu mărimea acesteia) zilele săptămîinii, vîrsta și în sfîrșit, sexul angajaților (fenomenul fiind mai răspîndit în rîndul femeilor).

Printre măsurile recomandate de specialiști pentru reducerea absențelor din producție figurează sporirea eficienței controlului medical al personalului în cadrul sistemului asigurărilor sociale, excluderea din legislație a acelor prevederi care pot încuraja acest fenomen, difuzarea informației asupra pierderilor provocate de absențe, îmbunătățirea condițiilor de muncă în sectoarele de activitate unde acestea au un nivel ridicat ș.a.

GLOSAR

„Remonetizarea“ aurului?

Este cunoscut că, în urma presiunilor interesate ale Statelor Unite, acum trei ani s-a hotărât ca aurul să fie „demonetizat“, în sensul eliminării lui din funcțiile monetare. Aceste funcții erau legate de prețul oficial de 35 dolari unciă, care asigura invariabil legătura între metalul galben și monedele naționale. De mai mulți ani, prețul oficial devenise o ficțiune, deoarece prețul de piață al acestui metal era mult mai mare. Ceea ce nu convenise Statelor Unite era tocmai această diferență între prețul oficial și cel real: ca indica gradul în care dolarul își pierdea valoarea, în care se deprecia față de aur și generalizând, față de celelalte bunuri.

Prin hotărârea din 1975 de desființare a prețului oficial, Fondul Monetar Internațional trecea implicit aurul în rindul mărfurilor obișnuite, al căror preț în economiile de piață este stabilit pe baza cererii și ofertei. În același timp, principalele bănci centrale occidentale s-au angajat să au majoreze rezervele lor de aur, iar Fondul Monetar Internațional a decis să-și reducă propriile disponibilități, o șesime din ele urmând să fie restituită țărilor membre, iar o altă șesime să fie vîndută la licitații succesive.

Ce s-a întimplat după demonetizarea aurului? Prețul de piață al metalului a început să scadă, ajungînd în august 1976 la 103 dolari unciă, adică la jumătate din prețul pe care îl avea la începutul lui 1975. Băncile centrale, libere să-și evalueze rezervele de aur la un preț altul decît vechiul preț oficial, au procedat după cum au crezut de cuvință: unele le-au evaluat la un preț apropiat de cel al pieței (în Franța, Olanda și Italia), altele la un preț stabilit în monedă națională (R.F.G., Elveția, Belgia și Austria), altele la prețul de 35 D.S.T. unciă (Canada și Portugalia) și, în sfîrșit, altele la vechiul preț de 35 dolari unciă, actualizat la 42,22 unciă în urma celor două devalorizări ale dolarului (S.U.A., Anglia).

Evaluarea aurului la un preț rezonabil a deschis perspectiva utilizării rezervelor oficiale, blocate multă vreme de prețul nerealist de 35 dolari unciă. Băncile centrale au început să vîndă și să cumpere aur, să ofere garanții în aur pentru împrumuturi contractate în străinătate, să lichideze cu aur deficitele balanțelor de plăți. Desigur, această utilizare nu constituia o repunere a aurului în drepturile lui monetare, deoarece de fiecare dată metalul utilizat făcea parte din rezerva de mijloace de plată externe pe care o deține orice bancă centrală și în care aurul poate fi considerat ca o rezervă de valoare și nu ca un element al sistemului monetar.

Întă însă că în proiectatul sistem monetar vest-european, aurul apare, pentru prima oară după demonetizarea lui, într-o funcție monetară. Conform prevederilor acestui sistem, țările participante sînt obligate să depună într-un „Fond monetar european“ cîte 20% din rezervele lor în dolari și cîte 20% din rezervele lor de aur, primind în schimb echivalentul în moneda sistemului, denumită ECU (engl. European Currency Unit — unitate monetară europeană). Așadar, aurul va servi ca acoperire a emisiunii de ECU, legătura între monedă și aur va fi restabilită, aurul va putea fi transformat în monedă, la un preț care nu va fi cel din ziua tranzației, ci probabil, 75% din prețul mediu din ultimele 3 luni.

Nu este de ignorat, în acest cadru al reabilitării aurului, nici faptul deosebit de semnificativ că prețul de piață al aurului, care ajunsese în august 1976 la 103 dolari unciă, în prezent a ajuns la 250 de dolari, cel mai mare preț înregistrat vreodată pentru acest metal.

Desigur, nici unul din fenomenele și măsurile de mai sus nu ne dau dreptul să afirmăm că aurul ar fi pe cale să fie „remonetizat“, adică reintegrat oficial în funcțiile de etalon, mijloc de circulație, mijloc de plată. Însă nu este mai puțin adevărat că, potrivit revistei engleze „The Economist“, aurul, gonit din citadela sistemului monetar internațional acum trei ani, se strecoară înapoi pe ușa din spate.

C. K.

Energie hidroelectrică

Severina Ghișescu, Orșova — 1). În prezent e-

nergia hidroelectrică furnizează circa 23% din totalul producției mondiale de energie electrică. În țara noastră ponderea hidrocentralelor în producția totală de energie elec-

trică a sporit de la aproape 8% în 1950 la 15,6% în 1977. Sursă de energie reînnoibilă și nepoluantă, energia hidroelectrică cunoaște, sub raportul rentabilității pe termen lung, o progresie constantă față de alte resurse energetice, în special față de combustibilii fosili, al căror cost a crescut sensibil în ultimii ani. Ca urmare și interesul pentru valorificarea resurselor hidroenergetice este în creștere. Puterea instalată în hidrocentrale se ridică în 1976, pe plan mondial la circa 372 000 MW, producția anuală a centralelor existente fiind de ordinul a 1,6 milioane gigawaților (1 GWh = 1 milion kWh). Potrivit datelor prezentate la ultima Conferință mondială a energiei de la Istanbul, în lume se exploatează în prezent numai 16% din totalul resurselor amenajabile (46% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, de pildă, dar numai 7% în țările în curs de dezvoltare). Se apreciază că, pe plan mondial, totalul potențialului amenajabil ar fi de circa 2,2 milioane MW, corespunzînd unei capacități de producție de circa 9,7 milioane GWh. Obținerea acestei cantități de energie în centrale termoelectrice ar presupune, la randamentele actuale, arderea a circa 14,6 miliarde barili de petrol pe an, respectiv circa 40 milioane de barili pe zi. Pînă la sfîrșitul secolului puterea instalată în hidrocentrale urmează să sporască în lume în medie cu 3,5% pe an. Pentru anul 2020 se apreciază că producția de energie electrică a hidrocentralelor ar urma să fie de 5 ori mai mare decît în 1976, corespunzînd unei valorificări în proporție de 80% a potențialului amenajabil. Această desigur cu condiția asigurării finanțării necesare (în medie 33 miliarde dolari pe an) pentru realizarea proiectelor. În cazul țării noastre producția ce s-ar putea obține prin valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic amenajabil este în concepția actuală de circa 40 miliarde kWh, din care ar urma să se obțină în 1990 aproximativ 30 miliarde kWh.

2) Valoarea turistică a matilor baraje este ilustrată convingător atît de experiența țării noastre (cazul cel mai clovent fiind cel la care vă referiți, de la Portile de Fier), cît și de experiența internațională. În S.U.A., de pildă, marile baraje înregistrează anual peste 600 milioane vizitatorii, adică de cîteva ori mai mult decît celebrele parcuri naționale ale acestei țări.

Inflație

Mihai Stoianov. Oltenița — 1) Islanda deține recordul între țările vest-europene în ce privește rata inflației (43%, calculată pe bază anuală, în noiembrie 1978, față de 55% la mijlocul lunii august). Pentru cei 200 000 locuitori ai acestei țări insulare din Oceanul Atlantic mijlocul cel mai la îndemînă în încercarea de a face față inflației este recurgerea masivă la credite (pentru care dobînzile se situează între 18 și 33%), cîntînd pe deprecieri viitoare a banilor. În ce privește firmele islandeze, ele încheie contractele de comerț exterior în dolari. 2) Variațiile considerabile de la un an la altul ale produsului național brut pe locuitor al Islandei se datorază locului important pe care îl deține în economia țării activitățile legate de pescuitul oceanic. Peștele și produsele din pește furnizează circa 80% din veniturile din export. Totuși Islanda se numără printre țările dezvoltate din punctul de vedere al P.N.B. pe locuitor (8 290 dolari, în prețuri curente, în 1977).

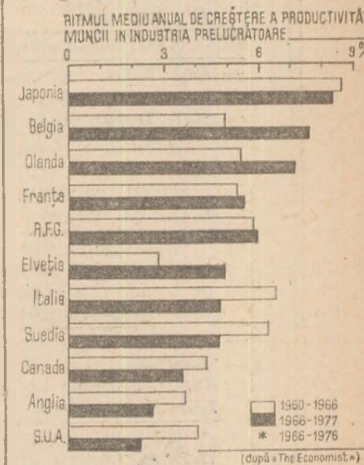
Import de șomaj?

A. Kiss, Cluj-Napoca — Intre 1972 și 1976 valoarea produselor industriale importate din țările în curs de dezvoltare a sporit în medie cu 24,8% în cazul S.U.A., cu 32,6% în cel al țărilor Pieței comune și cu 39,5% în cel al Japoniei. Totuși numeroși experți din țările capitaliste dezvoltate resping punctul de vedere după care aceste importuri ar avea un impact major asupra gradului de ocupare a forței de muncă din țările importatoare. Studiul întreprins în Anglia și citate de publicația Euroforum, editată de Comisia Pieței comune, referitor la cauzele dispariției unor locuri de muncă în perioada 1970—1975 în sectoarele cele mai amenințate de pătrunderea produselor țărilor în curs de dezvoltare au evidențiat că în industria textilă, de pildă, numai 0,05% din pierderile de locuri de muncă pot fi atribuite acestei concurențe sporite. În industria încălțămîntei cifra este de 0,4%, în cea a articolelor de bumbac de 0,8%, iar în cea a confecțiilor de 1,7%.

Productivitate

Mugurel Gornescu, Galați — O anumită inceti-

nire a ritmului de creștere a productivității muncii în industria prelucrătoare s-a produs în mai multe țări capitaliste dezvoltate în actualul deceniu, unul din ritmurile cele mai lente înregistrîndu-se, așa cum rezultă din graficul de mai jos,

în S.U.A. Explicațiile avansate în legătură cu această incetinire sînt ezitățile unor firme particulare de a face investiții masive pentru introducerea de noi utilaje, în condițiile unei conjuncturi mai puțin favorabile, și un aflux mai important decît în trecut de tineri și femei lipsiți de experiență productivă în rindurile forței de muncă.

Creștere demografică

Ilie Vespremeanu, Sibinaia — 1) Pe continente, cea mai rapidă creștere a populației se înregistrează în Africa. Ritmurile creșterii populației sînt de 2% sau mai mari în 33 din cele 43 țări sau teritorii din Africa pentru care există date disponibile, iar în alte 9 țări s-au înregistrat ritmuri de 3% sau chiar mai mari. În Asia, continent în care la mijlocul anului 1977 trăiau 57% din locuitorii planetei noastre, 31 de țări sau teritorii înregistrează ritmuri anuale de 2% sau mai înalte, 14 țări cunoscînd ritmuri de 3% sau mai mari. În Europa 24 din 36 țări înregistrează o creștere a populației de sub 1% pe an, în două țări consensimund-se chiar un ritm negativ.

2) Opt din cele mai ridicate zece rate ale natalității, pe plan mondial, se înregistrează tot în Africa: 52 la mie în Niger și Zambia, 51 la mie în Malawi și Togo, 50 în Mali, Ruanda, Benin, Liberia etc. Cele mai scăzute rate ale natalității se consenmează în R.F. Germania (9,5 la mie), Luxemburg (11), Austria (11,3), Elveția (11,5), Suedia (11,6), Marea Britanie (11,8) etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 25 februarie 1979

- Moment important în dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare româno-bulgare (P. Nicolae) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea ritmică a producției fizice, la toate sortimentele (Gh. Drăghici, L. Țintea) 2

- Reducerea cheltuielilor materiale, componentă esențială a creșterii producției nete (Alexandru Bran) 4

- O tehnologie de înaltă productivitate în construcții : case de locuit din elemente spațiale (Gheorghe Ghițuică) 6

- Valorificarea unor surse de economisire a energiei (conf. dr. P. Buhuș, asistent univ. Gh. Comănescu) 8

- Angajarea unui efort creativ maxim pentru creșterea intensivă a exporturilor românești (II) (dr. Ioan Georgescu) 9

- Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist. Factor de potențare a activității productive din unitățile agricole (I. Soare) 11

- Dezbateri „R. E.” Produsul nou de la idee la beneficiar (III) 13

- Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Industria arădeană — câmp larg de promovare a progresului tehnico-științific (Andrei Cervencovici) 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Urmărirea productivității fizice a muncii pe sortimente și tipuri de utilaj (Silviu Coleman) 18

TEORII • IDEI

- Funcțiile, locul și eficiența pârghiilor economico-financiare (conf. dr. Gh. Dițu, lector univ. A. M. Lupan, L. Prohammer) 20

- Școli • curente • economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent” în gândirea economică din America Latină (II) (prof. dr. Mircea Nicolaescu) 22

- Istoria învățământului economic românesc în lumina unor noi cercetări (prof. dr. doc. N. N. Constantinescu) 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Venitul național (lector univ. dr. Gruică Părăianu) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- O opțiune de bază pentru viitorul și progresul omenirii : orientarea și utilizarea potențialului științific și tehnic (Nicolae Chilie) 27

- Tendințe-coniuncturi 29
- Mondorama 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- An important moment in the developing relations of friendship and collaboration between Romania and Bulgaria (P. Nicolae) 1

- Undertaking a maximum creative effort for an intensive growth in Romanian exports (II) (Dr. Ioan Georgescu) 9

- The Five-Year Plan of the revolution in technics and science. Industry in Arad, large opportunities for promoting the technical and scientific progress (Andrei Cervencovici) 15

- The economic and financial key factors. Their function,

role and efficiency (Reader Dr. Gh. Dițu, lecturer A. M. Lupan, L. Prohammer) 20

- The history of the Romanian economic education in the light of recent researches (Prof. Dr. N. N. Constantinescu) 24

- Schools — currents — economists. Guide marks for critics of the „dependent capitalism” in the economic thoughts in Latin America (II). (Prof. Dr. Mircea Nicolaescu) 22

- A fundamental option for the future and the progress of the mankind : guiding and using the scientific and technical potentialities (Nicolae Chilie) 27

DANS LE NUMÉRO

- Moment important dans le développement des relations d'amitié et collaboration roumano-bulgares (P. Nicolae) 1

- Maximum d'efforts créatifs pour la croissance intensive de l'export roumain (II) (dr. Ioan Georgescu) 9

- Le quinquennal de la révolution scientifique et technique. L'industrie du département Arad : de grandes opportunités pour la promotion du progrès technique et scientifique (Andrei Cervencovici) 15

- Les fonctions, la place et l'efficacité des leviers économi-

ques et financiers (maitre de conférences dr. Gh. Dițu, chargé de cours A. M. Lupan, L. Prohammer) 20

- Ecoles • courants • économistes. Des repères pour la critique du „capitalisme dépendent” dans la pensée économique latino-américaine (prof. dr. Mircea Nicolaescu) 22

- L'histoire de l'enseignement économique roumain à la lumière de nouvelles recherches (prof. dr. N. N. Constantinescu) 24

- Une option fondamentale pour le future et le progrès de l'humanité : l'orientation et l'utilisation du potentiel scientifique et technique (Nicolae Chilie) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Важный момент в развитии связей дружбы и сотрудничества между Румынией и Болгарией (II. Николае) 1

- Приложить максимальные творческие усилия для интенсивного роста румынского экспорта (II) (др. Иоан Джорджеку) 9

- Пятилетка научно-технической революции. Промышленность уезда Арад — широкое поле для внедрения научно-технического прогресса (Андрей Червенкович) 15

- Функции, место и эффективность экономическо-финансовых ры-

чгов (старший лектор др. Г. Дицу, лектор А. М. Лупан, Л. Прохаммер) 20

- Школы • течения • экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении (II) (проф. др. Мирча Николаеску) 22

- История румынского экономического образования в свете новых исследований (проф. др. доц. Н.Н. КонстантINESCU) 24

- Фундаментальный опцион для будущности и прогресса человечества: ориентация и использование научного и технического потенциала (Николае Килие) 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului ; 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calca Dorobanșilor nr. 11—25, 71131 București, telefon 121369. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”.

ÎNTEPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII CONSTANȚA

IMPORTANT !

Pentru toate virstele, pentru toate gusturile, în toate an-timpurile puteți consuma cu încredere preparatele realizate de Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanța.

Carnea proaspătă, preparatele din carne și conservele de carne realizate în unitățile întreprinderii vă asigură o alimentație consistentă, variată și rațională.

Unitățile producătoare, dotate cu utilaje moderne, asigură cele mai exigente condiții de igienă alimentară ; faptul că întregul proces de producție se realizează sub supravegherea atentă a medicilor de specialitate oferă o garanție completă a calității produselor realizate.

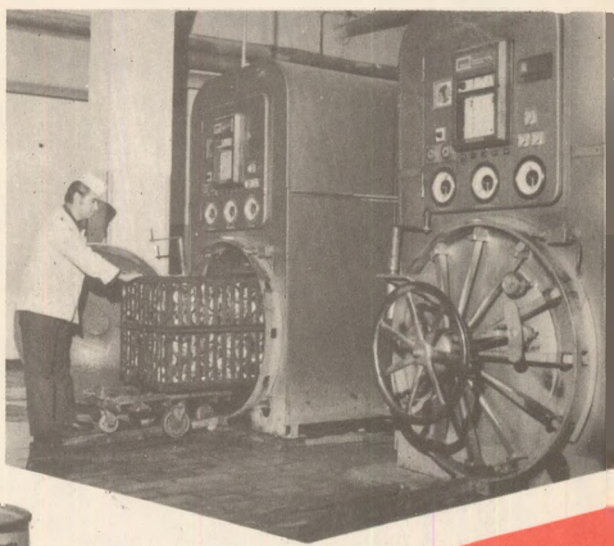
REȚINEȚI DECI,

Poposind în orașul Constanța sau petrecindu-vă sejurul dv. pe litoralul românesc, la unitățile de alimentație publică sau în magazinele rețelei comerciale veți putea solicita sau vă veți putea aproviziona cu produse realizate de Întreprinderea de industrializare a cărnii Constanța.

Produsele întreprinderii sînt preparate pe baza unor rețete alimentare specifice regiunii.

Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanța realizează și pentru export o gamă variată de produse, mult apreciate și solicitate de consumatorii străini.

Pentru consumatorii care suferă de anumite afecțiuni, întreprinderea realizează produse dietetice, pe bază de rețete și recomandări medicale, pe care le pune la dispoziție în magazinele rețelei comerciale sau în unitățile de alimentație publică.

30

I.C.B.—'30

ÎNTEPRINDEREA DE CONFECȚII din Botoșani împlinește 30 de ani de la înființare. În această perioadă s-au înregistrat o puternică creștere și modernizare a producției, o îmbunătățire permanentă a indicatorilor calitativi. Definitiv pentru realizările obținute este și faptul că, față de 1967, valoarea producției exportate a crescut de 47 de ori.

Produsele de bază ale întreprinderii — cămășile și pantalonii — au câștigat un binemeritat prestigiu atât în țară cât și în străinătate, exportându-se în : U.R.S.S., Anglia, R.F.G., Franța, Canada, Elveția, Austria, Olanda, Libia, Tanzania, Kuweit și în alte țări.

Fantezia și talentul creatorilor de modele, munca entuziastă a confecționarilor conferă fiecărui articol vestimentar ce poartă eticheta : „Producător : **ÎNTEPRINDEREA DE CONFECȚII BOTOȘANI**” — garanția calității.

**ÎNTEPRINDEREA
DE CONFECȚII**

IB
BOTOȘANI